

OBSAH:	1 - 2
ÚVOD	3 - 10
1. SOCIÁLNO-EKONOMICKÁ ANALÝZA A IDENTIFIKÁCIA,	10
1.1. Popis obce a základné geografické údaje	10 - 16
1.2. Obyvateľstvo – miera ekonomickej aktivity	16 - 17
1.3. Dôchodková situácia obyvateľstva	17
1.4. Evidovaní nezamestnaní	17
1.5. Vzdelanostná štruktúra obyvateľov	17 - 19
1.6. Zdravotné a sociálne služby	19
1.7. Stavebníctvo a bytová výstavba	19 - 22
1.8. Vývoj počtu a štruktúra podnikateľských subjektov	22 - 23
1.9. Analýza poľnohospodárstva a rozvoj vidieka	23 - 25
1.9.1. Lesné hospodárstvo	25
1.9.2. Rozvoj vidieka	25 - 29
1.10. Analýza stavu životného prostredia	29
1.10.1. Vodovodná a kanalizačná sieť, životné prostredie	29 - 32
1.10.2. Odpadové hospodárstvo	32 - 36
1.10.3. Ovzdušie a klimatické zmeny	36 - 37
1.11. Vybavenosť obce dopravnými a technickými vybaveniami	37
1.11.1. Cestná infraštruktúra	37 - 38
1.11.2. Energetika	38 - 39
1.11.3. Telekomunikačná a informačná infraštruktúra	39 - 40
2. STRATEGICKÁ VÍZIA	40
2.1. Technická infraštruktúra	40
2.2. Rozvoj vodohospodárskej infraštruktúry	40 - 41
2.3. Zásobovanie obce energiou a úspora energie	41
2.4. Rozvoj telekomunikačnej infraštruktúry	41 - 42
3. CESTOVNÝ RUCH, KULTÚRA, ŠPORT A VZŤAHY	42 - 62
3.1. Vybudovanie systému verejnoprávnych partnerstievni	62
3.2. Osveta, výchova a vzdelávanie v súlade s potrebami	62
3.3. Rozvíjať vidiecky turizmus v kombinácii s agroturizmom	62 - 63
3.4. Zlepšenie podmienok pre rozvoj MSP v oblasti služieb	63
3.5. Zachovať kultúrno-historické dedičstvo	64
3.6. Skvalitniť informačný a orientačný systém	64
3.7. Rozvoj cezhraničnej spolupráce	64 - 65
4. PODPORA A ROZVOJ PODNIKANIA	65
4.1. Stabilizácia a rozvoj existujúcich výrobných kapacít	65 - 66
4.2. Optimalizácia obecnej štruktúry a kvality subjektov	66
4.3. Vybudovanie a rozvoj dopravnej infraštruktúry	66
4.4. Dobudovanie a rozvoj inžinierskych sietí	67

4.5. Rozvoj telekomunikačných sietí	67
4.6. Efektívne umiestňovanie nezamestnaných na trhu práce	67 - 68
4.7. Posilňovanie sociálneho kapitálu	68
 5. POĽNOHOSPODÁRSTVO A VIDIECKY ROZVOJ	68
5.1. Zabezpečenie racionálneho obrábania PPF	68 - 69
5.2. Podpora dynamického rozvoja prvovýroby a priemyslu	69
5.3. Ochrana PPF	69
5.4. Rozvoj turizmu a agroturizmu vo vidieckom priestore	70
 6. SOCIÁLNA OBLASŤ A ZDRAVOTNÍCTVO	70
6.1. Zvýšenie kvality sociálnych služieb	70 - 71
6.2. Dosiahnutie aktívnej účasti na starostlivosti o zdravie	71
 7. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE	71 - 73
7.1. Ochrana a racionálne využívanie vôd, zabezpečenie pitnej vody	73
7.2. Minimalizácia vzniku odpadov, ekologické nakladanie s odpadmi	73 - 74
7.3. Ochrana racionálne využívanie pôd	74
7.4. Ochrana ovzdušia	74 - 75
7.5. Enviromentálna osвета, výchova a vzdelávanie	75
 8. VZDELÁVANIE A ŠKOLSTVO	75 - 76
8.1. Rozvoj vzdelávania	76
8.2. Zvýšenie vzdelanostnej úrovne občanov	77
 9. VÝSTAVBA V OBCI	77 - 80
 10. FINANČNÉ ZABEZPEČENIE	81
 11. RÁMEC OPATRENÍ VLÁDY	81
11.1. Stratégia rozvoja cestovného ruchu do roku 2020	82 - 87
11.2. Oblasť legislatívy a oblasť inštitucionálnej podpory	87 - 93
11.3. Integrovaný regionálny operačný program 2014 – 2020	93 - 99
11.4. Program rozvoja vidieka SR 2014 – 2020	99 - 100
 ZÁVER	100 - 101

ÚVOD

Tvorba Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce vychádza zo Zákona NR SR č. 503/2001 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja a je strednodobým programovým dokumentom, ktorý určuje hlavné smery rozvoja obce do roku 2020 - je východiskom pre rozvojové aktivity obce.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja poskytuje komplexný pohľad na súčasný stav hospodárskeho a sociálneho rozvoja a stanovuje strategické ciele, rozvojové priority a strategické oblasti, v súlade s cieľmi:

- Národného strategického referenčného rámca Slovenskej republiky 2014 – 2020,

- Programom rozvoja vidieka SR 2014 – 2020,

- Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2014 – 2020,

- Integrovaným regionálnym operačným programom 2014 – 2020.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja vypracoval Ing. Ondarišín Ján a kolektív v súčinnosti so starostom obce, obecným zastupiteľstvom a ďalšími partnerskými právnickými a fyzickými osobami inštitúciami, úradmi, vrátane tretieho sektora.

Z metodického hľadiska práce sme vychádzali:

- ☐ z platnej legislatívy
- ☐ zo skúseností spracovateľského tímu získaných pri programovaní predvstupových a štrukturálnych fondov založených na metodike uvedenej v Manuáli projektového cyklu Európskej komisie.

Spracovanie PHSR sa z metodického hľadiska riadilo najmä:

- ☐ zákonom č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja.

Na základe zákona č. 302/2001 Z.z. o samospráve vyšších územných celkov sa samosprávny kraj pri výkone samosprávy sa stará o všestranný rozvoj svojho územia a o potreby svojich obyvateľov.

Jedným z hlavných nástrojov, ktorým kraj zabezpečuje regionálny rozvoj je Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja (PHSR kraja). Spracovanie PHSR kraja sa riadi zákonom č. 539/2008 o podpore regionálneho rozvoja.

PHSR kraja predstavuje strednodobý strategický dokument, ktorý je vypracovaný v súlade s cieľmi a prioritami ustanovenými v národnej stratégii. Pri jeho vypracovaní sa uplatňuje princíp partnerstva, čo znamená spoluprácu s príslušnými najdôležitejšími socioekonomickými partnermi v regióne.

Pri vypracovaní PHSR na roky 2014 - 2020 sme vychádzali z týchto základných právnych noriem a dokumentov záväzných v SR a EÚ:

zákon č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov

- ☐ zákon č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon)
- ☐ zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení
- ☐ zákon č. 350/1994 Z.z. o sústave základných a stredných škôl (školský zákon)
- ☐ zákon č. 384/1997 Z.z. o divadelnej činnosti
- ☐ zákon č. 61/2000 Z.z. o osvetovej činnosti
- ☐ zákon č. 183/2000 Z.z. o knižniciach
- ☐ zákon č. 88/2001 Z.z. o sociálnej pomoci
- ☐ zákon č. 193/2001 Z.z. o podpore na zriadenie priemyselných parkov
- ☐ zákon č. 223/2001 Z.z. o odpadoch

Nový zákon o odpadoch č. 79/2015 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov, nadobudne účinnosť 1. januára 2016

- ☐ zákon č. 302/2001 Z.z. o samospráve vyšších územných celkov
- ☐ zákon č. 416/2001 Z.z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a na vyššie územné celky

- ☐ zákon č. 446/2001 Z.z. o majetku vyšších územných celkov
- ☐ zákon č. 49/2002 Z.z. o ochrane pamiatkového fondu
- ☐ zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny
- ☐ zákon č. 596/2003 Z.z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve
- ☐ zákon č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy
- ☐ zákon č. 576/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich

s poskytovaním zdravotnej starostlivosti

- ☐ zákon č. 578/2004 Z.z. o poskytovateľoch zdravotnej starostlivosti, zdravotníckych pracovníkoch, stavovských organizáciách v zdravotníctve

- ☐ zákon č. 579/2004 Z.z. o záchrannej zdravotnej službe
- ☐ zákon č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách
- ☐ zákon č. 539/2008 Z.z. o podpore regionálneho rozvoja
- ☐ zákon č. 28/2009 Z.z. o telesnej kultúre
- ☐ zákon č. 184/2009 Z.z. o odbornom vzdelávaní a príprave
- ☐ zákon č. 206/2009 Z.z. o múzeách a o galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty

- ☐ zákon č. 513/2009 Z.z. o dráhach
- ☐ zákon č. 514/2009 Z.z. o doprave na dráhach
- ☐ zákon č. 568/2009 Z.z. o celoživotnom vzdelávaní
- ☐ zákon č. 91/2010 Z.z. o podpore cestovného ruchu
- ☐ zákon č. 56/2012 Z.z. o cestnej doprave

Pri spracovaní Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja kraja sa zohľadňovali už jestvujúce programovacie a plánovacie dokumenty:

- ☐ celoštátnej,
- ☐ regionálnej a lokálnej úrovne,
- ☐ ako aj cezhraničné a európske strategické dokumenty.

Kľúčom v procese tvorby stratégie je sociálna a občianska mobilizácia. Ľudia z celého spektra oblastí a záujmov v obci – obyvatelia obce, športovci, turisti, ľudoví umelci, učitelia, mamičky na materskej dovolenke, dôchodcovia. Vytvorením dobrých podmienok pre tvorivosť, otvorenie mysle, podnecovanie sa k ľudskosti a partnerstvu.

Základom Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je teda OBČAN, presnejšie povedané aktívny občan nastavujúci rozvoj svojej obce. Prvými krokmi tvorby PHSR je zostavenie kvalitných, relevantných a výpovedných analýz a popri tom výber a oslovenie členov pracovného tímu. Je nevyhnutné zorientovať tím v základnej metodike, spôsobe práce, vnútorných pravidlách, harmonograme spoločnej práce a pod. Preto z viacerých metodík tvorby PHSR preferujeme *metodiku „od vízie ku stratégii“*. Základom je *tvorba vízie obce v danom strednodobom horizonte*. Zadanie pre pracovný tím znie: „detailne mi popíšte svoju predstavu o obci o 10 -15 rokov. Po definovaní vízií nasleduje ďalší krok – *tvorba SWOT analýz*. Druhým krokom problémovej analýzy je vzájomné porovnávanie váhy a vzťahov medzi najväčšími problémami. V praxi sa najviac osvedčuje tzv. *logická matica*, prípadne metóda *stromu problémov*. Metóda stromu problémov má svoje nedostatky a jej využitie v problémovej analýze odporúčame iba so skutočne skúseným metodikom.

Výstupom dobre urobenej problémovej analýzy je zadefinovanie tzv. „*kľúčových problémov*“, ktoré *tvoria chrbticu celej stratégie*. Na záver formulujeme *globálny problém*, ktorý v sebe obsahuje a spája všetky kľúčové problémy.

Pomocnými postupmi pri tvorbe stratégie je jednoduchá *analýza potenciálu územia a disparít rozvoja*, v ktorých konkrétnejšie prepájame výstupy auditu územia a problémovej analýzy.

Stratégia

Ak máme detailne a dostatočne analyzované všetky problémy, pristupujeme ku ďalšiemu kroku – *stanoveniu cieľov a ich štruktúry*. Formulovanie cieľov od globálneho cieľa stratégie cez strategické, všeobecné k špecifickým cieľom je v prípade kvalitne urobenej problémovej analýzy už iba jednoduchým preformulovaním problémov na jednotlivých úrovniach do podoby cieľov.

Súčasťou spracovania stratégie je aj preformulovanie a úprava vízie rozvoja obce. Strategická časť je v kocke tvorená systémom rozvojových cieľov obce ako základného východiska pre spracovanie realizačnej časti PHSR.

Po stanovení vízie a cieľov rozvoja pristupujeme k *hľadaniu riešení - PROGRAMOVANIU*. Ak sme schopní dostatočne analyzovať problém na všetkých jeho úrovniach, hľadanie čiastkových riešení problému je formulovanie riešení vcelku nie veľmi zložitý proces. Začíname od návrhov riešení pri najmenších príčinách problému a pokračujeme ku dôsledkom, až na samý vrchol – ku problému. V prípade dobrého štruktúrovania analýzy problému a následne strategickej časti sme bezprostredne po hľadaní riešení schopní *definovať aktivity ktoré musíme urobiť aby sme problém odstránili a priority a opatrenia, ktoré prijmeme, aby sme sa dostali čo najbližšie k želanému stavu – vízii a naplnili jednotlivé úrovne cieľov*.

Program tvorí premyslené a detailné usporiadanie krokov, ktoré nám spôsobujú zmenu. Ďalším metodickým krokom je teda *logické usporiadanie všetkých jednotlivých aktivít, úloh, opatrení, priorít strategických a špecifických cieľov do jedného celku*.

Východiskom pre vytvorenie systému Priorít a Opatrení je štruktúra Strategických a špecifických cieľov, pričom úrovni strategických cieľov zodpovedá

úroveň priorít a úrovni špecifických cieľov zodpovedá úroveň opatrení. V zásade na úrovni obcí, najmä menších obcí každému strategickému cieľu zodpovedá jedna priorita, zatiaľ čo na naplnenie špecifického cieľa býva často potrebných niekoľko opatrení. Veľmi často je programová štruktúra ešte delená podľa prioritných oblastí, ktoré boli formulované ešte v štádiu spracovania SWOT analýz.

Ak má plniť PHSR funkciu použiteľného rozvojového dokumentu, pre každé opatrenie a úlohu *stanovujeme presnú kvalifikáciu a kvantifikáciu* - kto to urobí, kedy to urobí, s kým a čo nás to bude stáť. Určujeme zodpovednosť, nositeľa aktivity, časový harmonogram plnenia a finančnú špecifikáciu každej položky. Týmto sa zapodieva *implementačná časť PHSR*. Jej súčasťou je Inštitucionálne a organizačné zabezpečenie realizácie PHSR, kľúčovou je však *Realizačný rámec opatrení*, ktorý jednak kompletizuje strategickú a programovú štruktúru a jednak definuje finančné zdroje potrebné a dostupné pre realizáciu PHSR a definuje základné monitorovacie ukazovatele a pokiaľ možno ich aj kvantifikuje. Na základe tejto analýzy sa definuje aj *Finančný rámec opatrení*. Pri tvorbe Realizačného rámca opatrení je nevyhnutná spolupráca expertov, ktorí majú prehľad o dostupnosti a vhodnosti externých a miestnych zdrojov.

Veľmi dôležitou časťou, je aj monitorovací a časový harmonogram realizácie PHSR, sledovanie plnenia dokumentu, ako základného východiska pre jeho doplnenie a aktualizáciu.

Východiskové dokumenty a podklady pri vypracovaní Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja:

- Národný strategický referenčný rámec SR 2014 – 2020
- Program rozvoja vidieka 2014 – 2020
- Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2014 – 2020
- Integrovaný regionálny operačný program 2014 – 2020

Štatistické informácie, správy, hodnotenia a stanoviská partnerských organizácií:

- Štatistický úrad SR
- Iné právnické a fyzické osoby
- Vlastné zdroje z prieskumu

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je základný programový a výkonný dokument, spracovaný za účelom riešenia súčasných závažných ekonomických a sociálnych problémov za efektívneho využitia všetkých zložiek jeho miestneho potenciálu (ekonomického, prírodného i demografického).

Poslaním Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce (ďalej len Plán rozvoja) je navrhnuť systematickú a funkčnú trvalú rozvojovú stratégiu zameranú na realizáciu sociálneho a ekonomického rozvoja obce pri využití vnútorných finančných zdrojov a štrukturálnych fondov EÚ. Má logickú štruktúru, keď na základe vykonanej analýzy formuluje ciele a stratégiu ďalšieho rozvoja obce.

Účel vypracovanie PHSR:

1. Povinnosť mať PHSR obce stanovuje zákon.
2. PHSR je prostriedok, ako získať viac bodov pri žiadostiach o financovanie najmä z EÚ fondov a zvyšuje väčšiu šancu na zisk externých finančných prostriedkov.
3. Dokument slúži na dobrú prezentáciu práce obce a obecného zastupiteľstva pred občanmi obce, ale i mimo nej.
4. Zhrnú sa informácie o tom, čo ľudia v obci naozaj chcú.
5. Stanovenie si jasných, konkrétnych cieľov a priorít rozvoja obce a zadefinovanie ciest ako ich dosiahnuť, ktoré zásadne napomáha riadenému a trvalo udržateľnému rozvoju obce.
6. PHSR ako strednodobý záväzný program schválený zastupiteľstvom je nástrojom na zachovanie jednotnej línie rozvoja obce aj pri zmenách vedenia obce a politických zmenách.

Plán rozvoja obce pozostáva z nasledujúcich častí:

- sociálno-ekonomickej analýzy obce a identifikácie možností rozvoja formou súhrnnej analýzy,
- stratégiu rozvoja jej priorít a opatrení potrebných na ich naplnenie,
- finančného zabezpečenia,
- organizačného zabezpečenia realizácie Plánu rozvoja obce.

Súhrnnou analýzou i strategickou časťou sa prelínajú globálne i špecifické ciele, ktoré sú rozpracované do konkrétnych opatrení.

Prvá analytická časť dokumentu obsahuje popis obce s jej základnými geografickými údajmi a hlavnými socioekonomickými charakteristikami, ktoré charakterizujú dynamiku sociálneho a ekonomického rozvoja obce. Súčasťou je súhrnná analýza rozvojového potenciálu, ktorá v rámci globálnych a špecifických cieľov, ako aj silných a slabých stránok, príležitostí a ohrození dáva súhrnný pohľad na reálnu situáciu obce a jej rozvojové možnosti.

Druhá hlavná časť dokumentu je orientovaná na formulovanie strategického rozvoja. Globálne ciele sú rozpracované do špecifických cieľov, ktoré majú stabilizačný alebo rozvojový charakter. Stabilizačné ciele a súvisiace opatrenia sú zamerané na riešenie súčasného nepriaznivého až kritického stavu v jednotlivých oblastiach tak, aby nedošlo k ďalšiemu prehĺbovaniu jestvujúcich problémov. Opatrenia viažuce sa na rozvojové ciele sú zamerané na aktivizáciu vnútorných potenciálov v obci a na podporu ich dlhodobého rozvoja až do roku 2020.

Rozhodnutím ministra výstavby a regionálneho rozvoja č. 3/2007 bol stanovený Zoznam pólov rastu pre Národný strategický referenčný rámec na roky 2007 – 2013. Základným podkladovým dokumentom pre spracovanie zoznamu bola Koncepcia územného rozvoja SR 2001.

Obce boli zadelené do nasledovných 5 kategórií:

- inovačné póly rastu,
- kohézne póly rastu v záujmovom území inovačných pólov rastu,
- kohézne póly rastu mimo záujmového územia inovačných pólov rastu,
- obce, ktoré nie sú pólmi rastu ležiace v záujmovom území inovačných pólov rastu,
- obce, ktoré nie sú pólmi rastu mimo záujmových území.

Obec Vinné bola zaradená v súhrnom prehľade štruktúry sídiel v kraji Košice – „Kohézne póly rastu v záujmovom území inovačných pólov rastu“.

Finančné zabezpečenie hovorí o zdrojoch financovania, ktoré sú zo zdrojov EÚ a vnútorné (štátne, vlastné a iné).

Z analýzy sociálno-ekonomickej situácie obce vyplynuli nasledovné rozhodujúce silné stránky:

- výhodná geografická poloha obce v rámci regiónu Michalovce a Košického kraja,
- dobré prírodné podmienky michalovského regiónu a Rekreačnej oblasti Zemplínska šírava a Vinianskeho jazera,
- výhodná poloha obce v regionálnom záujme pre rozvoj cestovného ruchu, turistiky a agroturistiky,
- uzatvorená medzinárodná zmluva - Lubaczów Poľsko,
- Združenie Šírava,
- Združenie obcí Šírava – Morské oko,
- Združenie Tokajská vínná cesta,
- blízkosť Vihorlatských vrchov a CHKO Vihorlat s možnosťou turistického a rekreačného využitia,
- vybudovaná vodovodná a kanalizačná sieť s napojením na ČOV,
- voľné plochy pre rozvoj drobného priemyslu a zavádzanie nových výrobných odborov,
- úrodné vinice a pôdny fond pre pestovanie klasických plodín, rozvoj poľnohospodárskej výroby,
- kultúrne dedičstvo, hrad a opevnenie hradu, kaštieľ, kaplnka na cintoríne, Kostol svätej Anny, ruiny Kostolíka svätého kríža,
- vydané knihy o obci, a vydávanie vinianskeho strapca,
- kladný prístup predstaviteľov samosprávy, štátnej správy, tretieho sektora k rozvojovým aktivitám v obci,
- Folklórna skupina Viňančan,
- Miestny futbalový oddiel,
- Cyklistický oddiel,
- Urbárska spoločnosť Vinné,
- Územný plán obce Vinné,
- Územný plán zóny Vinianskeho jazera,
- Programom rozvoja bývania obce Vinné na obdobie rokov 2015 - 2025,
- Stratégia Slovenskej republiky pre integráciu Rómov obce Vinné do roku 2020.

Určujúcimi slabými stránkami obce sú:

- nedostatočná mikroekonomická adaptácia obce na podmienky trhového hospodárstva,
- zlepšenie služieb a obslužnosti,
- nevyhovujúca technická infraštruktúra najmä dobudovanie miestnych komunikácií a chodníkov,
- nedostatočne využité prostredie pre cestovný ruch, turistiku, vodné športy,
- nedostatok voľných finančných zdrojov pre rozvoj obce,
- stagnujúca úroveň kultúrneho kapitálu,
- nevyhovujúci stav informačnej infraštruktúry,
- slabnúci ľudský kapitál,
- záporné saldo migrácie.

V dôsledku závažných slabých stránok a nedostatočného akceleračného vplyvu silných stránok na sociálno-ekonomický rozvoj, obec nie je schopná vlastnými silami riešiť výrazné problémy a pre realizáciu hlavného cieľa i rozvojovej stratégie je potrebná pomoc štátu i EÚ.

Vychádzajúc zo záverov analýzy sociálno-ekonomickej situácie dlhodobým cieľom rozvoja obce je harmonický vyvážený a trvalo udržateľný rozvoj územia, využitím hospodárskeho, demografického a prírodného potenciálu obce. Hlavným cieľom je zastaviť pokles hospodárskej a sociálnej úrovne obce a postupne zabezpečiť jej rast s cieľom dosiahnuť úroveň vyspelejších obcí Slovenska.

Plnením hlavného cieľa sa dosiahne rozvoj ekonomického potenciálu a ľudských zdrojov, ktoré sú podmienkou pre odstránenie existujúcich disparít.

Realizáciou opatrení, ktoré sú rozpracované v strategickej časti materiálu, konkrétnych projektov, ako aj súvisiacich kľúčových aktivít sa zabezpečí najmä:

A: v oblasti ekonomického rastu

- zvýšenie ekonomickej výkonnosti obce,
- rozvoj malého a stredného podnikania,
- zvýšenie konkurencieschopnosti,
- zvyšovanie produktívneho potenciálu.

B: v oblasti zamestnanosti

- vytváranie efektívnych pracovných miest v súlade s požiadavkami trhu práce,
- podporovanie tvorby produktov cestovného ruchu jeho marketing,
- zvýšenie stupňa finalizácie produkcie.

C: v oblasti zlepšenia vybavenosti obce a životného prostredia

- vybudovanie chýbajúcej infraštruktúry na úroveň porovnateľnú s priemerom v SR, dostavba dopravnej infraštruktúry,
- zlepšenie informovanosti návštevníkov,
- rozvoj sociálnej infraštruktúry a tretieho sektora v súlade s trendmi EÚ,
- rozvoj podnikateľského prostredia a súvisiacej infraštruktúry,
- rozvoj cestovného ruchu,
- zabezpečenie udržateľnosti hodnotných území a ich rozširovanie v zmysle zákona 287/1994 Z.z. o ochrane prírody a krajiny,
- využitie potenciál ekologickejšieho životného prostredia.

D: v oblasti rastu životnej úrovne

- zlepšenie dôchodkovej situácie občanov v obci,
- zlepšenie kvality života obyvateľov obce,
- rozvoj ľudských zdrojov,
- zabezpečenie dopravnej prístupnosti a obslužnosti územia,
- zlepšenie zdravotníckych a sociálnych služieb.

Tento PHSR je v súlade s Územným plánom obce Vinné, v súlade s Územným plánom zóny Vinianskeho jazera, Programom rozvoja bývania obce Vinné na obdobie rokov 2015 - 2025 a Stratégiou Slovenskej republiky pre integráciu Rómov obce Vinné do roku 2020.

1. SOCIÁLNO-EKONOMICKÁ ANALÝZA A IDENTIFIKÁCIA MOŽNOSTI JEJ ROZVOJA

1.1. Popis obce a základné geografické údaje:

Obec: VINNÉ					
Kód ZUJ	523259	Ičo:	Región:	Rozloha v ha	2 979
		00325953	Zemplín		
Kraj	Košický			Nadmorská výška	148 m n.m.
Okres	Michalovce				

Dôvody obstarania Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja

Riešenie úlohy vyplýva z potreby vypracovať pre obec Vinné dlhodobú stratégiu trvalo udržateľného rozvoja. Cieľom spracovania Programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce je získať záväzný dokument pre ďalší rozvoj.

Názov obce: Vinné
 Okres: Michalovce
 Kraj: Košický
 Výmera k. ú.: 2 979 ha
 Počet obyvateľov: 1 710

Na základe toho PHSR obce v záujmovom území plne rešpektuje:

- opatrenia pre zachovanie významných genofondových lokalít flóry, fauny a ekologický významných segmentov,
- rekreačno-športové využitie vo väzbe na územie Rekreačnej oblasti Zemplínska šírava, rekreačných stredísk Biela hora, Medvedia hora, Hôrka,
- Vinianskeho jazera,

- Ranogotický katolícky Kostol sv. Anny z konca 13. storočia
- Neskororenesančný kaštieľ
- Zrúcanina hradu Vinné, rekonštruuje sa,
- Neogotická kaplnka na cintoríne,
- Pomník "Matka v ohni"
- Základy kostolíka na Senderove,
- Úrodné vinohrady,
- prepojenie na CHKO Vihorlat,
- Územný plán obce Vinné a Územný plán zóny Vinianskeho jazera,
- Stratégia Slovenskej republiky pre integráciu Rómov obce Vinné do roku 2020.

Vymedzenie riešeného územia

Katastrálne územie obce Vinné je vymedzené katastrálnymi hranicami obce. Leží na malebných juhozápadných úpätiach Vihorlatského pohoria, ktoré ju chráni pred severnými vetrami. Listnaté lesy, dávajúce tomuto kraju nesmierne čaro, tvoria lesné spoločenstvá Dolhej, Kyjoviska, Zaňovca, Marečkovej, Šútovej a Senderova. Vhodná poloha, tvar terénu i nadmorská výška okolo 150 metrov nad morom oddávna vytvárali vhodné klimatické podmienky pre činnosť roľníkov, vinohradníkov, pastierov i lovcov. Južná časť tohto katastra až donedávna prechádzala do rovinatej krajiny, ktorej značnú časť zaberali Podvihorlatské blatá. Tieto rozmerné nížinné plochy s lúčnymi porastmi boli každoročne v jeseni, za rozpúšťania jarných snehov, ba niekedy i za daždivého leta zaplavované rovnako, ako celá Východoslovenská nížina v okolí riek Laborca, Uhu i Medzibodrožia. V súčasnosti je táto časť zaplavená vodami Zemplínskej šíravy. Na západe je chotár ohraničený Stolnianskym potokom a prechádza cez Bielu horu a Varkond, kde niekedy ležala samostatná osada, až k Michalovciam.

Východná hranica ide od Kyjoviska pri Vinianskom jazere cez Grófčinu dráhu, Veľký a Malý Senderov až k poslednému výbežku Medvedej hory. Takto to bolo od prvých chvíľ, keď do tejto krajiny došiel človek a postupne ju začal kultúrne obrábať. Po lovcoch, pastieroch a drevorubačoch prišli roľníci, vinohradníci, neskoršie i kamenári. Obec bola postupne budovaná pozdĺž potoka od Gajdoša až po Banku a Medzichyšky, neskoršie počas rozkvetu obce i do širšieho okolia. V časoch svojho najväčšieho rozmachu mala obec až takmer dvetisíc obyvateľov.

Kataster obce tvorili a tvoria lesy, polia, lúky a vinohrady s celkovou výmerou 2 979 hektárov. Intravilán obce z toho v súčasnosti predstavuje 146,3 hektárov. Zo svahov priľahlých lesov vyviera potok, deliaci sa na Viniansky potok a Kamenný jarok, ktoré oddávna mali pre život obce rozhodujúci význam a naplnili príslovie, že voda je život. Viniansky potok vytvoril predpoklady pre ľudské osídlenie pozdĺž svojich brehov a Kamenný potok bol a nakoniec aj je významným krajinným prvkom.

Kamenný potok v minulosti, pred necitlivou úpravou svojho toku, tvoril jedinečný krajinný útvar. Meandrovitý tok bol po oboch stranách porastený vrúbami a jelšami, za nimi ležali na trávach bohaté lúčky, poskytujúce utešený pohľad pre oči i uspokojujúce potreby človeka a jeho zvierat. Potok vytváral zaujímavé zákutia pre voľne žijúcu zver, poskytoval skrýšu, obživu i napájadlá. Vo vode bola hojnosť rýb, žili v nej i raky a vydry. Potok bol prvkom krajiny, na ktorý tí, čo sa naň pamätajú v jeho pôvodnom stave, nemôžu zabudnúť. Predstavoval súžitie človeka a prírody, keď zásahy človeka síce skultúrnilí krajinu, ale zachovali jej pôvodný charakter.

Spoločenské zmeny a následná ľudská činnosť negatívne ovplyvnili život v týchto tokoch a už len v myšliach pamätníkov zostala ich pôvodná krása.

Obec aj napriek tomu, že leží na skalnatom podloží – prevažne z andezitov a zvetraných andezitov – mala hojnosť vyvierajúcich studničiek. Spomeňme si len na tie, ktorých pramene významne ovplyvňovali život v obci. Niektoré slúžia dodnes ako Kadlubec na Banke, iné zanikli, ako Kadlubec na Hôrke. Svojou výdatnosťou dávali dostatok vody pre ľudí i pre pasúce sa stáda. Zvlášť hodno spomenúť legendárnu studničku „Lejbaňa“. Tu, pri toku Kamenného potoka, blízko Torhaňovej huročky, vyviera jedna z najčistejších a najvynikajúcejších vôd, ktorá zároveň napája i vody Kamenného potoka. I v dnešných dňoch sa potvrdili jej vysoké zdravotné a hygienické parametre. Do zabudnutia upadli ďalšie studničky v lesoch i na lúkach, ktoré v časoch predošlých boli potechou pre smädných drevorubačov, roľníkov a ich zvieratá. Kameň bol a je súčasťou života obce, i keď sa málo spomína, lebo práca s ním nikdy nebola ľahká. Bol však aj zdrojom obživy. V obci žilo niekoľko chýrnych majstrov, na ktorých ostali spomienky zhmotnené v postavených domoch, vínnych pivniciach a ohradách nielen vo Vinnom, ale i v širokom okolí. Lesy, ktoré obkolesujú Vinné, sú jedinečným krajinným prvkom a sú už súčasťou začínajúceho oblúka východných Karpát. Lesné spoločenstvá predstavujú hlavne bukové, čiastočne i dubové a hrabové porasty, v ktorých nachádza úkryt jeleň, srnec, diviak, líška, jazvec, ojedinele i rys a vlk. Polia, i keď boli základným zdrojom obživy, neboli a nie sú mimoriadne úrodné. Majú ďaleko od nívnych pôd zemplínskych nížin. Pestovali sa tu všetky druhy obilnín – pšenica, žito, jačmeň, ovos, kukurica, ale i zemiaky, repa, ľan a konope. Z pamäti sa vytrácajú chotárne názvy, ktoré boli pre lokalitu charakteristické, ako Kamenný kouč, Veľčí dul, Kruhy, Jagriky, Benčov, Drinovec, Hazugaň, Kremenice, Planče, Solisko, Pastovník, Olšava, Peľch, Tučin, Varkond či Za brodami. Pod vodami Zemplínskej šíravy sú navždy zaplavené Čarné žeme, Spalenisko, Dolné lúky, Podklienok, Tovik, Tomakov a ďalšie, ktoré už upadli do zabudnutia. Posledným mlynom na území obce bol mlyn veľkostatkára Szemeryho, ležiaci poniže kostola na Vinianskom potoku.

Vinianske jazero vzniklo vytvorením umelej hrádze a privedením vody z Vinianskeho potoka do sedla na úpätí vrchov Marečkovej (401m) a Šutovej (319m). Celková plocha jazera je 8 ha s priemernou hĺbkou 3 m. Voda z horských potokov v lete láka na kúpanie a člnkovanie. Prírodná scenéria vytvára ideálne podmienky na pešiu turistiku v priebehu celého roka. Okolité lesy poskytujú možnosť zbierania húb. V letných mesiacoch sú tu vhodné podmienky na kúpanie a člnkovanie. V jeseni na rybolov, v zime na korčuľovanie, beh na lyžiach, turistiku a relaxačné pobyty. Zemplínska šírava alebo ako sa jej s obľubou na Slovensku hovorí "Východoslovenské more" sa nachádza neďaleko obce Vinné pod výbežkami Vihorlatských vrchov. Má dĺžku 11 km, šírku 3,5 km, rozloha tejto vodnej nádrže je 33 km. Priemerná hĺbka je 9,5 m, maximálna hĺbka je 16,5 m. Priemerná ročná teplota je 9⁰ - 10⁰ C, počas letných dní je 20⁰ C.

Zemplínska šírava je 12 najväčšia jazerná plocha v Európe a má mimoriadne priaznivé podmienky na kúpanie, vodné športy a rybolov. Žije tu i veľa chránených druhov vodného vtáctva a rastlínstva. Na jej brehoch je 7 rekreačných stredísk so širokou paletou ubytovacích a stravovacích služieb. Hladina v zime zamrzá, takže je tu možnosť prevádzať aj niektoré zimné športy. Tvorí prírodnú hranicu severnej strany Východoslovenskej nížiny a základňu turistických trás Vihorlatu. Okolie poskytuje široké možnosti pre pešiu turistiku vo Vihorlate. Južné svahy Vihorlatských vrchov a severný okraj Východoslovenskej nížiny sú pokryté vinicami. Je možné zúčastniť sa tradičných obaračiek. Zemplínska vinohradnícka obec sa prvý krát

spomína r. 1249. Na Zemplínskej šírave obec Vinné spravuje rekreačné strediská – Biela hora, Hôrka a Medvedia hora.

Východoslovenská nížina predstavuje plochu 2 600 km². Príslahlé pohoria tvoria súčasť danej oblasti a výrazne sa podieľajú na tvorbe klímy v riešenom území. Klimatické a hydrologické charakteristiky sú ukazovateľom ekologickej kvality posudzovaného územia a dôležitým prvkom pre definovanie nových ekostabilizačných prvkov. Klimaticky patrí riešené územie do teplej oblasti, podoblasti mierne vlhkej, okrsok teplý, mierne suchý s chladnou zimou.

História sídla

Archeologické nálezy potvrdzujú, že obec Vinné sa nachádza v lokalite osídlenej už v mladšej dobe kamennej. Na Senderove, v chotári obce, sa nachádzajú časti základov románskeho kostola /kláštora/ sv.Kríža z 9. - 11. storočia, predstavujúceho teritoriálny dosah veľkomoravského štátu.

Najstaršia písomná zmienka o obci pochádza z roku 1249, keď ju získal istý Jakov od Sebeslavovho syna Petra, v tomto roku sa spomína aj fara. Roku 1335 sa spomína mlyn, 1336 vinice. Vinné patrilo panstvu Michalovce. Roku 1427 malo 37 port. V 18.storočí bolo známe ako trhová obec. Sídli tu Sztárayovci, Szirmayovci, Draveckovci. Roku 1715 pre úteky poddaných poklesol počet domácností na 18, v roku 1828 mala obec 104 domov a 1061 obyvateľov.

Jedinečná poloha umožňuje intenzívne využívanie sopečných vyvrenín Vihorlatu na pestovanie viniča, ktoré svojho času patrilo k jedným zo závažných zdrojov obživy miestneho obyvateľstva. Ďalšou činnosťou, ktorou sa obyvateľstvo zaoberalo, bola poľnohospodárska a ovocinárska výroba. Obec je bohatá na povrchové lomy andezitového kameniva a časť jej obyvateľov sa kamenárskou činnosťou živila. Obec bola mimoriadne kruto postihnutá v 2. svetovej vojne, keď bolo vypálených 285 domov a čiastočne 120 usadlostí a ďalších poľnohospodárskych stavieb. Dôvodom bolo pôsobenie partizánskej skupiny v katastri obce a aktívna účasť obyvateľov v boji proti fašizmu.

Vinohradníctvo dotvára kolorit obce a odjakživa tvorilo súčasť živobytia miestnych občanov. Hrozno a víno bolo dôležitým zdrojom príjmov, ovplyvňovalo jeho návyky i kultúru. Prvá písomná zmienka o vinohradníctve pochádza z roku 1336, keď sa obec uvádza pod názvom Wynna. Pravda, vinič sa tu pestoval zrejme už dávno predtým a jeho šíriteľmi boli rímske vojská, ktoré ho doniesli na miesta svojich výbojov i do ďalších oblastí, ktoré s nimi hraničili. Blahodárne podnebie i oblasť slnečných strání chránených od severu dali šancu našim predkom vysádzať vinič na pôde, ktorá sa svojím podloží, zvetraným rozdrobeným kameňom a hnedozemou, nehodila na nič iné. K plochám vysadeným viničom získavalo vlastnícky vzťah i poddanské obyvateľstvo v tzv. Dispozičnom práve – svojou prácou zhodnotili inak nevyužitelnú pôdu, z ktorej samozrejme po získaní rodivosti odvádzali desiatky. Lokality pre výsadbu viníc boli privilegované a nesmeli sa na nič iné využívať. O veľkej rozlohe viníc vo Vinnom svedčí i písomne doložená deľba viníc z roku 1454 medzi potomkov Edmunda z Michaloviec. Neznáma, ale veľká výmera musela existovať i u ďalších vinohradníkov. V roku 1720 sa tu evidovalo 360 kopáčov viníc. Veľký rozvoj vinohradníctva na východnom Slovensku nastal v 13. storočí. Svedčí o tom fakt, že jagerské biskupstvo v roku 1271 obnovilo privilégium na výber desiatkov od vinohradníkov v Abovskej, Zemplínskej i Užskej župe, kam obec bola politicky začlenená v dobách Uhorského štátu. V spomínanej Užskej župe bola najväčším dorábateľom vína obec Vinné, kde sa urodila až jedna tretina úrody z 8 000 džberov vína dorobených v Užskej župe. Vinič sa pritom pestoval v 19 obciach tejto župy. V 16. storočí sa v obci Vinné dorobilo až 4 981 džberov vína. V roku 1718 malo panstvo vo Vinnom príjem 16 sudov vína. Pravda, tak ako v dnešnej dobe, i v minulosti vinohradníctvo prežívalo obdobia rozkvetu i úpadku.

Príčin bolo viac – vysoké odvodové povinnosti voči panstvu, vysoké colné poplatky, obmedzenie predaja vína z rôznych príčin, časy nepokojov – vojen a povstaní.

Najväčšiu ranu však vinohradníctvo dostalo po invázii fyloxéry, ktorá úplne zničila jestvujúce plochy. Obnova vinohradov si vyžiadala veľkú námahu a značné finančné prostriedky. Toto ale viedlo i k pestovaniu ušľachtilejších odrôd a k výrobe kvalitnejších vín i vo Vinnom. Začali sa pestovať odrody Ezerio, Muškátal, Rízling, Španír-Chrupka, no ďalej sa pestovali i samorodáky Delevar či Ižák. Z východnej časti katastra od Senderovskej strány sa začínajú vinice Lancošky, Harbatej, Miškani, Krist, Pod Kristom, Kecerky, Sakmarky, Ciburovej, Lysej, Sklinčiny, Húčka, Skalky, prechádzajú na strane Sútovej – Blatco, Čapkovka, Roľova, Bančanské vinice, Velika, Koučik a po okrajoch Dolhej na Sabovky a Kozlovky. Na týchto svahoch sa v roku 1974 evidovalo včítane družstevných viníc 166 hektárov vinohradov. V súčasnosti pre zanedbanie a spustnutie družstevných i súkromných viníc výmera sotva presahuje 100 ha a postupne z nich ubúda.

Ku koloritu viníc nerozlučne patrili a patria i Borhazy – vínne domčeky, stavby slúžiace na spracovanie hrozna, podpivničené klenbovými pivnicami na uskladnenie vína. Vo viniciach sa dodnes zachovali veľké borhazy, ako Ciburová alebo terajšia Viňanka, pôvodne patriaca Weinbergerovcom. Mnohé však už zanikli, ako na Harbatej, Myškani a Velikej. Zachovali sa stavby menších vínnych domčekov, ktoré sa, ktovie prečo, nazývajú „jatky“. Niektoré z nich sú už pomaly storočné, no zachovali sa v pôvodnej podobe, ako napríklad jatka Domašicových, Pavlovčíkových, Getlíkových – Biloba júsových, Sorokáčových, Gaňových, Hlaváčových, Jurových, Koníkových, Žalobínových, Durečkova...

Drevené nádoby, používané pri výrobe vína, ako sú kadičky, tlačarky, šajtovy, putona, čirpaky ba i sudy, sa už v dnes nahrádzajú antikorom a plastom. Pravda, mnohí vinohradníci majú úctu k tradíciám a zachovali si pôvodné drevené náradie. V dávnych časoch mali výrobcovia náradia – debnári – v tejto obci dobré postavenie. Okolité lesy dávali surovinu a aj v súčasnosti má drevený sud svoje čaro a neopakovateľné postavenie. Pravda, zánik debnárskeho remesla je často dôvodom toho, že náradie nemá kto vyrobiť ani opraviť, a tak sa pomaly stanú len muzeálnymi kusmi. Vinohradníctvo pretrvalo veku a snáď si ho zachováme i v dnešných dňoch.

Zberateľstvo, ako počiatočná forma múzejníctva má na Slovensku tradíciu od 17. - 18. storočia. Pestovalo sa najmä v kruhoch šľachty, ktorá zaplňala svoje sídla (hrady, paláce, kúrie, kaštiele) umelecko-historickými pamiatkami a kuriozitami. Postupne, podľa dobovej módy, aj bohatí mešťania sa začali venovať zberateľstvu a v prvej polovici 19. storočia sprístupnili svoje zbierky verejnosti v súkromných múzeách. Už v roku 1839 daroval V. Čaplovič rodnej Orave 60 000 zväzkov kníh (Dolný Kubín), spolu s muzeálnymi zbierkami. Avšak prvé múzeum, ktoré zodpovedalo tomuto pojmu vzniklo v roku 1856. Bolo to Prírodovedecké múzeum lekársko-prírodovedeckého spolku v Bratislave.

V roku 1895 bola schválená Muzeálna slovenská spoločnosť, ktorej predsedom bol Andrej Kmeť. Tá bola až do roku 1918 centrom slovenského vedeckého života a celonárodnej kultúrnej a výchovnej práce. Po vzniku Československej republiky bolo v roku 1923 založené Slovenské vlastivedné múzeum a postupne vznikali aj ďalšie múzeá v Košiciach, Rožňave, Martine, Betliari atď., ktoré ale boli odkázané na obetavú prácu dobrovoľných pracovníkov, nadšencov. Až po roku 1945 štát postupne preberal do svojej správy dovtedy spolkami vydržiavané múzeá. V súčasnosti sú múzeá na Zemplíne v správe VÚC Košice a Prešov. Najstarším je Zemplínske múzeum v Michalovciach (1957) a najmladším Obecné múzeum vo Vinnom (2007). Hlavnou myšlienkou je zriadiť obecné múzeum, ktoré bude návštevníkom prezentovať celkovú históriu našej obce v expozíciách vinohradníctva a vinárstva, histórie obce od archeológie až po súčasnosť.

Pamiatky:

- Ranogotický katolícky Kostol sv. Anny z konca 13. storočia
- Neskororenesančný kaštieľ
- Zrúcanina hradu Vinné - opravuje sa, Kostolík svätého kríža
- Neogotická kaplnka na cintoríne
- "Matka v ohni" - dielo akademického sochára Pončáka. Pomník pripomína 30. október 1944 - deň vypálenia obce

Katolícky kostol sv. Anny vo Vinnom je pôvodne ranogotický. Pochádza z konca 13. storočia, v 15. storočí prestavaný. Predpokladá sa, že to nebol prvý kostol. Vieme, že v 30. rokoch 14. storočia v tunajšom kostole pôsobil katolícky farár, a že kostol mal v roku 1374 ešte drevenú vežu so zvonom. Bol zasvätený 11 tisíc pannám a martýrom a toto patrocinium sa udržalo až do reformácie do konca 16. storočia. Od roku 1598 a celé 17. storočie patrili protestantom. V 17. storočí bol kostol poškodený a po roku 1735 obnovený. Ďalšie úpravy boli v 19. a aj v 20. storočí. Kostol je jednoloďová stavba s polygonálnym uzáverom presbytéria, sakristiou a predstavanou vežou. Obvodové murivo lode a časť severného muriva presbytéria pochádzajú z prvej etapy stavby. Na fasáde kostola sa nachádzajú gotické oporné piliere a gotické stupňovité štíty. Vonkajšia dĺžka kostola je 32,5 m, vonkajšia šírka lode 11 m, výška veže okolo 32 m. Presbytérium je z pôvodnej osi je vychýlené, postavené po roku 1450, ale zaklenuté až v poslednej tretine 15. storočia. Klenba vychádza z parlérovského typu sieťovej klenby. Klinové rebrá s výžľabkom sa zbiehajú do polkruhových prípor priamo alebo nábežným štítom. Ako okná sa tu zachovali stredoveké gotické kamenné ostenia, profilované vertikálne prúty a plamienkové kružby. Tri vysoké, orientované na južnú stranu a jedno okrúhle stredoveké gotické okno na východnej strane v centrálnej časti polygonálneho ukončenia svätyne kostola. Na severnej strane presbytéria je neskorogotické kamenné pastofórium s trojlístovou kružbou a oblúkom oslieho chrbta. Z presbytéria vedie stredoveký neskorogotický kamenný lomený portál s pretínanými prútmi do sakristie (na severnej strane presbytéria), ktorá je zaklenutá dvoma poľami krížovej hrebienkovej klenby. Loď dostala po roku 1735 barokovú krížovú klenbu, ktorá dosadá na nástenné piliere. Mobilár kostola je neogotický z konca 19. a začiatku 20. storočia. Hlavnému drevenému oltáru dominuje súsošie patrónky kostola sv. Anny s malou Pannou Máriou. V južnej časti múru triumfálneho oblúku z lode sa nachádza na území Slovenska ojedinelý kamenný epitaf Andreas Edenfi (Ondrej Ōdenfi) z 2. tretiny 16. storočia. Pravdepodobne je to umelecké dielo domáceho majstra. Ondrej Ōdenfi, ktorý žil niekedy v 16. respektíve v 17. storočí je známy svojimi troma manželkami a pätnástimi deťmi s ktorými je na epitafe vyobrazený. Veža je do výšky strechy lode gotická a má jedno pôvodné gotické okno v spodnej časti orientované na západnú stranu. Po obnove bola veža nadstavovaná v novogotickom slohu so štyrmi oknami s neogotickými vlysami a hodinami.

Kaštieľ neskororenesančný z 2. tretiny 17. storočia. Rozšírený a barokovo upravený v 1. polovici 18. storočia, adaptácia v 2. polovici 19. storočia a v 1. polovici 20. storočia. Je to dvojpodlažná bloková stavba s priechodom v centrálnej osi. Ku kaštieľu patrí aj príľahlý park. Prvá písomná správa o hrade nad obcou Vinné pochádza z roku 1335. Bol viackrát poškodený, opravovaný, začiatkom 18. storočia ho dali dokonca aj zbúrať. Má čiastočne zachované renesančné klenby, na gotickej veži je kamenné kvádrovanie, otvory okien a dverí, ako aj časti starých omietok. Možno tam nájsť stopy po krboch, pivničné priestory. Hrad má najväčšiu kultúrnu hodnotu spolu s opevnením. V polohe Senderov sa nachádzajú ruiny kostolíka z 12. storočia. Samotný kostol bol pôvodne opevnený valom, je cenným dokladom osídlenia už v 12. storočí.

V strede areálu na miestnom cintoríne sa nachádza kaplnka, je to ranogotická stavba z konca 13. storočia, ktorá bola v roku 2005 obnovená.

Pamiatky histórie evidované v ÚZPF SR – Pomník 1. svetovej vojny v strede obce, oproti starej škole. Pomník 2. svetovej vojny Vypálenie obce, v obecnom parku. Pomník 2. svetovej vojny "Pirnagov vrch".

Archeologické nálezy

Archeologické nálezy potvrdzujú, že obec Vinné sa nachádza v lokalite osídlenej už v mladšej dobe kamennej. Na Senderove, v chotári obce, sa nachádzajú časti základov románskeho kostola /kláštora/ sv.Kríža z 9. - 11. storočia, predstavujúceho teritoriálny dosah veľkomoravského štátu.

Sú tu evidované náleziská poloha Fundušské, poloha Pri potoku, poloha Pri kaštieli, a poloha neznáma – nález z roku 1970 nález vinohradníckeho noža z 12. – 13. storočia.

1.2. Obyvateľstvo – miera ekonomickej aktivity

Demografická krivka v obci má stagnujúci charakter.

V obci je menší rozvoj bytového fondu, malého a stredného podnikania, aktivity v oblasti cestovného ruchu sú doposiaľ malým prínosom rozvoja obce.

Rozhodujúcim faktorom ekonomickej prosperity územia s ohľadom na prírodné atraktivity bude rozvoj cestovného ruchu, malého stredného podnikania, rozvoj služieb. Tieto aktivity sú podmienené vybudovaním, resp. dobudovaním technickej infraštruktúry a masívnej podpore vidieckej rekreácie a turizmu.

Vývoj počtu obyvateľov

Počet obyvateľstva obce z hľadiska dlhodobého vývoja možno charakterizovať ako stagnujúci sa sídelný útvar s pozitívnym vývojom počtu obyvateľstva.

Podľa vývoja vekovej štruktúry predproduktívne, produktívne, poproduktívne obyvateľstvo možno konštatovať, že v obci dochádza k postupnému znižovaniu podielu mladej populácie a naopak zvýšeniu podielu produktívnych vekových skupín. Toto zhoršenie vekovej štruktúry môže mať za následok pokles reprodukčných schopností populácie a jej starnutie.

Vzhľadom na funkciu sídla v oblasti turizmu a rekreácie má veľký význam počet dočasne prítomného obyvateľstva, ktoré má nároky na dopravu i služby občianskej vybavenosti.

Prirodzená reprodukcia- prirodzený pohyb

Prirodzený pohyb obyvateľstva je vyjadrením prirodzenej reprodukcie, je dôležitou kategóriou z hľadiska sledovania demografických kritérií a tvorí základný podklad pre spracovanie prognózy vývoja. Prirodzený pohyb vplýva na zmenu počtu, vekovej a pohlavnej štruktúry obyvateľov obce, prognóza v počte obyvateľstva je vzrastajúca.

Ekonomická aktivita obyvateľstva

Ekonomická aktivita patrí medzi základnú sociálno-ekonomickú klasifikáciu triedenia obyvateľstva. Obyvateľstvo sa triedi na ekonomicky aktívne a neaktívne.

Ekonomicky aktívne je obyvateľstvo, ktoré sa aktívnym spôsobom podieľa na hospodárskom živote. Obyvateľstvo zaoberajúce sa živnostenskou činnosťou sa považuje za ekonomicky aktívne.

Ekonomicky neaktívne je obyvateľstvo nezávislé, s vlastným zdrojom obživy a závislé, bez vlastného zdroja obživy, napr. ženy na materskej dovolenke, ženy v domácnosti, invalidi a pod.

Obyvateľstvo v obci je považované za ekonomicky aktívne. Celková vysoká ekonomická aktivita obyvateľstva súvisí s jeho vekovou štruktúrou, pre ktorú je charakteristické vysoké zastúpenie produktívnej zložky obyvateľstva.

Pohyb za prácou

V súvislosti s rozvojom hospodárstva SR v budúcnosti možno očakávať migráciu obyvateľstva z vidieka do miest. S ekonomickou aktivitou obyvateľstva úzko súvisí pohyb za prácou. Pohyb za prácou mimo obec, trvalého bydliska je jedným z faktorov vyrovňajúcich zdroje a potreby pracovných síl a je podmienený prioritne, rozsahom a štruktúrou poskytovaných v mieste bydliska. Intenzívny pohyb za prácou, ktorý sa prejavuje vo veľkom rozsahu dochádzky a odchádzky za zamestnaním poukazuje na úzke pracovné väzby na sídelným útvar Michalovce.

1.3. Dôchodková situácia obyvateľstva:

Z analýz vývoja počtu obyvateľov SR je úplne jasné, že dochádza k zvyšovaniu priemerného veku a následne aj k zvyšovaniu indexu starnutia. Za následok pribúdania počtu dôchodcov z 11,6 % na 20 %, ako aj úbytok produktívneho a predproduktívneho obyvateľstva zo 17,1 % na 13 %.

V súvislosti s uvedenými súčasnými tendenciami vývoja obyvateľov u nás, jeho starnutia. Je možné predpokladať tento vývoj s urýchlením postupu starnutia na nadväzným negatívnym dosahom na verejný rozpočet. Uvedené zmeny vo vekovom zložení vidieckeho obyvateľstva sa odrážajú aj v ekonomickom zaťažení jeho obyvateľstva v poproduktívnom veku.

1.4. Evidovaní nezamestnaní:

Rast zamestnanosti ovplyvnil aj nezamestnanosť. V dôsledku nerovnomerného rozvoja potenciálu jednotlivých regiónov existujú značné regionálne rozdiely. Nezamestnanosť je spôsobená poklesom dopytu pracovných síl v dôsledku nepriaznivej ekonomickej situácie hospodárskej základne a znižovania počtu voľných pracovných miest. Medziročne sa počet evidovaných nezamestnaných zvyšuje. Väčšina nezamestnaných je z obyvateľstva, ktoré nemá kvalifikačné vzdelanie.

1.5. Vzdelanostná štruktúra obyvateľov:

Budovanie a rozvoj školskej infraštruktúry je predpokladom vyššej kvality vzdelávania a vyššej miery vzdelanosti obyvateľstva na danom území. Vzdelanejšie obyvateľstvo významnejšie prispieva k ekonomickému rastu a k rastu životnej úrovne. Vzdelanostnú úroveň a schopnosť uplatnenia na trhu práce je možné ovplyvniť cielenými rekvalifikačnými programami.

Využitím prostriedkov z fondov dôjde k zlepšeniu situácie všetkých nezamestnaných obyvateľov obce.

Európsky sociálny fond (ESF) - je hlavným finančným nástrojom, ktorým Európska únia transformuje svoje strategické ciele v oblasti politiky zamestnanosti do konkrétnych aktivít zameraných na zlepšenie odbornej kvalifikovanosti, ďalej na systémy vzdelávania a následný rast pracovného potenciálu občanov

Spoločenstva. Fond bol založený Zmluvou z Ríma (25. 3. 1957) a je najstarším štrukturálnym fondom EÚ.

Pomoc z ESF je nasmerovaná na:

- zaradenie nezamestnaných a znevýhodnených sociálnych skupín do pracovného života;
- boj proti dlhodobej nezamestnanosti;
- uľahčenie integrácie mladých ľudí do pracovného procesu;
- adaptáciu pracujúcich na procesy modernizácie v priemysle;
- vyrovnanie príležitostí pre ženy a mužov;
- integráciu postihnutých osôb do pracovného života.

ESF prispieva k prioritám Spoločenstva, pokiaľ ide o posilňovanie hospodárskej a sociálnej súdržnosti prostredníctvom zlepšovania možnosti zamestnania sa a pracovných príležitostí, o podporu vysokej úrovne zamestnanosti a zvyšovanie počtu a kvality pracovných miest. Robí tak prostredníctvom podpory politik členských štátov, ktoré sú zamerané na dosiahnutie plnej zamestnanosti a kvality a produktivity práce, na podporu sociálnej inklúzie vrátane prístupu znevýhodnených osôb k zamestnaniu a na zníženie národných, regionálnych a miestnych rozdielov v zamestnanosti.

Pri plnení uvedených úloh ESF podporuje priority Spoločenstva, pokiaľ ide o potrebu posilnenia sociálnej súdržnosti, zvyšovania produktivity a konkurencieschopnosti a podporovania hospodárskeho rastu a trvalo udržateľného rozvoja. ESF pritom zohľadní príslušné priority a ciele Spoločenstva v oblasti vzdelávania a odbornej prípravy, zvyšovania účasti ekonomicky neaktívnych osôb na trhu práce, boja proti sociálnemu vylúčeniu, najmä vylúčeniu znevýhodnených skupín, akými sú osoby so zdravotným postihnutím, a podpory rovnosti medzi ženami a mužmi a nediskriminácie.

Päť oblastí politik ESF:

- rozvoj a presadzovanie aktívnej politiky trhu práce,
- podpora rovnakých príležitostí pre všetkých v prístupe na trh práce, s osobitným dôrazom na tých, ktorým hrozí vylúčenie zo spoločnosti,
- presadzovanie a zlepšovanie odbornej prípravy, vzdelávania a poradenstva ako súčasti politiky celoživotného vzdelávania,
- podpora kvalifikovanej, vzdelanej a prispôsobivej pracovnej sily, inovácie a flexibilnej organizácie práce, rozvoj podnikavosti a podmienok umožňujúcich vytváranie pracovných miest a podpora znalostí a rozvoj ľudského potenciálu vo výskume, vede a technike;
- osobitné opatrenia na zlepšenie prístupu žien na trh práce a ich účasti na ňom, vrátane ich rozvoja ich pracovnej kariéry, prístupu k novým pracovným príležitostiam a zakladania podnikov a na zníženie vertikálnej a horizontálnej segregácie na základe pohlavia na trhu práce.

ESF predstavuje spôsob vytvárania väčšieho množstva a lepších pracovných miest. Európsky sociálny fond (ESF) je jedným zo štrukturálnych fondov EÚ založený s cieľom znižovať rozdiely v oblasti prosperity a životnej úrovne v medzi členskými štátmi a regiónmi EÚ a tak podporovať hospodársku a sociálnu súdržnosť.

Cieľom ESF je podpora zamestnanosti v EÚ. Napomáha pripravenosti zamestnancom a firmám v rámci členských štátov EÚ čeliť novým, globálnym výzvam.

- Financovanie je rozdeľované medzi členské štáty a regióny, a to hlavne medzi tie, ktorých hospodársky vývoj postupuje pomalšie.

- Je kľúčovým prvkom stratégie EÚ týkajúcej sa rastu a zamestnanosti pri zameranej na skvalitnenie života občanov EÚ poskytnutím lepších kvalifikácií a lepších vyhliadok na zamestnanie.

Národný projekt Terénna sociálna práca v obciach

Fond sociálneho rozvoja (FSR) začal s realizáciou národného projektu Terénna sociálna práca v obciach (NP TSP), podporeného v rámci Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia. Cieľom národného projektu TSP je zabezpečiť efektívny spôsob podpory výkonu TSP v obciach, ktorým sa obce odbremení od doterajšieho spôsobu administrácie dopytovo orientovaných projektov a ktorý podnieti ďalší rozvoj a skvalitnenie výkonu terénnej sociálnej práce.

1.6. Zdravotné a sociálne služby:

V riešenom území sa nachádza zdravotnícke zariadenie, je tu k službám obyvateľstva - Lekáreň Dália, Praktický lekár, Zubná ambulancia. Počas letnej turistickej sezóny, nie sú poskytované služby pre rekreantov a návštevníkov zdravotnými hliadkami. Obyvatelia využívajú odborné zdravotnícke zariadenia v Michalovciach. Budovanie a rozvoj sociálnej infraštruktúry napomáha povzniesť poskytovanie sociálnej starostlivosti a služieb na kvalitatívne vyššiu úroveň, čo prispieva ku skvalitneniu života občanov závislých na zariadeniach sociálnej starostlivosti. Budovanie a rozvoj zdravotníckej infraštruktúry vedie k vyššej úrovni poskytovania zdravotnej starostlivosti a služieb, čím sa vytvára základ pre zlepšenie zdravia a kvality života obyvateľstva.

1.7. Stavebníctvo a bytová výstavba:

Urbanistická kompozícia je proces, v ktorom sú všetky hmotné i nehmotné zložky sídelného útvaru, súčasne s riešením funkčno-prevádzkových a organizačných predpokladov, integrované v jednotiacom estetickom poriadku. Najvýznamnejšiu úlohu hrá pri tom estetický aspekt, ktorý nemožno nahrádzať racionálnym riešením funkčných, prevádzkových, komunikačných a iných vzťahov.

Sídelný útvar treba chápať ako hmotný a priestorový celok, ktorého jednotlivé časti majú byť organicky navzájom previazané. Všetky hmotné i nehmotné zložky sídelného útvaru, súčasne s riešením funkčno-prevádzkových a organizačných predpokladov, majú byť harmonicky zjednotené v jednotiacom estetickom poriadku. Ide o estetickú usporiadanosť foriem a súčasné vylúčenie nesúvislých rušivých momentov.

Prestavbu a výstavbu v okolí jadra riešiť tak, aby sa nenarušila kultúrno-historická, a urbanistická kvalita jadra a jeho urbanistický pôdorys. Jadro si v rámci riešenia vyžaduje zvýšenú pozornosť k urbanistickým hodnotám a bude nutné jeho modernizáciu. Je potrebné vybudovanie nájomných obecných bytov v súlade s Územným plánom a Programom rozvoja bývania.

Existujúci systém treba zachovať dodržaním uličnej čiary a kompozície sídla, ako aj charakteru zástavby v blokoch jednotlivých objektov radovej zástavby.

Je nevyhnutné zachovávať panorámu sídla a zakomponovať ho do prírodného prostredia. Okrem toho bude potrebné:

- dodržať priestorové usporiadanie sídla, ktoré vychádza z rozloženia hmôt v pôdoryse, z výškového usporiadania a spojenia s celým okolím,

- do jadra situovať funkčne aktivity nevyvolávajúce nároky na veľkoplošné asanácie, ktoré možno situovať v existujúcich plošných a priestorových podmienkach s cieľom morálnej a fyzickej rekonštrukcie jadra,
- nelokalizovať tu zariadenia, ktorých plošné a objemové nároky presahujú mierku a štruktúru zástavby jadra,
- novú zástavbu prispôbiť výškovej hladine okolitých objektov ako aj mierku a tvarosloviu okolitej zástavby,
- riešiť prieluky, ktoré je možné využiť na výstavbu,
- zmodernizovať znehodnotený a nevyužívaný bytový fond,
- v súvislosti s týmto riešením navrhujeme postupovať s konkrétnym stavebno-technickým zameraním a vyhodnotením jestvujúcich funkcií objektov a na tomto podklade navrhnuť možný spôsob prestavby a dostavby,
- lokalizáciu prevažnej časti občianskej vybavenosti umiestňovať na hlavnej kompozičnej osi, a to v pôvodnej trase, aby sa posilnil jej kultúrno-spoločenský charakter,
- zachovať štýl vinohradníckej oblasti s charakteristickými pivnicami,
- na hlavnú kompozičnú os umiestňovať zariadenia obchodu a služieb, prípadne administratívy tak, aby bola atraktívna aj pre pasantov.

V rámci urbanisticko-výtvarných pomerov je potrebné rešpektovať štruktúru pôvodne zastavaných častí sídla a hlavne v ich centrálnych polohách im ponechať výraz pôvodnej zástavby, prípadne nenásilnou dostavbou a modernizáciou starších objektov doceliť kvalitu, ktorá by s ňou korešpondovala.

Okrem zachovania architektonicko-urbanistických pomerov je zároveň potrebné zachovať a kompozične umocniť solitéry s historickou hodnotou. Pri novej výstavbe a modernizácii treba rešpektovať v týchto lokalitách architektonický tvar domu typický pre toto prostredie.

Vzhľadom na súčasnú hladinu a charakter zástavby navrhujeme podmienky realizácie novej zástavby :

- v architektúre sa musí rešpektovať hmotné usporiadanie, kompozícia a mierka s okolitou súčasnou zástavbou,
- objekty pre novú individuálnu bytovú výstavbu budú 1 - 2 podlažné so šikmou strechou a podkrovím, ktorých horizont by nemal prevyšovať súčasnú hladinu striech okolitej zástavby.

V najbližšom návrhovom období bude potrebné zamerať sa na riešenie týchto problémov:

- znížiť obsah odpadu bytového fondu, neuvažovať s celoplošnými asanáciami,
- vybudovanie nájomných obecných bytov, rekonštrukcia amfiteátra,
- zvýšiť rozsah modernizácie, opráv a údržby jestvujúceho bytového fondu,
- využívať rôzne netradičné formy získavania bytov, ako prístavby, nadstavby, podkrovné byty a pod.,
- vytypovať vhodné lokality pre novú bytovú výstavbu, v súlade s Územným plánom obce a Územným plánom zóny Vinianskeho jazera,
- humanizácia obytného prostredia,
- zabezpečiť širšiu škálu druhov a foriem bývania vzhľadom na diferenciáciu potrieb a možnosti rôznych sociálnych skupín obyvateľstva.

Modernizácia bytového fondu, ako i nová výstavba podporia tendencie smerujúce k stabilizácii súčasnej štruktúry. Riešená zóna sa v ňom prezentuje rekreačným charakterom s nosnou funkciou obytnou.

V zásadách urbanistickej koncepcie sa hovorí:

1. sídlo považovať za súčasť štruktúry HSA Michalovce s bezprostrednou nadväznosťou na rekreačný ráz krajinného územného celku,
2. vybudovanie nájomných obecných bytov,
3. pri ďalšom rozvoji považovať za hlavné kritéria rekreačnú a obytnú funkciu, nové objekty realizovať formou sústredených IBV v súlade s urbanistickým návrhom,
4. občiansku vybavenosť doplniť o zariadenia podľa návrhu,
5. rekreačné zariadenia v sídle umiestňovať a povoľovať reprofiláciu obytných objektov pre individuálnu rekreačnú a chalupársku, umožniť ju aj formou ubytovania v súkromí,
6. rozvoj poľnohospodárskej výroby zameraná na vinohradníctvo a ovocinárstvo,
7. rozvoj cestovného ruchu a vidieckeho turizmu,
8. podpora a rozvoj malého a stredného podnikania.

OBČIANSKA A TECHNICKÁ VYBAVENOSŤ

- Predajňa potravinárskeho tovaru
- Pohostinské odbytové stredisko
- Predajňa nepotravinárskeho tovaru
- Zariadenie pre údržbu a opravu motorových vozidiel
- Hotel (motel, botel)
- Penzión
- Chatová osada
- Kemping
- Jazdiareň
- Ostatné hromadné ubytovacie zariadenia
- Lekárne a výdajne liekov
- Samostatné ambulancie praktického lekára pre dospelých
- Komunálny odpad
- Využívaný komunálny odpad
- Zneškodňovaný komunálny odpad
- Kúpalisko umelé alebo prírodné
- Amfiteáter
- Telocvičňa
- Futbalové ihrisko, tenisový kurt, ihriská
- Knižnica
- Pošta
- Verejný vodovod
- Verejná kanalizácia
- Kanalizačná sieť pripojená na ČOV
- Rozvodná sieť plynu
- Základná škola
- Materská škola

Správa:

- Obecný úrad,

Špecifická a technická vybavenosť:

- Kostol, farský úrad, Dom smútku, cintorín.

1.8. Vývoj počtu a štruktúra podnikateľských subjektov:

Komerčnú vybavenosť reprezentujú zariadenia, ktorých kapacitný rozsah a druhovú štruktúru reguluje trh na základe dopytu a ponuky. Do komerčnej vybavenosti patrí sféra obchodu verejného stravovania, ubytovania a služieb. V tejto oblasti občianskej vybavenosti sa ako prvá začala transformácia ekonomiky na trhové hospodárstvo. Cieľom procesu bolo podporiť rozvoj malého a stredného podnikania a vytvoriť predpoklady pre rozvoj pestrej ponuky v oblasti služieb a tým vytvoriť nové pracovné príležitosti. V obci je zastúpenie živnostníkov a Združenie súkromne hospodáriacich roľníkov. Nákladná cestná doprava, HaBe SERWISE s.r.o., Výroba elektrických zariadení pre domácnosti, Hans & Iby, s.r.o., Jazdiareň Hipocentrum, Jedálne Obec Vinné, Všeobecná verejná správa, Základná škola s materskou školou F.J. Fugu, Združenie obcí "Šírava - Morské oko". Činnosti záujmových organizácií, Urbárska spoločnosť Vinné, Kameňolom, Vinex a Vinopa, predajne, reštauračné a ubytovacie zariadenia.

Zamestnanosť

Hospodársky rast Slovenska meraný tempom rastu HDP prevyšuje priemer krajín EÚ. Napriek nižšej konkurencieschopnosti slovenskej ekonomiky predsa len postupne dochádza k pozitívnym zmenám, a tak sa približujeme k štruktúre ekonomík vyspelých krajín Európy. Klesá podiel poľnohospodárstva, stabilizuje sa podiel stavebníctva a priemyslu a stúpa podiel služieb na tvorbe HDP.

Mládež v pohybe je komplexným balíkom politických iniciatív v oblasti **vzdelávania a zamestnanosti** mladých ľudí v Európe. Táto iniciatíva, ktorá bola odštartovaná v roku 2010, je súčasťou stratégie Európa 2020 na zabezpečenie inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu.

Ciele - Cieľom iniciatívy Mládež v pohybe je zlepšiť vzdelávanie a zamestnateľnosť mladých ľudí a zvýšiť mieru ich zamestnanosti (v súlade so všeobecnejším cieľom na úrovni EÚ, podľa ktorého by miera zamestnanosti pre populáciu v produktívnom veku (20 – 64 rokov) mala dosiahnuť 75 %) prostredníctvom:

- prispôsobenia vzdelávania a odbornej prípravy potrebám mladých ľudí;
- propagácie účasti na štipendijných programoch EÚ v zahraničí;
- podpory vnútroštátnych opatrení zameraných na zjednodušenie prechodu zo školy do zamestnania.

Program pre nové zručnosti a nové pracovné miesta

Podľa Komisie táto iniciatíva pomôže EÚ dosiahnuť jej cieľ týkajúci sa zamestnanosti do roku 2020: **75 % mieru zamestnanosti mužov a žien vo veku 20 – 64 rokov**. Táto iniciatíva, ktorá začala v roku 2010, je súčasťou stratégie Európa 2020 zameranej na podporu inteligentného, udržateľného a inkluzívneho rastu v najbližších 10 a viac rokoch. Program takisto prispieva k plneniu ďalších cieľov EÚ do roku 2020, napríklad znížiť mieru predčasného ukončenia školskej dochádzky

pod 10 %, zvýšiť počet mladých ľudí s vysokoškolským alebo ekvivalentným vzdelaním na aspoň 40 % či znížiť počet osôb, ktorým hrozí chudoba a sociálne vylúčenie aspoň o 20 miliónov.

Z hľadiska ponuky pracovnej príležitosti a zamestnanosti riešenom území je nedostatok pracovných príležitostí. Tento stav je spôsobený predovšetkým celkovo slabým ekonomickým rozvojom, nízkou kúpyschopnosťou obyvateľstva a nedostatkom kvalitných podnikateľských zámerov. Z vyššie uvedených údajov vyplýva predovšetkým tá skutočnosť, že značná časť pracovných príležitostí je sústredená do maloobchodnej, reštauračnej a turistickej i agroturistickej činnosti, to znamená do hospodárskych činností, ktorých ekonomická výnosnosť je bezprostredne závislá od príjmových možností miestnych obyvateľov.

1.9. Analýza poľnohospodárstva a rozvoj vidieka:

Pôda je jednou z najdôležitejších zložiek prírody a krajiny a je základom poľnohospodárskej a lesnej produkcie. Je odrazom fyzickogeografických pomerov územia a podlieha neustálým vývojovým zmenám, ktoré sú vyvolané rozličnými vnútornými a vonkajšími činiteľmi. Pôda plní významnú enviromentálnu funkciu ako zložka krajiny z regulačným detoxikačným a hygienickým čistiacim významom, čím ochraňuje iné zložky životného prostredia.

Z celkovej výmery 2 441 tis. ha je na území Slovenska 56 % pôd s dobrou kvalitou, s horšou kvalitou je 36 % a 8 % pôd je nevhodných pre poľnohospodárske využitie. Pôdotvornými procesmi vznikli na území prevažne hnedé pôdy – hnedá pôda podzolovaná, hnedá pôda kyslá, hnedá pôda kyslá oglejená. V alúviách vodných tokov sa vyskytujú nivné pôdy – nivná pôda oglejná, a ilimerizovaná pôda oglejovaná. Jedná sa o pôdy hlinité a piesočnatohlinité, miestami bez skeletu a slabo skeletnaté.

Ochrana biologickej diverzie a obnoviteľných zdrojov má kľúčové miesto v slovenskej enviromentálnej politike. Slovensko je zmluvnou stranou Dohovoru o biologickej diverzite od roku 1994. Ochranu ekosystémov, voľne žijúcich druhov živočíchov a voľne rastúcich druhov rastlín a genetickej diverzie upravuje zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny. Zákon definuje kategórie chránených území (CHÚ) pre zabezpečenie ochrany biotopov a druhov národného a európskeho významu.

Z celkovej výmery 1 132 160 ha (23,14 % územia SR) osobitne chránených území predstavujú lesy viac ako 80 % z čoho vyplýva dôležitosť lesných ekosystémov v týchto územiach. Poľnohospodársky využívané plochy zaberajú asi 35 000 ha z chránených území. Spôsob hospodárenia (obmedzujúce podmienky) v týchto oblastiach je stanovený zákonom 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny. Katastrálna výmera je 2 979 ha, z toho 779 ha je orná pôda, 1 090,50 ha lesy, 47 ha viníc, ktoré sa nachádzajú v severnej a severovýchodnej časti intravilánu. TTP 125 ha, ovocné sady 2 ha. V katastrálnom území sa nachádzajú melioračné zariadenia – odvodňovacie drenáže na ploche 700 ha.

Erózia pôdy

Najzávažnejším problémom degenerácie poľnohospodárskej pôdy v SR je pôdna erózia. Potencionálne ohrozená poľnohospodárska pôda procesmi vodnej erózie predstavuje 43,3 %. Potenciál veternej erózie pôdy v SR je relatívne nízky, extrémne ohrozených je iba 1,3 %, vysoká intenzita erózie prebieha na 1,9 %, strednou intenzitou je ohrozovaných 3,0 % výmery.

Pôdy flyšového pásma sú náchylné na vodnú eróziu. Ohrozenie pôd vodnou eróziou sa zvyšuje pozemkovými úpravami, najmä pri zväčšovaní výmeru honov. Tým na niektorých miestach dochádza k odstráneniu pôdoochrannej krajnotvornej a ekologickej dôležitej zelene. Výmoľová erózia poškodzuje nespevnené a nedostatočne udržiavané poľné cesty, ktorých pôdu vymýva až po podlažie. Erózia veľmi rýchlo znehodnocuje i pozemky na miestach zosúva pôdy, na ktoré je flyšové územie bohaté, náchylnosť pôd na eróziu je mierne až stredne mierna. Vplyvom poveternostných podmienok dochádza k abrázii brehov Zemplínskej šíravy.

Hydrologické a hydrogeologické pomery

Súčasný hydrologický režim sa výrazne odlišuje od pôvodného režimu. Výsledky analýz jasne poukazujú na výrazne zmenené podmienky vodohospodárskeho potenciálu riešeného územia, čím sa znížila aj jeho hydromorfnosť a vododržnosť.

Celková dĺžka vodných tokov v Slovenskej republike dosahuje 49 774,8 km. Upravené brehy vodných tokov dosahujú dĺžku 7 898 km. V dĺžke 2 769 km majú vybudované ochranné hrádze pred povodňami, ktorými sa vo výmere 3 984 km² zabezpečuje plocha pred storočnými vodami.

Pramenný potenciál vody v Slovenskej republike je cca 400 m³/sec, no územím preteká cca 3 300 m³/sec. Vodný fond prameniáci na území Slovenska má tiež široký rozptyl od vysokohorského, cez stredohorské, až po nížinné. Vzhľadom na klimatické zmeny sa čoraz častejšie vyskytujú povodňové prietoky ohrozujúce stavby, hodnota a životy obyvateľstva. Zdroje podzemných vôd sú rozložené nerovnomerne v závislosti od geologických pomerov. Prírodné zásoby podzemných vôd predstavujú v SR 146,7 m³/s, z ktorých je 51,7 % využiteľných. Vplyvom rozkolísaných zrážkových pomerov dochádza k redukcii zásob podzemných vôd. V zmysle zákona o vodách č. 364/2004 Z. z. sú definované štyri chránené územia:

- a) Chránené vodohospodárske oblasti,
- b) Ochranné pásma vodárenských zdrojov,
- c) Citlivé oblasti,
- d) Zraniteľné oblasti.

Z hydrologického hľadiska územie obce spadá do povodia Uhu po ústie Latorice a do čiastkového povodia Vinianskeho potoka, ktorý je prítokom vodnej nádrže Zemplínska šírava. Hydrológia vodných tokov riešeného územia obce Vinné je ovplyvňovaná procesmi priľahlých masívov Podvihorlatskej pahorkatiny a samotnej Zemplínskej šíravy. Vinianske jazero vzniklo vytvorením umelej hrádze a privedením vody z Vinianskeho potoka do sedla na úpätí vrchov Marečkovej a Šutovej. Dôležitosť tohto jazera spočíva v zásobovaní priľahlých tokov. Zemplínska šírava lemuje južný okraj katastrálneho územia, je vybudovaná ako bočná nádrž pri rieke Laborec, v povodí Čiernej vody. Do nádrže je voda privádzaná zo zdrže Petrovce nad Laborcom, ktorý sa nachádza na západnom okraji katastrálneho územia.

Poľnohospodárstvo:

Transformácia a reštrukturalizácia poľnohospodárstva spojená s prudkým znižovaním počtu pracovníkov v posledných rokoch s dosahom hlavne na nízko kvalifikovanú pracovnú silu má výraznú segmentáciu pracovných trhov s prehlbovaním nerovností na trhu práce. Predpokladá sa aj ďalší pokles stálych

pracovných miest v poľnohospodárstve na úkor krátkodobých sezónnych pracovných úväzkov. V obci sa obyvateľstvo venuje vinárstvu a v malej miere aj ovocinárstvu.

1.9.1. Lesné hospodárstvo:

V riešenom katastrálnom území sa lesné spoločenstvá vyskytujú na výmere 1 090,50 ha, čo predstavuje viac ako polovicu výmery katastrálneho územia.

V katastrálnom území sa nachádzajú lesné porasty vo vlastníctve Vojenské lesy a majetok, Slovenský vodohospodársky podnik, Gdovinová a Šterbinská, Urbárske lesy, Urbariát Vinné, Rímskokatolícka cirkev - farnosť Vinné. Lesné spoločenstvá nad obcou Vinné sú zahrnuté do Chránenej vodohospodárskej oblasti Vihorlat. Severné svahy kopca sú súvisle zalesnené, južné expozície majú lesostepný charakter. Prechod medzi nimi tvoria početné druhy krovín, ako drieň, ruža galská, ruža bedrovníková, javor tatársky, drač obyčajný, brest hrabolitý.

Stromový a krovinatý porast poskytuje dobré podmienky rozmanitému vtáctvu, z ktorého najvzácnejší bol orol kráľovský, žiaľ, v súčasnosti ho už neviadať.

V uvedenej lokalite rastie mnoho druhov vzácných teplomilných a suchomilných rastlín, ako spoločenstvá kostravy dalmáckej, nátržníka piesočného, ale i ponikleca veľkokvetého a ďalšie. Celková výmera územia predstavuje 51,95 hektárov a plní vzácnu funkciu genofondovej banky. Južné svahy komplexu Veľkého a Malého Senderova sú porastené najteplomilnejšími trávno-krovinatými a lesnými spoločenstvami. Severnejšie položené lesné porasty predstavujú kategóriu ochranného lesa, v ktorom sa nevykonávajú žiadne lesnícke činnosti, aby nedošlo k poškodzovaniu vegetačných a pôdnych krytov. Úpätie južných svahov zaberajú vinice, na ktoré nadväzujú trávno-krovinaté spoločenstvá. K najvzácnejším patria spoločenstvá s bohatým zastúpením vzácných teplomilných a suchomilných druhov.

Chránené územie má rozlohu 28,24 hektára. Obidve tieto prírodné rezervácie predstavujú vzácnosti, na ktorých sa stretáva panonská a karpatská flóra a slúžia okrem zachovania genofondu aj kultúrno-výchovným cieľom. Základnou zložkou stromového poschodia sú dubovo- hrabové porasty v podrade sa vyskytuje lieska obyčajná, vtáčí zob, hloh, hrab obyčajný a iné. Miestami vytvára aj čisté hrabiny. Lesný komplex je charakteristický masovým výskytom chránenej a ohrozenej bledule jarnej. Z pôvodných súvislých drevinných porastov a krovinných formácií zasahujúcich pôvodne celé riešené územie, zachovala sa dnes okrem tejto súvislej lesnej vegetácie aj rozptýlená i skupinová stromová a krovinná zeleň. Ide prevažne o druhovú skladbu v zastúpení buk, dub, hrab, miestami javor, borovica, v brehových porastoch potokov najmä jelša, vrby a miestami lieska. Plnia najmä pôdoochrannú funkciu. Prechod medzi lesom a PPF nie je všade jednoznačný a presne ohraničený. Terasy, kde pastviny neboli dlhšiu dobu ošetrované, začínajú postupne zarastať drevinami a krovinami. Prechod medzi ostatnými zložkami krajiny a lesom je pozvoľný.

1.9.2. Rozvoj vidieka:

Obec možno charakterizovať ako polyfunkčné sídlo s kumuláciou nasledovných funkcií:

- obytná,
- rekreačná,
- prírodno-ochranná,

- vinohradnícka, ovocinárska a poľnohospodárska,
- priemyselná.

Polohou obce je väzba na Zemplínsku šíravu a na CHKO Vihorlat, predurčuje sídlo k rozvoju širokého spektra aktivít v oblasti turizmu, rekreácie, služieb, malého a stredného podnikania.

V obci prevláda vidiecke osídlenie. Vidiecke prostredie patrí medzi územie, ktoré si vyžaduje osobitnú ochranu a starostlivosť, pretože doterajší vývoj životných podmienok viedol k degradácii tejto časti sídelnej štruktúry. Obec a obyvateľstvo, ktoré žije na tomto území predstavuje podstatný potenciál duchovného a hmotného bohatstva spoločnosti, ktorý má zmysel práve v tomto prostredí. Obec je prevažne monoštruktúrne orientovaná. Tradičné remeslá sú na ústupe, služby nie sú dostatočne rozvinuté.

Rozvoju obce je potrebné venovať pozornosť vzhľadom k jej polohe a osídleniu. Obec má veľmi dobré, nie plne využité možnosti pre rozvoj. Jej veľkou šancou je rozvoj cestovného ruchu, vidieckej turistiky, agroturistiky, vinárstva, ovocinárstva, malého a stredného podnikania založené na miestnych špecifikách, kultúrnom a prírodnom dedičstve. Ich realizáciou sa podmieni možnosť využitia miestnej pracovnej sily. Zvýšenú starostlivosť je potrebné venovať ochrane životného prostredia pre zachovanie prírodných krás obce, kultúrnych pamiatok a príťažlivosť pre turistov. Pozornosť je potrebné venovať zabráneniu vzniku čiernych skládok, vytváraním organizovaných skládok, ako aj rozvoju agroturistiky z hľadiska krajinnotvornej funkcie obce.

Národná politika v rozvoji vidieka

Globálnym cieľom národnej Koncepcie rozvoja vidieka SR je udržateľný rozvoj vidieckych oblastí.

Kľúčové národné priority sú:

1. Rozvoj ekonomických aktivít vhodných pre vidiek.
2. Ochrana životného prostredia a kultúrneho fondu.
3. Zvýšenie kvality života vidieckeho obyvateľstva.

Implementačná stratégia

Pre implementačnú stratégiu v oblasti rozvoja vidieka je definovaných 8 strategicky dôležitých oblastí:

- Zabezpečenie pokračovania poľnohospodárstva v znevýhodnených oblastiach a zlepšenie príjmovej situácie poľnohospodárov hlavne v menej priaznivých oblastiach a tým pôsobiť proti ich odchodu z týchto oblastí.
- Udržanie prírodného potenciálu krajiny a ochrana biodiverzity realizáciou stanovených poľnohospodárskych postupov.
- Rozvoj konkurencieschopnosti a enviromentálne šetrnej poľnohospodárskej výroby.
- Zvýšenie úrovne kvality spracovania, pridanej hodnoty, marketingu a rozvoja produktov poľnohospodárskej výroby.
- Diverzifikácia činností a vytváranie podmienok pre stabilizáciu osídlenia vidieckeho priestoru a uchovanie kultúrneho dedičstva.
- Stabilizáciu vlastných štruktúr v poľnohospodárstve a rozvoj trhu s pôdou.
- Zvýšenie absorpčnej kapacity cez odborné vzdelávanie subjektov vidieka.

Rozvojové potreby vidieka

Oblasť ekonomiky vidieka:

- Vyššie úrovne investícií do modernizácie poľnohospodárskych systémov.
- Vyššie úrovne investícií do modernizácie potravinársko-spracovateľských systémov.
- Nové investície do pridanej hodnoty poľnohospodárskych výrobkov.
- Propagácia a podpora výroby nových typových/regionálnych výrobkov.
- Nové investície do zmeny/zlepšenia poľnohospodárskych systémov, ktoré znížia ich vplyv na životné prostredie.
- Propagácia a podpora a vytvárania spoločných odbytových organizácií výrobcov.
- Propagácia a podpora vytvárania a fungovania združení vlastníkov lesov.
- Zabezpečenie programov vzdelávania za účelom odstránenia deficitov v odborných, profesionálnych a manažérskych schopnostiach v poľnohospodárstve, potravinárstve, lesnom hospodárstve.
- Propagácia a podpora rozvoja malých a stredných podnikov vo vidieckych sídlach.
- Propagácia a podpora v oblasti vinohradníctva a ovocinárstva.
- Propagácia a podpora rozvoja finančných systémov pre splnenie špecifických úverových požiadaviek poľnohospodárstva, potravinárstva a nových foriem vidieckych podnikov.
- Vyššie úrovne investícií do výskumu a vývoja nových tovarov a trhov.

Oblasť vidieckeho prostredia:

- Zachovanie poľnohospodárskych činností vo vidieckych znevýhodnených oblastiach.
- Podpora poľnohospodárskych činností chrániacich životné prostredie a udržanie enviromentálnych hodnôt krajiny.
- Vyššia podpora ochrane životného prostredia.
- Udržanie a ochrana biodiverzity a uchovania kultúrneho dedičstva.
- Udržanie stavu vinogradov a opätovný rozmach pestovania révy a ovocia.
- Vyššia podpora starostlivosti o zvieratá.
- Nové investície do prevencie lesných požiarov a iných foriem neúmyselných škôd.
- Podpora lesníckych činností chrániacich životné prostredie a udržanie enviromentálnych hodnôt krajiny.
- Nové investície do rozvoja programov na ochranu pred záplavami.

Oblasť vidieckej komunity

- Propagácia a podpora rozvoja podnikov využívajúcich remeselné zručnosti na vidieku v spojení s historickým dedičstvom.
- Propagácia a podpora rozvoja spoločností zameraných na agroturistiku.
- Propagácia a podpora vytvárania a rozvíjania schopnosti miestnych spoločenstiev a spoločenských organizácií prinášať „zdola nahor“ prístup do plánovania a realizácie rozvojových projektov na vidieku.
- Nové investície do zabezpečovania vzdelávania, ktoré poskytnú obyvateľom vidieka, predovšetkým nižšieho veku, žiadané zručnosti.
- Vytváranie podmienok pre tvorbu pracovných príležitostí.
- Diverzifikácia vidieckej ekonomiky a znižovanie jej závislosti na prvovýrobe vo vinohradníctve a ovocinárstve.
- Vyššie úrovne investícií do zlepšenia verejných služieb vo vidieckych samosprávach.

- Vyššie úrovne investícií do tvorby a obnovy technických služieb a občianskej vybavenosti vo vidieckych samosprávach.
- Nové investície do infraštruktúry, ktorá je potrebná pre podporu vidieckej turistiky.
- Nové investície do rekonštrukcie a modernizácie historických budov na vidieku.
- Vyššie úrovne investícií do rozvoja efektívnych komunikačných a dopravných spojení medzi vidiekom a národnými/medzinárodnými trhmi.
- Vyššie úrovne investícií do zlepšenie infraštruktúry a služieb na vidieku.
- Zlepšenie prístupu k informáciám a k novým a inovačným technológiám prostredníctvom podpory vzdelávacích a informačných služieb.

Zoznam potrieb rozvoja bol zoskupený do následných strategicky dôležitých oblastí:

1. Aktivity, ktoré zlepšia konkurencieschopnosť poľnohospodárstva.
2. Aktivity, ktoré pomôžu zachovať a zlepšiť životné prostredie vidieka.
3. Aktivity, ktoré budú realizovať ďalší rozvoj vidieckych oblastí.

Globálny cieľ:

Zvýšiť konkurencieschopnosť poľnohospodárstva, potravinárstva a lesníctva a zlepšiť životné prostredie zavádzaním vhodných poľnohospodárskych a lesníckych postupov a kvalitu života na vidieku s dôrazom na trvalo udržateľný rozvoj.

Dôraz je kladený na:

- Zlepšenie konkurencieschopnosti agropotravinárskeho a lesného sektora prostredníctvom zvyšovania efektívnosti a kvality výroby so zachovaním princípov udržateľného rozvoja a princípov ekologizácie hospodárenia na vidieku.
- Zlepšenie stavu životného prostredia a krajiny zavedením vhodných poľnohospodárskych a lesohospodárskych postupov.
- Skvalitnenie života vo vidieckych oblastiach a diverzifikáciu vidieckeho hospodárstva v rámci vytvárania nových pracovných príležitostí, vzdelávania a obnovy a rozvoja obcí, čo prispeje k zníženiu regionálnych rozdielov vidieka na Slovensku.

PRÍSTUP LEADER

Slovenský vidiek trpí poddimenzovaním, nedostatkom miestnych zdrojov i odborného potenciálu. Sektorový prístup a nezohľadňovanie regionálnej diferenciácie pri poskytovaní podpory bude viesť ešte k väčšiemu sociálnemu a ekonomickému úpadku vidieka. Zmenu môže priniesť len zmena prístupu k rozvoju vidieka, a to od sektorovej podpory k vertikálnej integrovanej.

V metodike prístupu Leader sa uplatnením princípu „zdola – nahor“ dosahuje cielenosť a efektívnosť podpory, ktorá je potrebná v danej lokalite pre rozvoj územia. Zlučovaním miestnych subjektov do miestnych akčných skupín je zaistené sociálne „stmelovanie“ územia, kde jednotlivé subjekty budú sami „riadiť“ vlastné územie a budú vedení vecou spoločnou.

Integrovaná podpora rozvoja vidieka môže byť účinná len vtedy, ak si subjekty na vidieku čo najskôr uvedomia, že ak chcú, aby sa zmenila ich situácia, musia

mobilizovať svoje zdroje a zvoliť partnerský prístup k sociálnemu a ekonomickému oživeniu miestnemu rozvoju.

1.10. Analýza stavu životného prostredia:

1.10.1. Vodovodná a kanalizačná sieť, životné prostredie

Vodné hospodárstvo

Obec je zásobovaná pitnou vodou vybudovaným vodovodom v majetku obce, a prevádzkovateľom je Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s. Košice, závod Michalovce. Vybudovaný vodovod je napojený na skupinový vodovod (DN 500) Michalovce z vodojemu VDJ, z ktorého vedie zásobné potrubie strediskom Biela hora k obci Vinné, od obce sa zásobné potrubie lomí k stredisku Hôrka, kde sa vodovod z čerpacej stanice prečerpáva do existujúcej VDJ Senderov.

Kanalizačná sieť

Kanalizácia je splašková a odvádza splaškové vody z domácností a z občianskej vybavenosti. V obci je vybudovaná celoobecná kanalizácia. Odpadové vody sú zvádzané do centrálneho odvádzача na ČOV Michalovce. Prevádzkovateľom vodovodnej a kanalizačnej siete je Východoslovenská vodárenská spoločnosť, a.s., Michalovce. Iné odpadové vody - odpadové vody z hnojísk a maštali sú samostatne zvádzané do žúmp. Ich likvidáciu zabezpečujú majitelia. Dažďové vody zachytávajú prícestné priekopy a odtekajú terénymi priehlbienkami do rigolov. Priamym recipientom povrchových vôd v riešenom území sú miestnymi potokmi odvádzané.

Životné prostredie

Zdravé životné prostredie je nevyhnutnou podmienkou pre život ľudí na vidieku. Cieľom je za podpory všetkých obcí udržať a naďalej zlepšovať životné prostredie v súlade s Územným systémom ekologickej stability (ÚSES). Prostredníctvom biocentier a biokoridorou je potrebné zachovať prirodzený ráz krajiny a podporovať jej prirodzený vývoj. V súčasnom období sa nedá príliš na tento prirodzený vývoj spoliehať, ústretový vzťah ku krajine a životnému prostrediu by mal stať pre všetkých občanov samozrejmosťou. Dôležitou sa javí odstránenie čiernych skládok v obci.

Osobitne chránené časti prírody a krajiny:

Viniansky hradný kopec, Vinianska stráň – Senderov

K prírodným vzácnostiam obce patria dve chránené územia – Prírodná rezervácia Viniansky hradný vrch a Prírodná rezervácia Vinianska stráň. V týchto územiach platí piaty, najvyšší stupeň ochrany. Prírodná rezervácia Viniansky hradný vrch, andezitový kopec s nadmorskou výškou 325 m n.m., je so zrúcaninou hradu výraznou dominantou širokého okolia. Prírodná rezervácia Vinianska stráň – Senderov, ležiaca na privrátených južných svahoch nad Zemplínskou šíravou, predstavuje lokalitu značnej kultúrnej a prírodovednej hodnoty.

Blízke chránené územia:

- Územie svetového prírodného dedičstva UNESCO – Karpatské bukové pralesy,
- Územia európskeho významu: Chránené vtáčie územie Vihorlatské vrchy – 1. stupeň,

- **Chránené územia národnej siete chránených území: Chránená krajinná oblasť Vihorlat – 2. stupeň, Národná prírodná rezervácia Jovsianska hrabina – 5. stupeň.**

- **Chránená vodohospodárska oblasť Vihorlat – 2. stupeň.**

Karpatské bukové pralesy sú príkladom nenarušených rovnorodých bukových pralesov temperátnej zóny, obsahujú najkomplexnejšie ukážky ich rozmanitosti v závislosti od podmienok prostredia a ilustrujú unikátnu konkurenčnú stratégiu buka, ktorá v optimálnych prírodných podmienkach spočíva vo vytváraní monodominantných porastov počas celého vývojového cyklu pralesa. Zároveň obsahujú globálne významnú prírodnú genetickú banku buka, ako aj množstvo sprievodných druhov závislých na týchto lesných biotopoch. Sú tiež jedinečným príkladom vývoja suchozemských ekosystémov a spoločenstiev v holocéne po poslednej dobe ľadovej.

Chránené vtáčie územie Vihorlatské vrchy je zachovanie a obnova ekosystémov významných pre druhy vtákov, pre ktoré je oblasť vyhlásená v ich prirodzenom areáli rozšírenia, ako aj zaistenie podmienok pre zachovanie populácie týchto druhov v priaznivom stave z hľadiska ich ochrany. Stav druhu z hľadiska ochrany je považovaný za priaznivý, keď údaje o populačnej dynamike druhu naznačujú, že sa dlhodobo udržiava ako životaschopný prvok svojho biotopu, prirodzený areál druhu sa nezmenšuje a existuje dostatok biotopov na dlhodobé zachovanie jeho populácie. Rozhodujúce pre zachovanie populácie druhov vtákov je preto zachovanie, prípadne zlepšenie ekologického stavu biotopov, na ktoré sú tieto druhy viazané. Výmera chráneného vtáčieho územia je 43 944 ha. CHVÚ Vihorlatské vrchy sa vyhlasuje za účelom zabezpečenia priaznivého stavu biotopov druhov vtákov európskeho významu: hadiar krátkoprstý (*Circaetus gallicus*), sova dlhochvostá (*Strix uralensis*) a výrik lesný (*Otus scops*), orol kriľavý (*Aquila pomarina*), jariabok hôny (*Bonasa bonasia*), výr skalný (*Bubo bubo*), lelek lesný (*Caprimulgus europaeus*), bocian čierny (*Ciconia nigra*), chriaštel' poľný (*Crex crex*), ďateľ bielochrbtý (*Dendrocopos leucotos*), ďateľ prostredný (*Dendrocopos medius*), ďateľ čierny (*Dryocopus martius*), muchárik bielokrký (*Ficedula albicollis*), muchárik červenohrdlý (*Ficedula parva*), krutihlav hnedý (*Jynx torquilla*), strakoš červenochrbtý (*Lanius collurio*), škovránok stromový (*Lullula arborea*), včelár lesný (*Pernis apivorus*), žlna sivá (*Picus canus*), penica jarabá (*Sylvia nisoria*), prepelica poľná (*Coturnix coturnix*), muchár sivý (*Muscicapa striata*), žltouchvost lesný (*Phoenicurus phoenicurus*), pŕhlaviar čiernohlavý (*Saxicola torquata*) a hrdlička poľná (*Streptopelia turtur*) a zabezpečenia ich prežitia a rozmnožovania.

Chránená krajinná oblasť Vihorlat.

Územie je za chránené vyhlásené od roku 1973. Vyhláškou MŽP SR číslo 111 uverejnenej v Zb. zák. SR č.53 z 28. mája 1999, bolo územie v nových hraniciach ustanovené za Chránenú krajinnú oblasť Vihorlat aj na časti okresu Michalovce. Do riešeného územia zasahuje Chránená krajinná oblasť Vihorlat v katastri obce, severne od štátnej cesty Jovsa - Poruba pod Vihorlatom s pokračovaním hranice proti toku Myslina a Jovsiansky potok. V tejto časti je vyhlásená Národná prírodná rezervácia Jovsianska hrabina s piatym najvyšším stupňom ochrany v zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny.

Chránená vodohospodárska oblasť Vihorlat

Územie je významné z viacerých hľadísk: vodohospodárskeho, lesohospodárskeho. Je hlavným zdrojom a regulátorom zásobovania vodou. Druhoradým významom je rozvoj cestovného ruchu z hľadiska potreby oddychu a rekreácie. Zvyšujúca sa návštevnosť CHKO Vihorlat ovplyvňuje aj blízkosť Zemplínskej šíravy, kde sa v čase letnej sezóny zrekreuje každoročne množstvo ľudí. Návštevníci CHKO môžu využívať náučné chodníky na Morské oko, Sninský kameň, Sninské rybníky, najvyšší vrch v chránenom pásme – Nežabec (1 023 m

n.m.) V tomto chránenom území platí druhý stupeň ochrany. Vihorlat (1 076 m n. m.) je najvyšší vrch sopečného pohoria Vihorlatské vrchy. Na úbočí vrchu sa rozprestiera CHKO Vihorlat. Na severnej strane kopca sa nachádza Vojenský obvod Valaškovce, preto na vrchol nevedie žiadna oficiálna turistická značka. Z vrchu sú dobré podmienky pre závesné lietanie.

Chránené ložiskové územie, dobývacie priestory

V katastrálnom území obce je ložisko andezitu severne od zastavaného územia obce Vinné. Vo východnej časti katastra sa nachádza kameňolom s ložiskom andezitu, je v tesnej blízkosti Zemplínskej šíravy a CHKO Senderov. Vyhradené ložisko andezitu sa nachádza západne od Medvedej hory a severne od cesty II. triedy č. 582. Nevyhradené ložisko andezitu sa nachádza západne od Medvedej hory a severne od cesty II. triedy č. 582.

Prieskumné územie Východoslovenská nížina I. – ropa a zemný plyn a čiastočne svojimi hranicami zasahuje do katastra obce chránené ložiskové územie Michalovce I. – keramické íly.

Faktory pozitívne ovplyvňujúce životné prostredie

Hlavným pozitívom ovplyvňujúcim životné prostredie je masív pohoria Vihorlat a vodná plocha Zemplínskej šíravy, kladný vplyv majú miestne biocentrá. Je tvorené lúčnym spoločenstvom - pasienky sprevádzané roztrúsenou vzrastlou zeleňou s ojedinelým výskytom samostatnej, alebo skupinovej krovitej a stromovej vegetácie. Zo stromového spoločenstva hlavným druhom je dub, hrab s prímiesou jelše, buka. Najvýraznejšia je tu vegetácia skoro na jar, keď na vlhkejších miestach masovo zakvitá bleduľa jarná. Po jej odkvitnutí hromadne nastupuje cesnak medvedí. Sú to dva najhlavnejšie aspektotvorné jarné druhy vlhkejších stanovišť dubových hrabín. Pre južnú časť NPR je význačný hojný výskyt Waldštejnie kuklíkovej, ktorá sa viaže na suchšie a skalnatejšie stanovištia. Prítomnosť aj tohto druhu, ktorý inde rastie prevážne na vápencových podkladoch, dodáva prírodnej rezervácii mimoriadne veľkú botanickú vážnosť. Okrem spomenutých druhov tu rastie ostrica rebienkatá, kosatec trávolistý, prilbica moldavská, svíb drieňový, klokoč peristý, a pod.

Pre udržanie a zvýšenie kvantitatívnej miery ekologickej stability a zabezpečenie rozmanitosti podmienok a foriem života v krajine, ako aj pre zachovanie, vytvorenie a udržanie optimálnej štruktúry v krajine a minimalizovanie negatívnych stretov medzi prvkami prírodného prostredia a antropogénnou činnosťou boli vymedzené genofondovo významné lokality, ktoré v danom širšie posudzovanom priestore predstavujú významné krajinné prvky:

V riešenom katastrálnom území na hlavných potokoch nachádzajú súvislé brehové porasty. Sú v celku málo narušené a plnia protieróznú funkciu ako aj funkciu miestnych biokoridorov. Významné migračné koridory živočíchov. Cez celé územie sa viaže východoslovenská, obojstranná, severojužná migračná trasa hlavne avifauny európskeho významu. Migrácia územím má celoročný charakter. Okrem jarného a jesenného ťahu územím migrujú severské druhy aj v zimnom období. Charakter ťahu spočíva v dennom aj nočnom zosadení početných krdľov na plochy blízke vodným biotopom, ornú pôdu a trávne porasty. Podľa druhu migranta prelety sú nízko nad terénom – využívajú menší odpor vzduchu pre zem. Podľa poveternostných pomerov sa tieto tiahnúce spoločenstvá zdržiavajú na území rôzne dlho. Iným typom migrácie územím je premiestňovanie druhov avifauny i vyšších stavovcov líniovými koridormi so vzrastlým porastom stromovej a krovitej etáže. Migrácia prebieha spojitě. Na miestach prerušenia línie kopírujú druhy morfológické línie v teréne. Takýmito sú hrádze, kanálové i cestné priekopy a existujúce komunikácie. Na základe podkladov a terénnych pozorovaní boli jednotlivé lokality zhodnotené z biologického hľadiska a z hľadiska stavu vegetácie a vybraných skupín živočíchov.

Územný systém ekologickej stability zasahujú tieto prvky ÚSES:

- Lokálne biocentrum Vinianska stráň, na lesné a lesostepné spoločenstvá sa viažu vzácne druhy živočíchov.
- Lokálne biocentrum – severozápadná časť Zemplínska šírava, v okolí výpustného kanála sa nachádza významné lokálne ornitologické biocentrum, ktoré predstavuje významné vtáčie územie.
- Lokálne biokoridory, utvorené miestnymi vodnými tokmi so sprievodnými brehovými porastami.

Fyto-charakteristika: výskyt vzácných rastlinných spoločenstiev lužného, dubovo-hrabového lesa, spoločenstiev mokrých a mezofilných lúk a pasienkov. V lesných porastoch je dôležité hospodáriť podľa predpisov LHP zohľadňujúc požiadavky štátnej ochrany prírody, požadovaná výsadba pôvodných druhov drevín, zachovať brehové porasty, lúky a pasienky, vylúčiť reguláciu potokov, rozorávanie lúk a pasienkov, odvodnenie územia, akúkoľvek výstavbu, lúky a pasienky možno extenzívne využívať - kosenie a regulovaná pastva.

Faktory negatívne ovplyvňujúce životné prostredie

Hluk a vibrácie – jediným zdrojom hluku v intraviláne obce je hluk od motorových vozidiel. Objekty vybavenosti ležia v pásme pod úrovňou hladiny 55 dB(A). Podobne aj všetky novonavrhované rodinné domy, z hľadiska požiadavky na hlukové hygienické ochranné pásmo, budú vyhovovať aj vo výhľadovom období. Zťažkávacím obdobím je letná sezóna a pohyb áut k rekreačnému stredisku Vinianske jazero. Obec je dopravne prístupná po ceste III/050233, s napojením na štátnu cestu II/582. V čase zaťaženia je doprava presmerovaná na cestu III/55813 Vinné - Porúbka – Humenné. Je tu značná rezerva smerom na zníženie hluku a zároveň na zlepšenie mikroklimy v samotnej obci. K rekreačnému stredisku Zemplínska šírava, Medvedia hora, Hôrka a Biela hora je hladina hluku 55 dB(A).

V blízkosti obce Vinné sa nachádza vojenský priestor Valaškovce. Pre záujmy obrany štátu nie sú limitované plochy pre rozvojové zámery rozvoja sídelnej štruktúry a priestorov v skúmanom území.

1.10.2. Odpadové hospodárstvo

ODPAD V RÁMCI EURÓPSKEJ ÚNIE

Európska komisia zverejnila nový európsky program v oblasti bezpečnosti. Do roku 2020 sa bude zameriavať najmä na hrozby, pre ktoré hranice nie sú prekážkou.

Odpad, ktorý sa kedysi považoval za konečnú stanicu mnohých výrobkov, sa v rámci snahy o udržateľné hospodárstvo stáva hodnotnou surovinou. Vďaka recyklácii odpad napomáha ochrane životného prostredia, efektívnemu využitiu zdrojov, prispieva k zvyšovaniu HDP a zamestnanosti a znižuje emisie.

- do roku 2020: EÚ si stanovila cieľ zvýšiť opätovné použitie a recykláciu odpadu z domácností a podobného odpadu najmenej na 50 % podľa hmotnosti
- do roku 2020: EÚ si stanovila cieľ zvýšiť opätovné použitie, recykláciu a ostatnú konverziu stavebného odpadu a odpadu z demolácií najmenej na 70 % podľa hmotnosti.

Odpad sa definuje ako "každá látka alebo vec, ktorej sa držiteľ zbavuje, chce sa jej zbaviť, alebo je povinný sa jej zbaviť" (smernica 2008/98/ES). Odpad

predstavuje veľkú stratu zdrojov vo forme materiálov a energie, ale pri nesprávnom nakladaní môže ohrozovať aj životné prostredie. Európska komisia uvádza, že až 80% produktov použijeme len raz a odhodíme. Až 1/3 z celkového komunálneho odpadu v Európe skončí na skládkach odpadov. Skládky nielen zaberajú plochu, ale takisto môžu spôsobiť znečistenie ovzdušia, vody a pôdy. Štvrtina európskeho odpadu sa spaľuje, čo pri nesprávnej regulácii môže viesť k emisiám nebezpečných znečisťujúcich látok.

Naopak recyklácia a zhodnocovanie odpadu ostávajú kľúčovým nástrojom na ochranu životného prostredia, účinné využívanie prírodných zdrojov, zvýšenie zamestnanosti v sektore odpadového hospodárstva a boja proti klimatickej zmene. Cieľom Európskej únie je preto znížiť množstvo odpadu, ktorý končí na skládkach a zefektívniť výrobné procesy nižším využívaním primárnych zdrojov a redukciou emitovaných látok. Dlhodobou snahou je zmeniť Európu na tzv. recyklujúcu spoločnosť, vyhnúť sa odpadu a v čo najväčšej možnej miere využiť vyprodukovaný odpad ako druhotný zdroj pre ďalšiu udržateľnú výrobu a spotrebu.

Kombináciou politík by sa malo vytvoriť hospodárstvo založené na úplnej recyklácii vrátane dizajnu výrobkov, ktorý zahŕňa koncepciu životného cyklu, lepšej spolupráce všetkých trhových subjektov v rámci hodnotového reťazca, lepších procesov zhromažďovania, vhodného regulačného rámca, stimulov na predchádzanie vzniku odpadov a recykláciu, ako aj verejných investícií do moderných zariadení na nakladanie s odpadmi a vysoko kvalitnú recykláciu. Komisia ho nazýva obehovým hospodárstvom.

Komunálny odpad pozostáva z odpadu domácností a „podobných“ odpadov z miestnych obchodov, kancelárií a verejných inštitúcií, za zber ktorých sú zodpovedné samosprávy.

Medzi členskými krajinami existujú obrovské rozdiely pokiaľ ide o nakladanie s odpadom. V prípade komunálneho odpadu až 34 % skončilo v roku 2012 bez využitia na skládkach, 24 % sa energeticky zhodnotilo v spaľovniach, len 27 % sa zrecyklovalo a 15 % využilo v komposte. Hoci ide oproti roku 1990 (18% recyklácia a kompost) o výrazné zlepšenie, EÚ si stanovila ambiciózny cieľ zvýšiť úroveň recyklácie do roku 2020 na 50%.

Environmentálne organizácie tvrdia, že kľúčom k väčšej miere recyklácie je zmena správania spotrebiteľov. Predstavitelia EK naopak tvrdia, že úspech alebo zlyhanie v iniciatívach pre zhodnocovanie odpadu závisí na ekonomických stimuloch. Napríklad Belgicko, ktoré patrí je označované za žiarivý príklad (57% recyklácia) zaviedlo vysoké dane na skládkovanie.

Pokiaľ ide o odpad z obalov, ich miera recyklácie v EÚ bola podľa Eurostatu v roku 2011 na úrovni 63,6 %. V Belgicku sa recyklovalo až 80,2 % obalov. Nad 70 % odpadov z obalov sa recyklovalo v Holandsku, Nemecku a Írsku, na poslednej priečke sa umiestnilo Poľsko so 41,2 %. Miera recyklácie obalov na Slovensku bolo rovnaká ako v Grécku – 62,4 %.

Triedený zber na Slovensku

V celoeurópskom porovnaní patrí SR medzi krajiny s najnižšou produkciou KO. Len dva regióny (Bratislavský a Trnavský) dosahujú produkciou komunálneho odpadu aspoň čiastočne priemer EÚ.

Podľa údajov oprávnenej organizácie ENVI-PAK, ktorá každoročne zhromažďuje údaje o stave odpadového hospodárstva na Slovensku so zameraním

na separovaný zber v mestách a obciach (1600 obcí), priemerná produkcia komunálneho odpadu na Slovensku v roku 2013 narastá množstvo vyprodukovaného komunálneho odpadu a naopak, miera triedenia odpadu klesá. Z porovnania dát o triedenom zbere za roky 2012 a 2013 vyplýva, že v roku 2013 vyprodukoval každý obyvateľ Slovenska v priemere o vyše 6 kilogramov viac komunálneho odpadu ako tomu bolo v roku 2012. Množstvo komunálneho odpadu prepočítané na jedného obyvateľa tak dosiahlo úroveň 325,25 kilogramov, čo predstavuje medziročný nárast o 2 %.

Priemerné hodnoty v produkcii komunálneho odpadu dosiahol región východ (Žilinský kraj – región Orava, Prešovský a Košický kraj) 267,71 kilogramov na obyvateľa. Najvyššie množstvo vytriedeného odpadu v prepočte na jedného obyvateľa (vyseparovateľnosť) zaznamenal región západ – 25 kilogramov na jedného obyvateľa. Naopak najmenej vyseparujú obyvatelia regiónu východ – 18,61 kilogramov odpadu na jedného obyvateľa.

Rámcová smernica o odpade

V novembri 2008 bola schválená rámcová smernica o odpade, ktorá vládám členských krajín do roku 2020 stanovuje opätovne použiť a recyklovať odpad z domácností ako papier, kov, plasty a sklo a podľa možnosti z iných zdrojov, pokiaľ tieto zdroje obsahujú podobný odpad ako odpad z domácností, najmenej na 50 % podľa hmotnosti. Rovnako stanovuje rozsah ostatnej konverzie stavebného odpadu a odpadu z demolácií najmenej na 70 % podľa hmotnosti.

Nový predpis EÚ taktiež sprehľadnil dovtedy platné smernice - zlúčili sa smernice o odpadoch, odpadových olejoch a nebezpečnom odpade. Smernica na základe prístupu vyhodnocovania životného cyklu produktov (life cycle assessment, LCA) upravuje aj hierarchiu priorít odpadového hospodárstva. Ak už nejaký odpad vznikne, mal by sa do maximálnej možnej miery recyklovať. Ak nie je možná recyklácia, tento odpad by sa mal inak zhodnotiť, napr. na výrobu tepelnej či elektrickej energie. Ako posledná možnosť je likvidácia odpadu skládkovaním.

Obehové hospodárstvo

V júli 2014 Európska komisia prezentovala komunikáciu s názvom „Smerom k obehovému hospodárstvu: Program nulového odpadu pre Európu,“ ktorou otvorila debatu o nových cieľoch pre európske odpadové hospodárstvo. Zapojiť EÚ do obehového hospodárstva znamená nespoliehať sa výlučne na riešenia obvyklé na konci životnosti výrobku, ale brániť vzniku odpadu už pri navrhovaní výrobku a inováciu zahŕňať do celého hodnotového reťazca. Výrobky možno nanovo navrhnuť tak, aby sa používali dlhšie, aby sa dali opravovať, modernizovať, prerábať alebo prípadne recyklovať namiesto vyhodnenia. Dôležité je aj opätovné využitie výrobkov a surovín. Cieľom je minimalizovať únik zdrojov z kruhu tak, aby systém fungoval optimálnym spôsobom.

Fázy modelu obehového hospodárstva

Komisia v správe odporučila prijať tieto ciele:

- rozšíriť využívanie a recykláciu komunálneho odpadu na minimálne 70 % do roku 2030,
- zvýšiť mieru recyklácie odpadu z obalov na 80 % do roku 2030 s priebežnými cieľmi 60 % do roku 2020 a 70 % do roku 2025 vrátane cieľov pre špecifické materiály
- zakázať skládkovanie recyklovateľných plastov, kovov, skla, papiera a kartónu, ako aj biologicky odbúrateľného odpadu do roku 2025,

- podporovať rozvoj trhov s vysoko akostnými druhotnými surovinami, prostredníctvom posúdenia pridanej hodnoty kritérií na ukončenie vlastností odpadu v prípade špecifických materiálov,
- zredukovať tvorbu odpadov o 30% do roku 2025,
- spresniť metódu výpočtu recyklovaných materiálov s cieľom zabezpečiť vysokú úroveň kvality recyklácie.

Zvyšovanie efektivity využívania zdrojov o 30% by mohli do roku 2030 zvýšiť HDP EÚ o 1% a vytvoriť takmer 2 milióny nových pracovných miest. Stanovené ciele väčšina považuje za príliš ambiciózne a ohrozujúce konkurencieschopnosť krajín.

Implementácia pravidiel EÚ na Slovensku

Smernica tiež stanovuje minimálne pravidlá zodpovednosti výrobcov a ustanovenia o označovaní batérií a ich odnímateľnosti z prístrojov, v ktorých sa používajú. Takzvaná baterková novela zákona vstúpila do platnosti začiatkom roku 2014. Na Slovensku sa tým aj pre komoditu batérií a akumulátorov zaviedla rozšírená zodpovednosť výrobcov, ktorí tak budú niesť všetky finančné náklady spojené s ich zberom, spracovaním a recykláciou.

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky je ústredným orgánom štátnej správy pre tvorbu a ochranu životného prostredia vrátane:

- a) ochrany prírody a krajiny,
- b) vodného hospodárstva, ochrany pred povodňami, ochrany akosti a množstva vôd a ich racionálneho využívania a rybárstva s výnimkou akvakultúry a morského rybolovu,
- c) ochrany ovzdušia, ozónovej vrstvy a klimatického systému Zeme,
- d) ekologických aspektov územného plánovania,
- e) odpadového hospodárstva,
- f) posudzovania vplyvov na životné prostredie,
- g) zabezpečovania jednotného informačného systému o životnom prostredí a plošného monitoringu,
- h) geologického výskumu a prieskumu,
- i) ochrany a regulácie obchodu s ohrozenými druhmi voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín,
- j) geneticky modifikovaných organizmov

(§ 16 zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov, zmena zák. 372/2010 Z. z. s účinnosťou od 1. novembra 2010)

Nový zákon o odpadoch č. 79/2015 Z. z. o zmene a doplnení niektorých zákonov nadobudne účinnosť 1. januára 2016.

Zákon o odpadoch zavádza tzv. rozšírenú zodpovednosť výrobcov a dovozcov za výrobok od jeho výroby až po jeho spracovanie ako odpadu. Znamená to, že výrobcovia budú zodpovedať za recykláciu a spracovanie vlastných výrobkov. Platí to napríklad pre výrobcov alebo dovozcov elektrozariadení, vozidiel, pneumatík, akumulátorov, ale aj papiera, plastov alebo skla. O vytriedený odpad sa majú postarať novovytvorené Organizácie zodpovednosti výrobcov. Obce budú po uzavretí dohody s organizáciami povinné platiť len za vývoz zmiešaného komunálneho odpadu, čo by ich podľa ministra malo motivovať k dôslednému triedeniu odpadu.

Zákon má priniesť aj zrušenie Recyklačného fondu, ktorý už splnil svoju historickú úlohu. Funkcie fondu prejdú na výrobcov a na štát. Takisto sa sprísni systém výkupu kovov od fyzických osôb. Zberniam pribudne povinnosť uskladiť

kovy na sedem dní na tzv. monitorovacom priestore, ktorý je monitorovaný kamerovým systémom. Zberne budú využívať len váhy s platným certifikátom o ich ciachovaní. Vyplácanie osôb, ktoré kov do zberne prinesú, bude fungovať len formou prevodu na bankový účet alebo pomocou peňažného poukazu, nie v hotovosti. Ministerstvo si od týchto opatrení sľubuje pokles trestnej činnosti spojenej s výkupom kovov.

Nový zákon má tiež účinnejšie bojovať proti čiernym skládkam, ktorých je oficiálne na Slovensku približne okolo 2 500, neoficiálne však až 7 000. Štyridsať percent sumy, ktorú občan zaplatí za uloženie odpadu na legálnej skládke, pôjde do Environmentálneho fondu. Tieto peniaze budú potom určené na likvidáciu čiernych skládok. Boj proti čiernym skládkam ostane podľa návrhu zákona v kompetencii obcí, keďže sú podľa ministerstva na túto úlohu najpovolanejšie. Zároveň má zákon v boji proti čiernym skládkam posilniť kompetencie polície. Ak výška škody pri čiernej skládke presiahne 266 eur, začne polícia konať v zmysle trestného zákona. Pokuta pre tých, ktorí nelegálne uložia odpad na čiernej skládke, sa má tiež zvýšiť z doterajších 160 eur na 1 500 eur.

Zber komunálneho odpadu v obci sa realizuje do zberných nádob a do veľkokapacitných kontajnerov. Zber, preprava a zneškodnenie odpadov z predmetného územia je zmluvne zabezpečené prostredníctvom oprávnených organizácií.

Odpadové hospodárstvo riešiť podľa týchto zásad:

- odstránenie čiernych skládok,
- výrobné organizácie, ktoré produkujú špecifický odpad musia mať vlastný program likvidácie výrobného odpadu.

1.10.3. Ovzdušie a klimatické zmeny

Ovzdušie - obec Vinné spolu s obcami Kaluža a Klokočov sa nachádzajú v Stredozemplínskej ohrozenej oblasti. Negatívny vplyv na ovzdušie majú Elektrárne Vojany (EVO). K zlepšeniu stavu ovzdušia prispieva aj plynofikácia obce a používanie obnoviteľných zdrojov energie. Cieľovým stavom je dosiahnutie čistého ovzdušia a udržateľná krajina v rekreačnej oblasti Zemplínskej šíravy a jej širšieho okolia. Klimatické zmeny spôsobené zvýšenými antropogénnymi emisiami skleníkových plynov predstavujú najvýznamnejší enviromentálny problém v ľudskej histórii. Znečisťovanie ovzdušia spôsobujú vysoké energetické vstupy v podobe fosílnych palív, uvoľňujúce skleníkový plyn – oxid uhličitý (CO_2) a ďalej najmä emisie oxidu dusného, amoniaku a metánu. Územím obce sa prelína najviac negatívnych vplyvov na územie, spôsobujúcich zhoršenie stavu životného prostredia. Rozhodujúce najvýznamnejšie priemyselné stacionárne zdroje znečisťovania ovzdušia sú situované severným a južným smerom. Emisie z týchto zdrojov v rámci emisií celkového diaľkového prenosu znečisťujúcich látok celoplošne ovplyvňujú do určitej miery kvalitu ovzdušia. Cez obec prechádza pomerne frekventovaná hlavná cestná komunikácia II/582, pričom emisie pochádzajúce z automobilovej dopravy (CO , NO_x , VOC), vplývajú na kvalitu ovzdušia.

Kvalita ovzdušia juhu šíravy je ovplyvňovaná predovšetkým činnosťou veľkých priemyselných zdrojov, ktoré sú ale lokalizované vo vzdialenejšom okolí. V oblasti stredného Zemplína je lokalizovaných šesť významných podnikov (Elektrárne Vojany, Cenon a Energetika Strážske, Bukocel Hencovce a SPP, Kompresorová stanica Veľké Kapušany) patriacich k 20 najvýznamnejším znečisťovateľom ovzdušia v rámci Slovenska. Štruktúra priemyslu, ktorá je tu zastúpená chemickým, drevospracujúcim priemyslom, výrobou elektrickej energie, je charakteristická vysokou energetickou náročnosťou používaných technológií so značným únikom emisií, čo v konečnom dôsledku negatívne vplýva na kvalitu ovzdušia v oblasti. Na

celkovom znečistení ovzdušia sa podieľajú aj stredné a malé zdroje. Sú to predovšetkým emisie zo zdrojov, ktoré zabezpečujú dodávku tepla pre bytovo-komunálnu sféru, ale ich príspevky v porovnaní s menovite uvedenými zdrojmi sú značne menšie.

Na Slovensku boli vypracované viaceré koncepčné materiály, ktorých súčasťou je aj politika zmierňovania nepriaznivých účinkov klimatickej zmeny, a to priamo, znížením emisií skleníkových plynov alebo nepriamo obmedzovaním negatívnych vplyvov energetiky, poľnohospodárstva a ďalších ekonomických činností.

Na znečistenie upozornia meteorológovia, ktorí v kritických situáciách vydajú výstrahy. Podobný systém výstrah funguje napríklad pri povodniach. Vysoké hodnoty drobného prachu vážne ohrozujú zdravie. Týka sa to najmä okolia Prievidze, Ružomberka, Žiliny či Strážskeho. Znečistenie sa do vzduchu dostáva najmä pri spaľovaní uhlia, dreva a biomasy, pri ťažbe nerastných surovín či z automobilovej dopravy. To, že situácia u nás je kritická, potvrdila správa Európskej environmentálnej agentúry z jesene minulého roka. Zo všetkých krajín Európskej únie sa Slovensko dostalo na tretiu najhoršiu priečku.

Zelený rezort preto zaviedol nový typ smogovej situácie, ktorú monitorujú meteorológovia a v priebehu dňa zverejňujú hodnoty prachu pre 32 staníc. Ak prašnosť prekročí dva dni po sebe 100 mikrogramov na kubický meter, vydajú upozornenie. Pri prekročení hodnoty 150 sa vyhlási výstraha. Vtedy musia samosprávy urobiť opatrenia, vďaka ktorým úroveň prachu vo vzduchu klesne. Zmeny obsahuje vyhláška o kvalite ovzdušia, ktorá platí od januára. Vyhlasovanie smogovej situácie má na starosti Slovenský hydrometeorologický ústav. Ten informuje aj prostredníctvom svojej stránky shmu.sk. Úrady životného prostredia v spolupráci s ministerstvom životného prostredia majú pripravené akčné plány k redukcii prachových častíc pre dané zóny a aglomerácie. Obsahujú krátkodobé opatrenia pre prípady, že by nastali situácie ohrozenia kvality ovzdušia. Akčné plány sú súčasťou všeobecne záväzných nariadení miest a obcí, ktoré samosprávy prijali ešte vlani v marci. Ak škodlivé látky v ovzduší tri dni po sebe prekročia limit, musí Slovenský hydrometeorologický ústav informovať príslušný okresný úrad. Ten potom vyzve mestský úrad, aby urobil opatrenia. Medzi nimi môže byť vyhlásenie kritického stavu v mestskom rozhlase, čistenie ciest od prachu alebo príkaz odstaviť niektoré zariadenia vo fabrikách.

Prach preniká do krvného obehu. Na znečistenie ovzdušia má najväčší vplyv výskyt drobných prachových častíc, ktoré sa označujú PM10. Podľa Úradu verejného zdravotníctva spôsobujú vážne zdravotné problémy. Väčšie častice dráždia dýchacie cesty, tie menšie sa usadzujú v pľúcach a prenikajú do krvného obehu. V lokalitách s dlhodobou vysokou prašnosťou sa zistila zvýšená úmrtnosť obyvateľov na ochorenia srdcovo-cievnej a dýchacej sústavy či znížená činnosť pľúc u detí a dospelých. Dlhodobu zlepšiť zlý stav by mali programy na zlepšenie kvality ovzdušia. Vláda na to reagovala prijatím stratégie pre redukcii prachových častíc. Envirorezort v nej navrhoval podporu energeticky úsporných áut, vytvorenie nízkoemisných zón či rozlišovanie cestného mýta podľa emisných tried.

1.11. Vybavenosť obce dopravnými a technickými vybaveniami:

1.11.1. Cestná infraštruktúra

Obec je napojená na dopravný systém cestou II/582 (smer Michalovce – Vinné – Sobrance) s napojením na cestu I/50 (smer Košice - Michalovce – Sobrance - štátna hranica Ukrajina). V južnej časti obce sa na cestu II/582 pripája cesta III/050233, ktorá končí v strede obce pri kostole. Východným okrajom intravilánu vedie miestna komunikácia spájajúca Vinianske jazero so Zemplínskou šíravou, na túto cestu sa napája III/55813 Vinné - Porúbka – Humenné.

Obec je obsluhovaná autobusovými linkami, a autobusovými zastávkami. Verejná autobusová doprava je zabezpečovaná SAD Michalovce. Parkovacie plochy sú čiastočne vybudované. Z hľadiska vytvárania podmienok na zvyšovanie ekonomického potenciálu riešeného územia obce má význam jeho napojenie na nadradenú dopravnú infraštruktúru na jednej strane a celkový stav dopravnej siete priamo nachádzajúci sa v riešenom území.

Pre pešiu dopravu sú pozdĺž cesty II/582 vybudované pešie komunikácie a vyznačené prechody. Obec Vinné má prepojenie cyklotrás s rekreačnými strediskami okolo celej Zemplínskej šíravy.

Železničná doprava

Riešeným územím neprechádza železničná trať. Na železničnú sieť je skúmané územie obce a príľahlých rekreačných zariadení napojené cez železničnú stanicu v okresnom meste Michalovce.

Letecká doprava

Na území okresu Michalovce sa nenachádza letisko. Najbližšie letisko regionálneho významu je v obci Kamenici nad Cirochou v okrese Humenné. Počíta sa s ním ako s rozvojovým prvkom, pre umožnenie ľahšieho prístupu zahraničných obchodujúcich a podnikateľov do okresu. Najbližšie vnútroštátne i medzinárodné letisko s pravidelnými letmi sa nachádza v meste Košice, vzdialenosť 67 km.

Vodná doprava

Súčasťou vodnej dopravy je aj vyhlídková okružná lodná doprava medzi rekreačnými strediskami celej Zemplínskej šíravy. Centrálny prístav je v strediskách Hôrka, prístavacie móla v strediskách Biela hora a Medvedia hora.

1.11.2. Energetika

Obec Vinné je zásobovaná elektrickou energiou z ES Michalovce. Sú využívané ako zdroje elektrickej energie transformačné stanice primárne napájané 22 kV VN prípojkami z VN vedenia č. 250. Sekundárna rozvodná el. NN sieť v obci je vzdušná na betónových podperných bodoch. Sekundárne rozvody NN sú realizované vzdušným rozvodmi na betónových stĺpoch s vodičmi AIFe a AES.

Verejné osvetlenie (VO) je umiestnené ako súčasť nn siete. Rozvod VO je realizovaný vodičom AIFe, upevneným na spodnej strane konzol NN siete. Sekundárne rozvody NN sú realizované vzdušným rozvodmi na betónových stĺpoch s vodičmi AIFe a AES.

K zlepšeniu stavu ovzdušia prispieva aj plynofikácia obce a používanie obnoviteľných zdrojov energie. Rozvody plynu v obci Vinné je napojený na zokruhované regulačné stanice plynu RS 3000 m³/h - Šírava z týchto regulačných

staníc sú napojené aj obce Vinné, Kaluža, Klokočov, Kušín, Poruba pod Vihorlatom, Vyšné Remety, Remetské Hámre, Vyšná Rybnica, Úbrež, Jasenov, Ruskovce, Sobrance. Obec je plynofikovaná. Hlavný zásobovací plynovod je ocelový DN 150, o prevádzkovom tlaku 300 kPa. Zásobovanie teplom je na báze zemného plynu a čiastočne aj na báze tuhých palív. Teplá voda sa získava bojlerami napojením na elektrickú energiu, na varenie sa využíva plyn, elektrina a drevo.

Za základné energetické nosiče sú všeobecne považované klasické paliva, ako uhlie a zemný plyn. Jednou z priorít energetickej politiky Slovenska by malo byť zabezpečená energetická bezpečnosť cestou energetickej efektívnosti a zvýšením podielu využívania obnoviteľných energetických zdrojov.

Bioenergie

Zohráva v tomto procese oveľa významnejšiu úlohu ako sa jej prikladá. Jej využívanie znižuje závislosť Slovenska na dovoze primárnych energií, znižuje zaťaženie životného prostredia, prispieva k formovaniu trvalo udržateľného spôsobu života na Zemi znižovaním produkcie CO₂, prispieva posilňovaniu regionálnej politiky a znižuje emisie so spaľovania fosilných palív.

Zdroje biomasy ma energetické účely sú predovšetkým lesy. Perspektívny zdroj palivovej biomasy tvoria energetické porasty rýchlorastúcich drevín – topol, vrb, agát, osika, jelša, jednorokových a viacrokových energetických plodín. Energetické porasty možno zakladať na plochách nevhodných pre klasickú poľnohospodársku a lesnícku produkciu, na pôdach dočasne vylúčených z poľnohospodárskej výroby, pôdach kontaminovaných vhodných len na produkciu pre nepotravinárske účely a tiež na zdevastovaných plochách v priemyselných aglomeráciách. Pri veľmi krátkom časovom horizonte 3 – 5 rokov dosahovať priemerný prírastok okolo 10 ton sušiny ročne. Pod energetickým potenciálom rozumieme drevný odpad, ktorý vznikol v rôznych podobách, drevný odpad je možné zhodnotiť tak materiálovo ako aj energeticky. Drevospracujúci priemysel vytvára ročne 1 410 tis. ton odpadu. Celková energetická hodnota využiteľného odpadu z drevospracujúceho priemyslu je 18,1 PJ, z toho sú 2/3 z mechanického opracovania dreva a 1/3 z čierneho výluhu. Najväčšími producentmi odpadu sú veľké drevospracujúce podniky, ktoré však tento odpad aj najčastejšie využívajú na energetické účely.

1.11.3. Telekomunikačná a informačná infraštruktúra

Obec je súčasťou Centra služieb a infraštruktúry Východ. Telefónni účastníci obce sú pripojení na digitálnu ústredňu v obci Kaluža, po prípojných kábloch. Mobilnú telekomunikačnú sieť na území obce zabezpečuje spoločnosť Orange Slovensko, a.s., T-com, O2 Slovensko. Svoje zariadenie priamo v katastrálnom území obce nemajú. Televízne a rozhlasové vysielanie - príjem je z individuálnych antén a satelitov.

Rozvod miestneho rozhlasu v obci je prevedený na oceľových stožiaroch, ústredňa rozhlasu je situovaná v budove obecného úradu. Rozvody MR sú sčasti preložené na stožiare NN vedenia s kábelovým prepojením jednotlivých reproduktorov.

Národný projekt Dátové centrum obcí a miest (DCOM) zaznamenáva DataCentrum elektronizácie územnej samosprávy Slovenska (DEUS) významný nárast záujmu obcí a miest o zapojenie do tohto projektu.

Cieľom projektu DCOM je vybudovať pre obce a mestá špecializované dátové centrum, v ktorom bude sústredená infraštruktúra a softvérové vybavenie potrebné na sprístupnenie elektronických služieb samosprávy občanom. Vďaka elektronizácii 138 služieb miest a obcí, ako sú napríklad miestne dane a poplatky, evidencia

obyvateľstva, či sociálne služby, bude práca zamestnancov obcí a miest jednoduchšia a rýchlejšia. Dátové centrum obcí a miest zároveň zlepši fungovanie vnútornej agendy obcí a miest a zabezpečí prepojenie s už existujúcimi informačnými systémami verejnej správy.

2. STRATEGICKÁ VÍZIA

2.1. Technická infraštruktúra:

Opatrenia:

- výstavby obecných nájomných bytov,
- výstavba chodníkov,
- rekonštrukcia amfiteátra,
- protipovodňové opatrenia,
- obecné múzeum a galéria Vinné,
- výstavba prístupovej cesty k vinohradom,
- budovanie a rekonštrukcia infraštruktúry cestovného ruchu na stredisku Hôrka – Zemplínska šírava
- výstavba bazény Hôrka – Zemplínska šírava
- elektrifikácia k rekreačným chatám a zariadeniam,
- výstavba a rekonštrukcia verejného osvetlenia Zemplínska šírava a Vinianske jazero,
- Vinianske jazero – rekonštrukcia hotela Kyjov,
- dobudovanie cyklotrás, turistických chodníkov a informačných tabúl,
- výstavba relaxačno-športovej zóny futbalového ihriska,
- revitalizácia a úprava parkových a parkovacích plôch,
- zakúpenie výletnej lode, člňkov, kajakov, vodných bicyklov,
- výhľadové pamätať na vybavenie ciest propagačným materiálom,
- sledovať a vytipovať prednostné požiadavky na údržbu ciest,
- vybudovanie inžinierskych sietí k IBV,
- zabezpečenie trvalo udržateľnej mobility a zlepšenie životného prostredia v obci, zvýšenie bezpečnosti dopravy, spojenej s ochranou prírody,
- zvýšenie bezpečnosti dopravy, spojenej s ochranou prírody,
- dbať na ochranné a manipulačné pásma ciest.

Predpokladané prínosy:

- vytvorenie pracovných príležitostí pri budovaní infraštruktúry,
- zvýšenie počtu obyvateľov v obci,
- zníženie dopravnej nehodovosti a jej dôsledkov,
- zníženie miery zdravotných rizík obyvateľov a ich dôsledkov,
- zvýšenie podielu v sektore dopravy a prepravy,
- zvýšenie mobility obyvateľstva a turistov.

2.2. Rozvoj vodohospodárskej infraštruktúry:

Opatrenia:

- zlepšenie vybavenosti technickou infraštruktúrou na úrovni štandardu EÚ a tým zvýšenie atraktivity územia i pre podnikateľskú sféru a návštevníkov,
- protipovodňové opatrenia,
- spevnenie obecných stok a rigolov,
- zlepšenie kvality podzemných i povrchových vôd a zníženie potenciálneho ohrozenia vôd.

Predpokladané prínosy:

- vytvorenie podmienok pre ekonomickú stabilizáciu rozvoja obce,
- pripravenosť pred povodňami,
- ochrana majetku a života,
- zvýšenie atraktivity obce pre podnikanie,
- znižovanie znečistenia podzemných a povrchových vôd,
- vytvorenie pracovných príležitostí pri budovaní infraštruktúry.

2.3. Zásobovanie obce energiou a úspora energie:

Opatrenia:

- znižovanie spotreby energie,
- zvyšovanie účinností energie,
- modernizácia verejného osvetlenia,
- modernizácia verejného rozhlasu,
- znižovanie strát a zvyšovanie spoľahlivosti sietí,
- informovať obyvateľov o úsporách energie.

Predpokladané prínosy:

- zlepšenie vybavenosti obce,
- zníženie nákladov na verejné osvetlenie,
- zvýšenie bezpečnosti,
- efektívne využitie investícií pre rozvoj obce,
- zvýšenie atraktivity obce pre podnikanie.

2.4. Rozvoj telekomunikačnej infraštruktúry:

Opatrenia:

- zabezpečenie komunikačných potrieb obce,
- kvalitná ponuka telekomunikačných, hlasových a dátových služieb pre spojenie vnútroštátne i zahraničné,
- zabezpečenie dostupnosti internetu,
- zavedenie moderných informačných technológií.

Predpokladané prínosy:

- zvýšenie atraktivity obce pre podnikanie, investorov,
- vyššia účinnosť propagácie a reklamy,
- rozvoj obchodovania,
- vytvorenie nových pracovných príležitostí,
- zapojenie podnikateľského, neziskového sektoru a občanov do riešenia obce,
- zlepšenie vybavenosti obce.

3. CESTOVNÝ RUCH, KULTÚRA, ŠPORT A VONKAJŠIE VZŤAHY

Strategické ciele v súlade s Územným plánom obce Vinné, v súlade s Územným plánom zóny Vinianskeho jazera, Programom rozvoja bývania obce Vinné na obdobie rokov 2015 – 2025 a v súlade so Stratégiou Slovenskej republiky pre integráciu Rómov obce Vinné do roku 2020:

Rozsah a kvalita služieb, ponuka kvalitných produktov v cestovnom ruchu, podmieňujú spokojnosť klientov a zaručujú zvýšenie návštevnosti v regióne. Zvýšenie návštevnosti zvyšuje tržby z cestovného ruchu. Pre rozvoj cestovného ruchu je preto nevyhnutné postupne budovať infraštruktúru cestovného ruchu podporou modernizácie a výstavby ubytovacích priestorov v súkromných domoch, budovaním prepojenia siete medzinárodných a regionálnych turistických cyklotrás, skvalitňovaním služieb v zariadeniach cestovného ruchu, výstavbou a modernizáciou športovo-rekreačnej infraštruktúry, turistických ciest, ubytovacích kapacít v súlade so zlepšovaním technického stavu pamiatok a skvalitňovaním celej škály ponúkaných služieb. Návratnosť vložených prostriedkov má byť zabezpečená nepriamo cez oblasť cestovného ruchu, využitím možnosti poskytovania služieb pre návštevníkov daného kultúrneho podujatia. Rozvíjanie cestovného ruchu po trasách štyroch historických ciest prechádzajúcich územím Košického kraja. Štyri historické cesty poskytujú pre každého návštevníka možnosť vybrať si to, čo ho zaujíma, to, čo pozná z domu, to, čo mu je blízke. Preto vidíme nevyhnutné zadať pre oblasť kultúry spoločenskú objednávku v ktorej by sme chceli využiť nástroje kultúry na upriamenie pozornosti verejnosti k duchovným hodnotám, ako sú veľkodušnosť k iným, konanie pre dobro ostatných, úcta ku všetkým formám života vrátane úcty k tradíciám a odkazu predkov, ktoré dnešný komerčný prístup v kultúre zatlačil do úzadia.

Región Zemplín, rázovitý prihraničný región, bol od nepamäti studnicou prekrývania a dopĺňania rôznych kultúr. Hraničí s Poľskom, Ukrajinou, Maďarskom, na západe s regiónom Šariš a Abov. Územie Zemplína bolo osídlené od pradávnych dôb. Prvým významným centrom bolo staroslovenské hradisko Zemplín, jedno zo sídel na Veľkej Morave. V 10. storočí bol Zemplín pričlenený do Uhorska a vznikla tak jedna z prvých uhorských stolíc. Keďže ide o hraničný región, môžu tu jeho návštevníci obdivovať viaceré pozostatky obranných stredovekých opevnení. Zemplín sa rozdeľuje na Horný Zemplín, ktorého územie spadá pod Prešovský kraj a Dolný Zemplín, patriaci ku Košickému kraju. Najvýznamnejšími ekonomickými centrami sú Michalovce, Vranov nad Topľou a Humenné. Zemplín sa môže pochváliť vysokou kultúrnou úrovňou najmä v oblasti folklóru. Dodnes sa tu zachovalo typické zemplínske nárečie a výborná tradičná zemplínska kuchyňa. K obzvlášť hodnotným kultúrnym pamiatkam regiónu patria drevené gréckokatolícke a pravoslávne chrámy. Zemplín má, ako máloktorá časť Slovenska, zachovanú nedotknutú panenskú

prírodu a to vo viacerých oblastiach. Na severe sa rozprestiera oblúk Karpát s bohatou faunou. Nielen vulkanológov každoročne priťahuje pohorie Vihorlat. V južnej časti Zemplína sa rozprestierajú vodné plochy ako Zemplínska šírava, Domaša a Vinianske jazero. Všetky sa, najmä v letných mesiacoch, menia na rekreačné centrá nadnárodného významu.

Občianske združenie Zemplínsko-užská hradná cesta vzniklo začiatkom roka 2011, pričom hlavný cieľ jeho činnosti predstavuje propagácia a záchrana hradu nad obcou Vinné, ako aj iniciovanie zakladania ďalších občianskych združení, v ktorých záujme by bolo zachraňovať ostatné hrady a menej známe sakrálné objekty na území historickej Zemplínskej a Užskej župy. Pri napĺňaní svojich zámerov spolupracuje s relevantnými inštitúciami i s ostatnými občianskymi združeniami podobného zamerania.

Ruiny hradu nad Vinným súrne potrebujú pomoc, lebo vplyvom poveternostných podmienok sa zrýchľuje proces ich deštrukcie. Vedenie združenia teda vyvíja veľkú snahu, aby daný objekt dostalo do správy, prípadne do dlhodobého prenájmu so zámerom jeho oživenia. V uvedenej súvislosti sa plánuje propagácia hradu, konzervácia resp. čiastočná rekonštrukcia, ako aj vytvorenie tradície letných hradných hier (s ukážkami stredovekých vojenských techník) i workshopov, kde by sa záujemcovia oboznámili s rôznymi stredovekými remeslami - osvojili by si základy kováčstva, tkáčstva, rezbárstva, hrnčiarstva či murárstva. Prstene, hroty šípov, pestro zdobené kachlice, poklad medených mincí, ale aj približne 200-ročný vinič. To sú najznámejšie objavy archeologického výskumu, ktorý sa realizuje aj v tomto roku v areáli hradu nad obcou Vinné. Stredoveká stavba prechádza zároveň rozsiahlou rekonštrukciou. Ministerstvo kultúry SR cez program Obnov si svoj dom, poskytlo peniaze na materiál, náradie a výskumy. Podarilo sa nám nájsť stredovekú chlebovú pec a novú schodiskovú vežu na hrade. V paláci sme objavili pôvodnú dlažbu a v rohu jednej z miestností podstavec pod kachle, do ktorých sa kedysi prikladalo palivo z vonku. Panstvo sa teda vo vnútri zohrievalo, zatiaľ čo služobníctvo v mraze pritápalo. Bolo to pohodlné, no aj bezpečné, pretože plameň do izby nezasahoval. V areáli hradu sa nachádza aj netradičný, no nemenej zaujímavý objav. Je ním približne 200 rokov starý vinič, ktorý rastie spod spadnutých hradieb južného paláca. Môže ísť o vyhynutú odrodu Neuburg, ktorá sa pestovala naposledy údajne práve v blízkosti Vinianskeho hradu. Turistov láka najmä počas letných prázdnin. Je tu kamenárska, kováčska a tesárska dielňa, využívajú aj tradičné remeslá. V polohe Senderov sa nachádzajú ruiny kostolíka z 12. storočia. Samotný kostol bol pôvodne opevnený valom, je cenným dokladom osídlenia už v 12. storočí.

V strede areálu na miestnom cintoríne sa nachádza kaplnka, je to ranogotická stavba z konca 13. storočia, ktorá bola v roku 2005 obnovená. V roku 1974 a 1977 uskutočnil Belo Polla na rozmedzí katastrálnych honov Kalapárka a Pod Kristom záchranný a historicko-archeologický výskum v chotári obce Vinné. Plošne odkryl sakrálnu stavbu a sondážne preskúmal najbližšie okolie. Skúmaná plocha sa nachádza na kóte 310 m v horskom masíve Senderov. Svätý Ondrej, na juhovýchod od Vinného na južnom úpätí Vihorlatského pohoria, ktoré v týchto miestach prudko klesá do Východoslovenskej nížiny k vodnej nádrži Zemplínska šírava. Kostolík predstavuje eremitskú stavbu, ktorej začiatky výstavby spadajú do 11. – 12. storočia. Bola to rustikálna stavba, ktorej zánik sa kladie do 15. storočia.

Zistili sa:

1. Loď s vchodom na západnej strane
2. Svätyňa, ktorú oddeľoval od lode triumfálny oblúk
3. Sakristia na severnej strane svätyne s vchodom

Svetlosť lode pri víťaznom oblúku bola 530 cm, pri vchode 510 cm a dĺžka 715 cm. Nepravidelnosť zavínal terén, ktorý stavitelia rešpektovali. Hrúbka muriva bola 90 cm. Svätyňa mala tvar obdĺžnika na skalné podlažie. Na severnej strane svätyne bola sakristia z dvoch strán zasadená do kamenného podlažia so svetlosťou 200 x 290 cm. V sutinách sa našli úlomky architektonických románskych článkov, na múroch sa torzovito nachádzala maľovaná omietka. Výskumom bolo zachytené nadzákladové murivo až do výšky 190 cm. Stavané bolo riadkovacou technikou priamo na podlažie z neopracovaného lomového kameňa kladeného na maltu. Na niektorých častiach bolo skalné podlažie priamo pojaté do kamenného muriva a vo vnútri architektúry malo kamennú plentu. Prístup ku kostolu bol od severu oproti sakristii – cca 200 cm chodník vtesaný do skaly. Severne od sakristie vo vzdialenosti 930 cm bol vchod do kostolného nádvorja, zo severu obohrnaného kamenným valom v šírke 250 cm. Kamene boli kladené na hlinu. Plošným odkryvom sa podarilo odkryť architektonické zvyšky dovtedy neznámeho malého kostolíka s pravouhlou svätyňou a patrocíniom svätého Kríža. Torzá úžitkovej keramiky boli z 10. – 11. storočia ale aj úlomky z keramiky 12. – 15. storočia. Našla sa aj halštatska kultúra. Písomné správy máme z roku 1336, keď sa v katastri obce Vinné spomína kostol zasvätený svätému Krížu a to neďaleko miesta, kde žili eremiti – pustovníci. Už bol opustený, nevieme či rozrušený. Ďalšia správa je z roku 1454 a týka sa vrchu svätý Kríž.

Ročne vystúpi na hrad vyše 5-tisíc turistov. Najväčší nápor je v letných mesiacoch počas turistickej sezóny na Zemplínskej šírave. V priebehu jednej nedele bolo na hrade okolo 200 ľudí. V zimných a jarných mesiacoch vystúpi cez víkendy na hrad okolo 50 turistov. Zahraniční turisti, ktorí tu nechodia už len kvôli vode. Veľa tu je českých turistov, ale aj Poliakov, Maďarov a Ukrajincov. Navštívili ho aj Kanaďania a Američania.

Známa východoslovenská rodina Sztárayovcov, ktorá vlastnila hrad Vinné mala už v 17. storočí väčší výber z renesančných kaštieľov vo Vinnom a najmä v Michalovciach. Neskororenesančný kaštieľ vo Vinnom, ktorý bol postavili okolo polovice 17. storočia neďaleko farského kostola, predstavoval jednoduchú poschodovú blokovú budovu so šikmo orientovanými, neveľmi vystupujúcimi nárožnými vežami. Ide o dvojtraktovú stavbu s ústrednou vstupnou chodbou. Z jednoduchej fasády vystupuje stredný rizalit s barokovým portálom, ktorý najviditeľnejšie dokumentuje prestavbu z prvej polovice 18. storočia. Vtedy kaštieľ rozšírili smerom do dvora. Neskôr kaštieľ ešte v druhej polovici 19. a v 20. storočí adaptovali. V miestnostiach sú renesančné a barokové klenby, na niektorých klenbách je štuková ornamentika. Kaštieľ a park v súčasnej dobe patrí dedičom a rekonštruje sa.

Michalovsko – sobranecká vinohradnícka oblasť

700-ročnú vinohradnícku a vinársku tradíciu má zemplínska obec Vinné. Obec Vinné každoročne organizuje i výstavu vín.

Najlepšie vinohrady oblasti sa rozprestierajú na svahoch Vihorlatských vrchov v okolí Michaloviec a Sobraniec, neďaleko Zemplínskej šíravy. Vinohrady v okolí Tibavy sa rozprestierajú na úrodných vulkanických pôdach juhozápadných svahov Vihorlatských vrchov. Michalovský vinohradnícky región sa nachádza mimo podhoria Vihorlatu. Vinárske firmy sú sústredené v blízkosti Zemplínskej šíravy. V obciach Tibava, Orechová a Choňkovce pôsobia vinohradnícke a vinárske firmy, ktoré sa orientujú na produkciu štandardných odrodových a prívlastkových vín. Vynikajúce miestne klimatické podmienky s vysokým počtom slnečných dní v roku sa zaslúžili o dlhú tradíciu pestovania hrozna a dorábania vína v tejto oblasti. Množstvo ocenení tibavských vín z domácich i zahraničných fór svedčí o ich vysokej kvalite.

V neďalekej Orechovej, ktorá patrí k najvýchodnejšie situovaným vinárskym obciam na Slovensku, možno natrafiť na vynikajúce vína. Odrodová skladba oblasti je pomerne pestrá. Pestujú sa tu všetky biele muštové odrody charakteristické aj pre ostatné vinohradnícke oblasti Slovenska. Za zmienku stoja tunajšie tramíny. Ich sýtu zlatožltú farbu dopĺňa buket exotiky, dulového kompótu a korenia. Chuť je hutná, ovocná, trochu ťažká. Modrým odrodám dominujú frankovka a svätovavrínecké, v posledných rokoch sa však objavujú i zaujímavé cabernety. Výnimočnú kvalitu dosahuje východoslovenské zweigeltebe. Tibavský bobuľový výber z ročníka 2000 i minuloročný výber z hrozna sú snáď najlepšími vínami z tejto odrody dorobenými v posledných rokoch na Slovensku. Oplývajú iskrou a krásnou rubínovo-červenou farbou. Aróma a chuť ríbezľového sirupu, dužiny egrešov a čerešní je doplnená tónmi horkej čokolády.

Vínna turistika:

Tokajská vínna cesta

Tokajská vínna cesta zahŕňa tokajské obce, pestovateľov a výrobcov vín z tejto oblasti, kultúrne i historické pamiatky, vinotéky, vinárne, poskytovateľov stravovacích a ubytovacích služieb, cestovné kancelárie, remeselníkov, združenia podieľajúce sa na rozvoji Tokajskej vinohradníckej oblasti. Tokajská vínna cesta je súčasťou slovenskej časti Tokajskej vinohradníckej oblasti. Tokajská vinohradnícka oblasť je svojou rozlohou 907 ha najmenšou vinohradníckou oblasťou na Slovensku a vo svete vôbec. Tokajská vinohradnícka oblasť sa rozprestiera v okrese Trebišov, v katastri siedmych obcí: Bara, Čerhov, Černocho, Malá Trňa, Slovenské Nové Mesto, Veľká Trňa a Viničky. Do tejto oblasti patria i ďalšie obce ako sú Borša, Zemplín, Ladmovce a i. Medzi vína z tokajskej vinohradníckej oblasti zaradzujeme:

Tokajské špeciality - samorodné suché, sladké, tokajské výbery, tokajská esencia, tokajský forditaš a tokajský mašláš.

Tokajské vína - tokajský Furmint, Lipovina, Muškát žltý, Tokajské cuveé, akostné prívlastkové a tokajský sekt. Medzi štandardné služby producentov vín patria: predaj vín (sudových a v spotrebiteľskom balení), degustácia vín, občerstvenie, prehliadka pivníc.

Pestovatelia Michalovsko - sobraneckej oblasti:

Vinex, obec Vinné.

Spoločnosť sa zameriava na produkciu stolových a akostných vín pre lokálne potreby Združenie Tokajská vínna cesta

Kráľovsko - chlmecká vinohradnícka oblasť

V oblasti sa pestujú sa tradičné sorty hrozna + Ryzling vlašský; Cabernet Sauvignon a iné. Významné svojím usporiadaním a technickým riešením sú pivnice v Malom Horeši. Pivnice v Malom Horeši na nachádzajú v agátovom háji a majú „krídlové“ usporiadanie.

Zemplínska šírava a strediská Vinné:

Biela hora je prvým rekreačným strediskom Zemplínskej šíravy. Od Michaloviec je vzdialené iba 3 km. Stredisko je typické množstvom súkromných chát, z ktorých niektoré ponúkajú individuálne ubytovanie. Terén strediska je mierne svahovitý, trávnatý s pozvoľným vstupom do vody. Západný okraj strediska tvorí lesopark.

Penzión** Breza ponúka návštevníkom najkomplexnejšie služby, je ladený poľovníckym štýlom. Okrem vnútorného vybavenia v areáli Penziónu** Breza sú tenisové kurty, detský bazén, detské ihrisko a výborná reštaurácia. Chatová osada Javorina, CHO Skalka, Chatová osada Hronka, ponúkajú zas kludné a veľmi zaujímavé prostredie a vynikajúcu cenu za ponúkané chatky. Chatky luxusnejšieho

vybavenia CHO IVA, CHO Veronika, a CHO Dominika. Oddýchnuť si môžete taktiež vo výbornej reštaurácii u Starého Kapra.

Z doplnkových aktivít stredisko Biela hora ponúka vodné športy - požičovňa vodných bicyklov, športové vyžitie - plážový volejbal, minifutbal, minigolf, pešiu turistiku a cykloturistiku.

Hôrka je jedným z najvýznamnejších stredísk Zemplínskej šíravy. Od Michaloviec je vzdialená 8 km. Rozloha strediska je 15 ha. Stredisko Hôrka je typické najkrajšími pieskovými a štrkopieskovými plážami, je tu sústredená ponuka služieb, kultúrnych a športových zariadení. V stredisku sa nachádza hlavné Informačné centrum, prístav osobnej lodnej dopravy, veľký športový areál so 4 tenisovými kurtmi, ihriskom plážového volejbalu, streetbalu, minifutbalu, minigolfu a detským ihriskom.

V stredisku Hôrka sa nachádza Hipocentrum s ponukou výuky jazdenia, vychádzkového jazdenia a jazdy v koči, nachádza sa tu prírodná galéria drevených plastiek. Svoje sídlo tu má Yacht klub s ponukou výuky jachtingu a iných vodných športov, s ponukou okružných plavieb.

Stredisko Hôrka je centrom zábavy a nočného života s rozmanitou ponukou diskoték a hudobných predstavení. Svoju tradíciu si budujú stále podujatia ako Folklórny festival Zemplína, Širavské vodné hry a Zraz Sveta motocyklov.

Z autokempingov je ATC *** A – Hôrka najlepšie vybaveným autokempingom Zemplínskej šíravy s kuchynkami, plynovými sporákmi a kuchynskými linkami - sprchami s teplou vodou v tichom prostredí na úpätí lesoparku Vysoká Hôrka.

Jazdiareň Hipocentrum je zameraná na poskytovanie turistických služieb hlavne v oblasti jazdenia. Pre najmenej náročných zákazníkov je k dispozícii jazdenie na vedenom koni. Dve vonkajšie jazdiarne 40x30 m a 40x60 m sú určené pre náročnejších zákazníkov, ktorí majú už nejaké jazdecké skúsenosti s koňmi a chcú si zajazdiť samostatne podľa svojich skúseností. Ak sa chcete naučiť jazdiť, je tu pre Vás výučba jazdy s inštruktorom, ktorý má za úlohu ukázať Vám základy jazdenia počas minimálne 7 lekcí. Turistika na koni 5 hodín až viac dní.

Pri viacdňovej turistike sú možné hviezdicové výjazdy z nášho zariadenia, alebo zo záložného tábora, prípadne putovanie bez zakladania dlhodobejšieho tábora (prespať a ísť ďalej).

Trasa 5-hodinového putovania:

Hipocentrum, Viniansky hradný vrch, Vrch Kyjov, Vinianske jazero, Hipocentrum.

Viacdňové putovanie:

Vinianský hradný vrch, Pirnagov vrch, Vrch Vihorlat, Morské oko, Poruba pod Vihorlatom, Hipocentrum.

Trasy určujeme po dohode s klientom.

Detský jazdecký tábor - Program tábora:

- Každodenné jazdenie 1 hodina formou výuky, prípadne vychádzky / počas 7 dní,
- Deti sa počas tábora teoreticky oboznámia so starostlivosťou o koňa, prakticky si vyskúšajú kŕmenie, napájanie, čistenie koňa (srst', hriva, kopytá),
- Po teoretickom oboznámení a ukážke si vyskúšajú samostatne nasedlanie a nauzdenie koňa,
- Každý deň tábora bude vyplnený pestrou paletou kolektívnych hier a súťaží s jazdeckou tematikou, množstvo športových aktivít, vychádzok do okolia,
- Na deti tiež čaká večerný program: posedenie pri táboráku, noc odvahy, karneval, hľadanie pokladu,
- Možnosť návštevy okolia Zemplínskej šíravy, Vinného jazera,
- V prípade záujmu - možná turistická vychádzka na Vinianský hrad, okolia Trnavy pri Laborci,

- Možnosť využiť tenisový kurt, detské ihrisko, letné kino, ihrisko na plážový volejbal, stánky s občerstvením na stredisku Lúč (cca 500 m),

- " Návšteva" koní na pastvinách, ustajnených koní a žriebät, jazdeckej haly a hospodárskych zvierat na družstve v obci Vinné,

Každý turnus sa bude niesť v inej tématike, je na deťoch, ktorú tématiku si zvolia. Na výber majú z týchto možností:

- westernové jazdenie:

barrel racing: obiehajú barelov

pole beading: slalom medzi tyčami

- anglické jazdenie:

drežúra: predvádzanie predpísaných úloh s dôrazom na poslušnosť koňa, chody koňa, sed jazdca, správnosť a účinnosť používania pomôcok

parkúr: dráha s prekážkami pre konské jazdecké skokové súťaže.

Stredisko Medvedia hora sa nachádza na úpätí vyvýšeného výbežku - polostrova vulkanického pôvodu. Výbežok rozdeľuje stredisko na východnú a západnú časť. V západnej časti Medvedej hory je rekreačný areál s rozlohou 3 ha s upravenou štrkovou plážou, autokempingom ATC, požičovňou vodných bicyklov.

Je tu sídlo Yacht klubu Širava, ubytovanie ponúka Penzión* Zefír, stravovanie reštaurácia Medvedica a Zemplínsky hostinec. Vo východnej časti Medvedej hory sa nachádzajú hotely: Hotel Salaš, Hotel * Merkúr, Hotel ** Vojenská zotavovňa. Nachádzajú sa tu 2 chatové osady a detský tábor. Areál hotela ** Vojenská zotavovňa tvorí vlastná upravená pláž, detské ihrisko a športový areál s tenisovými kurtmi, volejbalovými ihriskami a minigolfom.

Zo severnej strany stredisko Medvediu horu uzatvára skupina 200 súkromných chat s ponukou ubytovania v tichom lesnom prostredí s dominantným Penziónom *** Salaš s nádhernými vonkajšími terasami a typickou vidieckou Zemplínskou chýžou, odporúčame ho navštíviť a vychutnať si výborné varené - pečené jedlá - top na Širave.

Vinianske jazero vzniklo vytvorením umelej hrádze a privedením vody z Vinianskeho potoka do sedla na úpätí vrchov Marečkovej (401 m) a Šutovej (319 m). Celková plocha jazera je 8 ha s priemernou hĺbkou 3 m. Voda z horských potokov v lete láka na kúpanie a člnkovanie. Prírodná scenéria vytvára ideálne podmienky na pešiu turistiku v priebehu celého roka. Okolité lesy poskytujú možnosť zbierania húb. V letných mesiacoch sú tu vhodné podmienky na kúpanie a člnkovanie. V jeseni na rybolov, v zime na korčuľovanie, beh na lyžiach, turistiku a relaxačné pobyty.

ZEMPLÍNSKA ŠÍRAVA a jej minulosť. Vo svojom vojnovom ťažení využívala nemecká armáda aj územie Slovenského štátu. Okrem pozemných jednotiek sa na Slovensku na útok na Poľsko pripravovalo aj nemecké vojenské letectvo - Luftwaffe. Využívali aj dve poľné letiská – jedno v chotári Spišskej Novej Vsi (Zipser Neudorf) a druhé v katastri obce Vinné. Zemplínska širava ukrýva tajomstvo, o ktorom nevedeli nielen rekreanti a turisti, ale aj mnohí obyvatelia obcí v okolí východoslovenského mora. Pod jej hladinou sa nachádza poľné vojenské letisko z obdobia 2.svetovej vojny. Letisko vidieť pri poklese hladiny. Vojenské poľné letisko Vinné ležalo približne 8 kilometrov severovýchodne od Michaloviec, v časti Blatá. Presnejšie, nachádzalo sa juhovýchodne od Vinného, v priestore medzi dnešnými rekreačnými strediskami Hôrka a Medvedia hora. Pristávacia plocha je v súčasnosti zaplavená vodami Zemplínskej širavy. Pristávali tu bombardéry a dopravné lietadlá sem presunuli koncom augusta 1939 z letiska Nieder Ellguth. Konkrétne išlo

o 35 útočiacich bombardérov Junkers, 4 dopravné lietadlá Dornier Do-17Z a 2 lietadlá Junkers Ju-52/3m, ktoré patrili do zostavy 2. eskadry lietadiel 3. skupiny Sturzkampfgeschwader 2. Príslušníkom a neskôr veliteľom tejto skupiny bol i známy pilot Hans-Ulrich Rudel. Prevelili sem tiež batériu kanónov, ktorá mala letisko ochraňovať.

Mikroregión Poondavie (Horovce, Lesné, Moravany, Nacina Ves, Petrovce nad Laborcom, Poruba nad Vihorlatom, Pozdišovce, Pusté Čemerné, Staré, Strážske, Suché, Šamudovce, Trnava, pri Laborci, Tušice, Vinné, Vôľa, Zbudza),

Turisticko-informačná kancelária Vinné - Hôrka, Zemplínska šírava – Hôrka, 072 31 Vinné, tel. +421/56/ 649 21 32, infocentrum@vinne.sk, www.vinne.sk – sezónne.
Informačná kancelária mesta Michalovce, Nám. osloboditeľov 30, 071 01 Michalovce, tel. +421/56/686 41 05, pazicova@msumi.sk, www.michalovce.

Folklórna skupina „Viňančan“ má ženskú a mužskú spevácku zložku. Pôsobí v nej 11 žien a 6 mužov rôzneho vzdelania a veku, ktorí svoj voľný čas využívajú nanajvýš zmysluplne. Spievajú často aj na oslavách životných jubileí a verte, že sa kotúľajú slzy po líci nielen jubilantom. Ich krédom pri speve aj keď interpretujú „ľudovky“ je to staré, známe a vždy aktuálne: „Spev nie je rev! Ak v piesni, ktorú spievaš, nespieva aj Tvoje srdce, radšej ju ani nespievaj, hoci máš hlas ako zvon...“

Piesňový repertoár: tvoria ho predovšetkým východoslovenské ľudové piesne, najmä zemplínske a vinianske, zoradené v dvadsaťminútových blokoch, minútáž je možné skrátiť alebo predĺžiť aj do hodinového bloku. Ponúkame sólo, duo i skupinový spev ženský, mužský aj miešaný, v rytme pomalom, čardášovom, karičkovom. Na jubileách vieme pridať „ľudový“ valčík, krucenu, či zaspievať poľskú, ruskú, ukrajinskú, či francúzsku pieseň alebo niečo podľa prania.

Ponúkame:

- interpretáciu ľudových piesní na samostatných vystúpeniach s akordeónovým sprievodom,
- blahoželaní v podobe kytice piesní na podnikové výročia, prípadne bilančné, hodnotiace schôdze,
- hudobno-slovné pásmo na oslavy životných jubileí,
- spestrenie plesov v ľudovom duchu,
- program na folklórne festivaly podľa vyššie uvedenej ponuky,
- zvykoslovné pásma ako samostatné celovečerné vystúpenia pri umocnení sviatočnej atmosféry „Svati večar“, „Betlehem z gubašami“ – Vianoce., „Čepeň mladéj“ – starý svadobný obyčaj začepenia mladuchy na reálnej svadbe pred polnocou, „Kovaň mladéj“ – Deň učiteľov, Deň matiek, Mesiac úcty ku starším, scény a ľudové rozprávania do pestrých programov pri výročiach vzniku obcí.

Osobnosti obce:

Pavol Boroš (* 1900 - † 1943), organizátor prvej partizánskej skupiny na východnom Slovensku

Andrej Getlík (* 1916 - † 1990), pediater a pedagóg

František Fuga (* 1923 - † 1987), kňaz, predseda Zahraničnej Matice slovenskej

Gustáv Moško (* 1936 – † 2005), jazykovedec

Vdp. Jána Bocskorosa - kňaz.

- Galériu významných osobností nášho regiónu výrazne obohatil lekár- pediater Prof. MUDr. Andrej Getlík, CSc., lebo bol známy ako detský lekár nielen doma, ale dostal sa do povedomia aj európskej medicíny.
- V rodine miestneho obuvníka Emila Fugu sa narodilo päť detí: dve dcéry a traja synovia. Druhý v poradí bol syn, ktorému dali meno František. Narodil sa 9. júna 1923 vo Vinnom a bol pokrstený v miestnom rímskokatolíckom kostole sv. Anny. Vyrastal v početnej rodine, kde vynikal poslušnosťou, dobrotou a láskou k ľuďom. Od malička bol veľmi nábožný.
- Dedinou sa rozliehal zvuk kladiva na nákovu, keď sa z domu kováča Jána Mošku ozval po tretíkrát plač dieťaťa – ďalšieho potomka. Po dvoch starších súrodencoch, Jánovi a Etele, sa 28. mája 1936 narodil ako tretí syn a dali mu meno Gustáv. Po ňom sa narodili ešte traja súrodenci Milan, Jarmila a Jozef, a tak vyrastal v rozvetvenej rodine.

S láskou a hlbokou úctou si obyvatelia Vinného spomínajú na múdreho a láskavého človeka, dlhoročného správcu farnosti vo Vinnom, biskupského radcu Vdp. Jána Bocskorosa. Ako farár tu pôsobil od roku 1933 až do dôchodkového veku. Žil na fare so svojimi rodičmi, spolu obrábali cirkevné polia a vinicu. Nehanbil sa sedieť na gazdovskom voze, robiť všetky poľnohospodárske práce, a tak byť vzorom všetkým ľuďom v dedine. Pochádzal z maďarskej obce Leles, kde sa narodil v roku 1906 v roľníckej rodine. Za kňaza bol vysvätený v roku 1929 a po štyroch rokoch nastúpil ako správca farnosti vo Vinnom. Počas svojho pôsobenia v obci sa medzi obyvateľmi tešil veľkej úcte pre svoju dobrotu, skromnosť, pracovitosť a toleranciu k veriacim i ostatným. Každému vždy rád a ochotne pomohol. Okrem pastoračnej činnosti sa venoval aj ľudovému liečiteľstvu, poznal a zbieral liečivé rastliny a nikdy nikomu neodmietol pomoc. Bol aktívny a pracoval aj na viacerých občianskych postoch. Viac rokov pôsobil ako pokladník JRD a zastával funkciu pokladníka miestnej organizácie Československého červeného kríža. Po II. svetovej vojne bol jedným zo zakladajúcich členov vtedajšieho Poľovníckeho spolku vo Vinnom, ktorý bol predchodcom dnešného Poľovníckeho združenia „Líška“ vo Vinnom. Ako milovník a ochranca prírody denne prechodil, ako sám často spomínal, aj 30 km až do svojho vysokého veku.

V čase druhej svetovej vojny s nasadením vlastného života pomáhal svojim spoluobčanom. S ďalšími 16 obyvateľmi obce Vinné ho zajali fašisti, lebo ich považovali za partizánov. Uvrhli ich do väzenia v Michalovciach, kde s nimi kruto zaobchádzali. Darmo im kňaz po nemecky vysvetľoval, že zajali nevinných, že to nie sú žiadni partizáni, aby ich prepustili. Neverili mu, ale po niekoľkých dňoch jeho samého prepustili s výstražným listom pre partizánov. Ostatných odvliekli do koncentračného tábora vo Viedni, kde v krutých podmienkach museli ťažko pracovať. 9. augusta 1989 vo veku 83 rokov zomrel. Posledná rozlúčka s biskupským radcom, s kňazom 60 rokov v kňazskej službe a s dobrým človekom Jánom Bocskorosom bola v rímskokatolíckom chráme sv. Anny vo Vinnom za účasti vyše 40 kňazov a veľkého počtu veriacich nielen z Vinného, ale aj širokého okolia. Je pochovaný v skromnom hrobe na miestnom cintoríne. Spomienka naňho nám slúži ako žiarivý príklad skromnosti, pracovitosti a lásky k blížnemu. V lokalite Douha posvätili „Farárovu chižku“, na počesť tohto človeka a na jeho pamiatku.

Kniha pod Vinianským hradom

Obce, mestá, okresy, regióny, kraje, štáty a kontinenty majú charakteristickú podobu a kolorit. Sú rôzne z hľadiska veľkosti a významu. Jedinečným a neopakovateľným je

len rodisko. Tam, kde sa človek narodí, tam sa vracia po celý život. I keď niekedy len myšlienkami a spomienkami. O našom rodisku a domove je táto kniha. Vytvorili ju generácie, ktoré sa tu narodili a žijú, ale aj súčasníci, pre ktorých je Vinné domovom, v prekrásnom prírodnom prostredí, so vzácnymi kultúrnymi pamiatkami, bohatou históriou, vinohradníckymi, vinárskymi a kresťanskými tradíciami.

K činnostiam obce patrí aj vydávanie Občasníka pre obyvateľov obce – miestne informačné noviny s aktualitami ...

Cieľom pre budúcnosť je vybudovať a rozvinúť odvetvie cestovného ruchu v štruktúre regionálneho hospodárstva so zameraním na zvyšovanie konkurencieschopnosti, sociálno-ekonomických príležitostí, rastu životnej úrovne a dosiahnutie compatibility systému cestovného ruchu s krajinami EÚ. Vytvoriť podmienky pre rast kvalifikácie ľudských zdrojov v cestovnom ruchu s dôrazom na kvalitu služieb a budovanie imidžu obce. Vybudovať a rozvíjať infraštruktúru cestovného ruchu s potrebami obce v súlade s regiónom so zameraním na kvalitatívny a kvantitatívny rozvoj zariadení cestovného ruchu a ich základných a doplnkových služieb, a taktiež vytvorenie informačného centra.

Komplex predpokladov cestovného ruchu v zmysle tradičného delenia zahŕňa prírodné predpoklady (reliéf, klíma, vodstvo, rastlinstvo a živočíšstvo), kultúrne historické predpoklady (stavebné pamiatky, ľudová kultúra) a spoločenské predpoklady (demografické, sídelné, hospodárske, sociálne, politické, komunikačné, materiálne technická základňa cestovného ruchu). Činitele, ktoré vstupujú ako komponenty komplexu predpokladov cestovného ruchu, hrajú pri určovaní lokalizácie objemu, časového priebehu a štruktúry rozdielnu úlohu. Z tohto hľadiska možno komponenty komplexu predpokladov cestovného ruchu rozdeliť do 3 základných skupín: 1. lokalizačné, 2. selektívne, 3. realizačné.

Z hľadiska lokalizačných predpokladov najcennejšou devízou riešeného územia je vysokohodnotná podhorská a rovinná krajina poskytujúca nevšedne turistické a rekreačné vyžitie v prírodnom prostredí osobitá nie len v celoslovenskom ale i v Stredoeurópskom kontexte. Dotknuté územie vytvára veľmi dobre lokalizačné predpoklady pre plné rozvinutie rekreácie a cestovného ruchu pri rešpektovaní priority ochrany prírody v území. Z hľadiska rekreácie a cestovného ruchu lokalita rekreačnej oblasti Zemplínskej šíravy v blízkosti CHKO Vihorlat s prepojením na okolité zaujímavosti, i historické danosti.

Z hľadiska selektívnych predpokladov má riešene územie veľmi dobré urbanizačné predpoklady CR pre rozvoj vidieckej turistiky a chalupárstva. Značné príležitosti rovnako ponúka využitie rodinných domov na turistické ubytovne, informačného centra a iné rekreačné a turistické služby. Problémom ostáva i materiálnotechnická základňa cestovného ruchu prejavujúca sa absenciou ubytovacích a stravovacích zariadení a zvlášť nedostatkom a dostupnosťou základných a rôznych doplnkových služieb pre kultúrne a športové vyžitie pasantov cestovného ruchu. Rekreačné územné celky sú založené na prepojení viacerých rekreačných priestorov, rekreačných útvarov a turistických cieľov za účelom dosiahnutia vyššieho rekreologického a ekonomického účinku. Nemusí ísť vždy o súvislé rekreačné územie. Jednotlivé rekreačné priestory môžu byť od seba vzdialene a navzájom prepojené dopravou. prírodné hodnoty – vodná nádrž Zemplínska šírava vhodné klimatické podmienky pre rozvoj cestovného ruchu i chránené ložiskové územie.

Turistické trasy

Morské oko - Jazero Morské Oko v chránenej krajinnej oblasti Východné Karpaty leží v nadmorskej výške 618 m a je štátnou prírodnou rezerváciou s chránenou flórou a faunou. Je to najväčšie zahradené sopečné jazero na Slovensku s rozlohou 13 ha. Vzniklo zahradením doliny Okna mohutným zosuvom so šírkou 800 m a s dĺžkou 1 900 m. Jeho maximálna šírka je 312 m, dĺžka 775 m hĺbka 26 m. Nad jeho hladinou sa vypína jedna z dominánt vihorlatských vrchov - Sninský kameň, známy nádherným výhľadom na okolité vrchy a doliny. Okruh okolo Morského oka je po celom úseku cyklotrasa značená modrou farbou a začína na konečnej zastávke SAD obce Remetské Hámre (295 m n. m.), kde aj končí. Je to východiskový bod aj pre štyri turistické trasy. Dolinou potoka Okna smerom na juh od Morského oka ešte nedávno viedla železnica do Remetských Hámrov. Na konci dediny je vystavený exponát ešte pôvodného rušňa. Železničná trať bola prebudovaná na asfaltovú cestu, ktorá tvorí hlavnú prístupovú spojnicu turistickú trasu i náučný chodník z Remetských Hámrov k Morskému oku v dĺžke 9 km. Z koncového záchytného parkoviska Krivec pod Morským okom trvá pešia túra k jazeru už len 15 minút. Na 4 km trase sú osadené štyri panely, ktoré informujú návštevníkov o chránenej krajinnej oblasti Vihorlat, geológii územia, Morskom oku, ako aj o okolitých lesoch. Trasa náučného chodníka je fyzicky nenáročná, lokalizovaná v peknom prírodnom prostredí Morského oka.

Morské oko – Sninský kameň

Turistická trasa je fyzicky náročnejšia, na úseku 4 km prekonáva výškové rozpätie od 618 do 1005 m n. m. Odmenou je však nádherný výhľad na krajinu údolia Cirochy, vihorlatské lesy a Východoslovenskú nížinu. Panelovou formou je podaná informácia o rastlinných a živočíšnych spoločenstvách vihorlatských lesov a o chránenom prírodnom výtvore Sninský kameň.

Značkové pešie turistické trasy vo Vihorlatských vrchoch

Na zorientovanie sa v značených turistických trasách odporúčame turistickú mapu, ktorá je voľne v predaji. Na tomto mieste sú údaje o značených trasách upresnené, uvádzame niektoré špeciálne odporúčania a aj nové značené trasy, ktoré ešte nie sú v poslednom vydaní mapy uvedené. V nasledujúcom opise turistických trás sú uvedené pochodové časy pre smer tam medzi dvoma pomenovanými turistickými informačnými miestami.

Morské oko - Malé Morské oko - Sninský kameň - Nežabec - Strihovské sedlo – Potašňa (dĺžka trasy cca 14 km + 4 km naspäť k Morskému oku)

Morské oko - Malé Morské oko - Jedlinka

(dĺžka trasy 2,1 km) Táto trasa ponúka okružné trasy.

Morské oko, hrádza - Morské oko, Rybárka (dĺžka trasy 1,7 km)

Remetské Hámre - Lysák - Sedlo Rozdiel - Jedlinka - Tri Table - Sninský Kameň - Nežabec - Strihovská poľana - Strihovské sedlo - Pilníkova lúka - Diel - Vávrova lúka – Podhorod' (dĺžka trasy 32,9 km) Hlavná hrebeňová trasa - červená značka.

Humenné mesto - Jasenov - Jasenovský hrad - Veľká dubová - Porúbka - pod Vinianskym hradom - Vinné – Hôrka (dĺžka trasy 28,8 km) Modrá značka.

Remetské Hámre - Falašov potok - Potašňa - Krivec - Morské oko, hrádza - Morské oko, kaštielik - Morské oko, Rybárka - Pod Troma Tablami - Tri Table - Sninský Kameň - Sninské rybníky – Snina – vlak (dĺžka trasy 20,8 km) Krivec je parkovisko pomenované podľa potoka, tu sa odstavujú autá pri vstupe do centrálnej časti CHKO Vihorlat. Možnosť naprogramovať rôzne trasy podľa časových a fyzických možností.

Remetské Hámre - Falašov potok - Pilníkova lúka - Ruská Bystrá

(dĺžka trasy 20,8 km) Zelená značka.
 Krivec - Strihovská poľana
 (dĺžka trasy 3,0 km) Zelená značka tvoriaca okružné trasy z parkoviska.
 Pod Tromi Tablami - Nad Morským okom
 (dĺžka trasy 1,0 km) Modrá miestna tvarová značka po asfaltovej zvažnici.
 Snina (bus) - Zemplínske Hámre - Sninský Kameň (dĺžka trasy 9,3 km)
 Krivošťaň - Krivošťanka - Veľká dubová - Jasenovský hrad
 (dĺžka trasy 8,0 km) Zelená značka
 Jasenov, pod hradom - Chlmec – Chlm (dĺžka trasy 5,5 km)
 Poruba pod Vihorlatom - Stará koniareň - Poľana - Sedlo Rozdiel
 (dĺžka trasy 13,7 km) Zelená značka
 Remetské Hámre - Stará koniareň (dĺžka trasy 5,5 km) Žltá značka
 Potašňa - Strihovské sedlo – Strihovce (dĺžka trasy 7,0 km)
 Medvedia hora - Pod Senderovom - Vinianske jazero - Pod Dlhou -
 Pod Vinianskym hradom - Viniansky hrad - Trnava pri Laborci
 (dĺžka trasy 9,3 km) Žltá značka.
 Medvedia hora - Pod Senderovom - Vinianske jazero - Viniansky hrad
 (žltá turistická značka) (dĺžka trasy cca 12 km + 8 km do obce Vinné.)
 Kamenec - Vinianske jazero - Senderov - Viniansky hrad
 (zelená turistická značka) (dĺžka trasy cca 18 km + 8 km do obce Vinné.)
 Vinianske jazero - Kamenec - Medvedia hora - Pod Senderovom - Kostolík
 pod Senderovom – Hôrka (dĺžka trasy cca 7,5 km) Zelená značka.
 Vinné - Viniansky hrad - Jasenovský hrad
 (modrá turistická značka) (dĺžka trasy cca 12 km.)
 Brekov - Brekovský hrad (cca 2,5 km)
 Pod Senderovom - Senderov - Kostolík pod Senderovom
 (cca 1,7 km) Žltá tvarovka - odbočka na vrchol

Značkované pešie turistické trasy v Slanských vrchoch od Michaloviec:

Dargov - údolím Bačkovského potoka - hrad Parustan - Lazy
 (dĺžka trasy cca 5,0 km)
 Brazina - Jazero Izra - Čatorňa (hranica s Maďarskom) - Pusztafalu - hrad Fuzér
 (dĺžka trasy cca 12,5 km)
 Herlianske sedlo - lazy - Dargovský priesmyk - Maliniak - Jazero Izra
 (dĺžka trasy cca 47,6 km)
 Jazero Izra - Byšta - Slovenské Nové Mesto (dĺžka trasy 35,0 km)
 Kalša - Jazero Izra (dĺžka trasy cca 6,0 km)
 Jazero Izra - Veľký Milič
 (dĺžka trasy cca 4,0 km) Významný vrchol s možnosťou turistiky do Maďarska.
 Kuzmice - Jazero Izra - Skároš (dĺžka trasy 22,4 km).

CHKO Vihorlat

Blízkosť prírodných pomerov CHKO vytvára sopečné pohorie Vihorlat. Takmer stopercentná lesnatosť vlastného územia CHKO a dvojtretinové zastúpenie lesov v jej ochrannom pásme vytvára podmienky na hlavnú hospodársku činnosť - lesné hospodárstvo. Celé územie CHKO je popretkávané značenými turistickými chodníkmi s rôznym bodom prevýšenia

Pre pešiu turistiku v riešenom území budú slúžiť turistické chodníky:

Prepojenie CHKO Vihorlat, Sninských rybníkov, Zemplínskej šíravý a prepojenie celého východu.

Michalovský región prepojený cyklotrasami a turistickými chodníkmi, zrealizovaním na lesných cestách bude prínosom celého regiónu.

MODRÁ CYKLOTRASA - Jovsa, Poruba pod Vihorlatom, Vyšné Remety, Vyšná Rybnica, Baškovce, Choňkovce, Koňuš, Priekopa, Porúbka, Koromľa a Krčava.

Celková dĺžka: 36 km, Celkové prevýšenie 408 m, Cesty: št. cesta č. II/582, poľné a lesné cesty, účelové komunikácie. Náročná, veľmi príjemná cykloturistická trasa s peknými výhľadmi do okolia, zjazdna za každého počasia. Je určená pre cyklistov na horských bicykloch, nakoľko takmer polovica vedie po účelových poľných cestách. Medzi obcami Jovsa - Poruba pod Vihorlatom prechádzame v krátkom úseku 5 km po štátnej ceste 2. triedy, ktorá je však málo frekventovaná. V úseku Koňuš - Priekopa nás poľná cesta nasmeruje priamo do viníc PD Choňkovce, odkiaľ je pastvou pre oči výhľad na rozsiahlu Východoslovenskú nížinu pred sebou a pohorie Vihorlatu za sebou. Pri strážnom domčeku uprostred vinice odbočíme doľava, smerom k lesu, kde je znížená kvalita orientácie, pretože na lúke nebolo možné osadiť prvky značenia. Križujeme potok a nasleduje asi najnáročnejšia etapa trasy po mäkkej lesnej ceste s hlbokými vyjazdenými koľajami. Úsek je však krátky (cca. 500 m) a menej zdatní cyklisti môžu bicykel potlačiť. vyjdeme na okraj viníc v Priekope. Vydáme sa smerom doprava popri viniciach. Po brode malého potôčika prichádzame na tvrdšiu poľnú cestu, ktorá nás zavedie až do obce Priekopa. Ďalšie kilometre vedú po asfalte po cestách 3 a 4. Triedy. až do obce Koromľa, kde pri veľmi peknom obecnom parku odbočíme doprava. Po ľavej strane je cintorín, pred nami sa otvára veľmi pekný výhľad na rovinu s vencom Slanských vrchov v pozadí a odleskom hladiny Zemplínskej šíravy. Účelová cesta pomaly klesá až ku vinohradníckemu domčeku, kde sa mení na mäkkú lesnú cestu, ale zjzdnu aj za mokra. V tomto úseku viac používame brzdy až ku kraju obce Krčava, kde vychádzame na hlavnú cestu, ktorá vedie do Užhorodu. tento hraničný priechod je pre cyklistov uzatvorený. Cyklotrasa končí v Krčave odkiaľ odporúčame uzatvoriť okruh smerom na obce Sejkov, Blatnú Polianku a Hnojné ku hrádzi v Jovse. odtiaľ je už len pár kilometrov ku vodnej nádrži Zemplínska šírava.

Región Dolného Zemplína je ideálnou oblasťou pre rozvoj cykloturistiky, zvlášť pre tvorbu trás stupňa obtiažnosti rekreatantov.

Platí to hlavne pre jeho rovinnú aj pahorkatinnú časť, kde existuje relatívne hustá sieť ciest nižšej triedy (druhej, tretej triedy, spevnené a nespevnené poľné cesty) s malou frekvenciou cestnej premávky. V oblasti Východoslovenskej nížiny existuje taktiež množstvo ochranných protipovodňových hrádzí so spevnenou korunou, resp. s cestou vybudovanou na korune hrádze vhodných pre cykloturistiku.

Prepojenie cyklotrás s rekreačnými strediskami okolo celej Zemplínskej šíravy. Pre rozšírenie ponuky rekreačných aktivít bude cyklotrasy potrebné riešiť. Toto mólo bude súčasťou vyhlídkovej okružnej lodnej dopravy medzi rekreačnými strediskami severnej časti a južnej časti Zemplínskej šíravy.

Zemplínska šírava

Kaluža - Vinné (hrad, Vinianske jazero) – Michalovce

Michalovce – Vinné (Vinné jazero) – Kaluža – Klokočov – Kusín – Jovsa – Hnojné – južná časť hrádze ZŠ – Lúčky – Zalužice – most – výpusť zo Šíravy – rekr. str. Biela Hora – Michalovce (Biela Hora)

Duša

Michalovce – Petrovce n/L - Suché – Lesné – Pusté Čemerné – Strážske – Staré – Zbudza – Michalovce

Ondavská rovina

Trhovište - Moravany – Rakovec n/O – Nižný Hrabovec – Klčovo – hrádza Ondavy pri Parchovanoch – Tušice – Tušická N. Ves – Horovce – Trhovište
 Trhovište – Bánovce n. Ondavou – Bracovce – Markovce – Malčice – Oborín – hrádza Laborca a Latorice - Sírnik – hrádza Ondavy – smer Horovce – Trhovište
 Senianske rybníky
 Michalovce – Zemplínska Široká – Iňačovce – Senianske Rybníky – Senné – Palín – Zemplínska Široká – Michalovce
 Nová zemplínska „Trasa KSK“
 Klokočov – Borša (Klokočov- Michalovce - Lastomír – Sliepkovce – Stretava – Drahňov (kaštieľ) – Vojany – V. Raškovce – Oborín – Brehov – Zemplín – Ladmovce – Viničky – Borša)
 Ukrajinská
 Michalovce – Zalužice – Lúčky (archelog. nález) – Závadka – Nižná Rybnica – Sobrance (kúpele) – Tibava (vinohrady) – Orechová (vinohrady) – Sejkov - št. hr. Ukrajina
 Ublianska
 Sobrance – Tibava – Choňkovce – Podhorod' – Ruský Hrabovec– Ubl'a
 Vihorlatská
 Sobrance (gitarové múzeum)– Sobranecké. kúpele – Ruskovce – Jasenov – V. Rybnica – Remetské Hámre – Morské oko
 Medzibodrožie
 Streda n. Bodrogom – Viničky - Borša - Malý Kamenec – Veľký Kamenec –Stráže – Veľ. Horeš – Malý Horeš – Pribeník – Dobrá – Biel – Veľké Trakany – Malé Trakany – Čierna n. Tisov – Boľany – smer lanový most – južná hrádza Latorice – smer Svätá Mária – Somotor – Viničky – Streda n. Bodrogom – smer št. hr. MR Karos
 Streda n. Bodrogom – Viničky - Borša - Malý Kamenec – Veľký Kamenec –Stráže – Veľké Horeš – Malý Horeš – Pribeník – Dobrá – Biel – Veľ. Trakany – Malé Trakany – Čierna n. Tisov – Boľany – smer lanový most –južná hrádza Latorice – smer Svätá Mária – Somotor – Viničky – Streda n. Bodrogom
 Svätuš – Kráľovský Chlmec – Malý Horeš – Pribeník – Dobrá – Biel – Bačka – Leles – Poľany – Soľníčka – Boľ – Zátin – Svinice – Svinice – Vojka – K. Chlmec
 Použie
 Vojany – Ižkovce - hrádza Laborca a Latorice – Beša – Čičarovce – severná hrádza Latorice – Ptrukša – Veľ. Slemence – Ruská – Kap. Kľačany – Veľ. Kapušany – Čierne Pole – Krišovská Liesková – Vojany – Drahňov
 Veľké Kapušany – Kráľovský Chlmec
 Veľké Kapušany – Borša
 Vihorlatské vrchy (Dobra voda - Borolo)
 Sobrance – Ruskovce – Jasenov – V. Rybnica – Hlivištie – Ruská Bystrá (drevený kostolík) – Ruský Hrabovec – Inovce – Beňatina – Podhorod' – Choňkovce – Baškovce – Sobranecké kúpele – Sobrance
 Sobrance – Tibava - Choňkovce – Koňuš – Priekopa – Porúbka – Koromľa – Husák – V. Nemecké – Orechová – Tibava – Sobrance
 Východoslovenská rovina (Borolo - Trasa KSK)
 Sobrance – Ostrov – Porostov – Kristy – Svätuš – Blatná Polianka – Senianske rybníky – Senné – Blatné Remety – Bunkovce – Nižná Rybnica – Sobrance
 Sobrance – Veľké Trakany (Sobrance – Tibava – Orechová – Sejkov – Jenkovce – Záhor – Pinkovce – Lekárovce – Bajany – Veľké Kapušany – Budince – Ruská – Veľ. Slemence – Ptrukša – lanový most cez Latoricu –Boľany – Čierna n/T – Malé Trakany – Veľké Trakany

Trebišov - Borša (Trebišov - Hraň – Sirník – Brehov – Zemplín – Ladmovce – Viničky – Borša)

Tokajské cyklotrasy

Veľaty – Veľká Trňa - Malá Trňa – Černochovej - Veľká Bara – Malá Bara – Viničky – Borša

Viničky – Malá Bara – Veľká Bara – Černochovej – Cejkov – Streda nad Bodrogom Trebišov – Čerhov – Slovenské Nové Mesto – Borša – smer MR Sarospatak.

V obci je cyklistický oddiel, ktorý je aktívny a má záujem o spoluprácu a ďalší rozvoj v obci i regióne a zvýšenie počtu aktívnych cyklistov.

Pred sto rokmi kralovali vo vihorlatských lesoch lesné úzkokoľajné železnice s rozchodom 760 mm, ktoré pomáhali zväžať drevo, vypálené uhlie, kameň a železiarske výrobky do Michaloviec a do Užhorodu. Vyďajte sa spolu na malé putovanie históriou našich Vihorlatských vrchov.

Medzi najzaujímavejšie patrila bezpochyby úzkokoľajka Michalovce - Remetské Hámre - Morské oko s odbočkami. Trasa viedla od železničnej stanice cez roviny a podhorie až do vnútra Vihorlatských vrchov a mala cca 43 kilometrov. Táto trať s rozchodom 760 mm a parnom prevádzkou bola otvorená po vzniku Československej republiky. Využila pritom trasy troch starých uhorských konských tratí: Michalovce - Veľké Zalužice, Hnojné - Kúpele (pri Jovse) a Remetské Hámre - Morské oko.

Časť železnice bola využívaná aj na dopravu miestnej šľachty a inteligencie, ktorá podnikala výlety do lesov Vihorlatu. Máloktorý druh dopravy splynul s krajinou tak dokonale, ako to dokázala úzkokoľajka a asi nič nevyvoláva také romantické predstavy ako Vihorlatské úzkokoľajky, ktoré fungovali u nás až do začiatku 70-tych rokov 20. storočia, kým ich z lesa postupne nevytlačili ťažké nákladné automobily. V odľahlých lesoch Vihorlatu môžeme aj dnes vidieť desiatky kilometrov násypov a zvyškov koľajníc, ktoré čakajú na svoje objavenie a znovuoživenie.

Vihorlatské vrchy je najvýchodnejšie pohorie sopečného pôvodu, ktorý je tvorený 7 sopkami Vihorlat, Morské oko, Popričny, Dil, Kyjov, Sokolský potok, andezitový komplex Vinné.

Vihorlat je jednou z desiatich lokalít Karpatských bukových pralesov, ktoré sú zaradené do svetového dedičstva UNESCO. Najvyšším vrchom je vrh Vihorlat (1 076 m n. m), ktorý nám z diaľky pripomína sopku. V komplexe vulkanického pohoria Vihorlat významné postavenie majú jazerá, najznámejšie je Morské oko, okolo ktorého sú vyznačené cyklistické trasy.

Začiatkom 20. storočia majitelia lesov postavili v doline potoka Okna nad Remetskými Hámrami lesnú železnicu, tzv. "drevenka", ktorá spočiatku slúžila na odvoz panstva na loveckú chatu pri jazere Morské oko a neskôr na zvoz dreva na pílu v Remetských Hámroch.

Postupne v dvadsiatych rokoch 20. storočia boli úseky prepojené predĺžené až do Michaloviec. Viedla z lesného úseku Múr popod Vihorlat cez Porubu, Jovsu, Lúčky, Zalužice do Michaloviec. Časť odbočky do Klokočova je ukrytá pod Zemplínskou šíravou.

V roku 1939, po zabratí územia obce Maďarskom, sa úzkokoľajka predĺžila od Morského oka cez Remetské Hámre smerom na juh cez do Nižnej Rybnice. Odbočky boli aj do Vyšnej Rybnice, Jasenova a Ruskoviec.

Do Užhorodu sa drevo zväžalo na úzkokoľajke, ktoré prechádzali chotármi týchto z obcí Koňuš, Priekopa, Porúbka, Koromľa, Husák, Petrovce. Samostatne úzkokoľajku mala obec Hlivištie. V súčasnosti na telese bývalej úzkokoľajky je dnes

väčšinou asfaltová cesta. Lesné železničky, ktoré sa udržali v prevádzke až do roku 1960 a ich koľajnice boli odstránené v roku 1971.

V katastri obce usadenie informačných tabúl s vyznačením trás, športového areálu, kultúrno-informačného centra, informácie pre turistov, reštauračných zariadení a s mapou regiónu.

Udržiavanie a rozvoj kultúrnych akcií pre občanov, ale aj turistov, čím je potrebné posilniť kultúrno-spoločenský charakter obce. S využitím folklórnych slávností a súbor Viňančan, Stavanie mája, Michalovský polmaratón, Jánske ohne, Dni vína vo Vinnom, Zemplín veterán rallye – zraz historických vozidiel, Slávnosti prvej písomnej zmienky o obci Vinné, Folklórny festival Zemplína, Motozraz, Pietna spomienka k výročiu SNP, Odhalenie pamätnej tabule Jána Bocskorosa, Folklórne oslavy, Uvítanie detí do života, Úcta k starším, Cyklotúra „Okolo Vohorlatských vrchov, Rekonštrukcia vypálenia obce – vydanie publikácie, Mikuláš, Divadelné predstavenie ochotníckeho divadla VIDI, Silvestrovské stretnutie občanov. Aktivity spojené so športom – futbalovým oddielom, tenisovými nadšencami.

Zamerať sa na krátkodobý cestovný ruch s celoročným využitím a s hlavnými druhmi rekreačných činností: poznávanie pamiatok, letné športy, zimné športy, agroturistika.

Nadviazanie cezhraničnej spolupráce k posilneniu priateľstva a vzájomných susedských vzťahov s Maďarskom a Ukrajinou. Následné využitie podpísanej medzinárodnej zmluvy a spolupráce s Lubaczów z Poľska. Využitie finančných zdrojov z programov na cezhraničnú spoluprácu, rozvoj cestovného ruchu, priemyslu, pôdohospodárstva, kultúry, športu, sociálneho zabezpečenia a ochrany životného prostredia.

Je potrebná rekonštrukcia amfiteátra v obci, aby slúžilo na premietanie filmov, kultúrne podujatia, športové vyžitie.

Využitie športového zastúpenia v obci miestnym futbalovým oddielom, detským ihriskom pri MŠ, tenisovým kurtom a rekreačnými strediskami Zemplínskej šíravý a Vinianskym jazerom.

Opis produktu

Zdravé životné prostredie je nevyhnutnou podmienkou pre život ľudí na vidieku. Cieľom je za podpory všetkých obcí udržať a naďalej zlepšovať životné prostredie v obci a v blízkej oblasti Zemplínskej šíravý, s využitím širokého okolia v súlade s Územným systémom ekologickej stability (ÚSES). Prostredníctvom biocentier a biokoridorou je potrebné zachovať prirodzený ráz krajiny a podporovať jej prirodzený vývoj. Podporou zavádzania nových moderných a životnému prostrediu neškodných technológií je plánované dosiahnuť celkové zlepšenie životného prostredia.

Riešené územie obce svojou prírodnou scenériou, historickým potenciálom a daným stupňom úrovne turistickej infraštruktúry vytvára podmienky pre podstatné dynamickejší rozvoj cestovného ruchu.

Pri navrhovaní produktov cestovného ruchu uplatňovaných v riešenom území, je potrebné vychádzať predovšetkým z jeho geomorfologického charakteru, z klimatických podmienok a z jeho daností.

Vychádzajúc z ÚPN-VÚC Košického kraja, aktivity cestovného ruchu v regióne z hľadiska koncepčného sú zamerané predovšetkým na:

- *Rekreačný pobyt v prírode*

- v prostredí krásnych lesov a CHKO, s možnosťou kúpania a rekreácie v rekreačnej oblasti Zemplínska šírava v strediskách i Vinianskom jazere, so zameraním na vodné športy a využitie ihrísk, bazénov, koní, ...

- *Poznávací turizmus*

- spoznávanie prírodných krás, atraktivít a kultúrneho dedičstva, hradu, pamiatok, amfiteátra,....

- *Vidiecky turizmus*

- využívanie chalupárstva, individuálnych chát a prenájom lôžok v rázovitom vidieckom osídlení, a vidiecka turistika.

Je potrebné zamerať sa na zvyšovanie príťažlivosti riešeného územia prostredníctvom kvalitných tradičných i netradičných ponúk, ktoré vychádzajú z podmienok a tradícií riešeného územia. Je možné rozvíjať rodinné dovolenky, ekologické dovolenky, zimné dovolenky, zamerané predovšetkým na agroturistiku, hipoturistiku a turistiku.

Veľmi významnú úlohu v rozvoji cestovného ruchu zohráva estetické prostredie. Preto je potrebné vytvoriť jednotný informačný systém, ktorý bude zahŕňať:

- systém označenia jednotlivých častí obce, resp. dôležitých častí obce,
- systém označenia dôležitých verejných budov, ubytovacích, reštauračných a pohostinských zariadení,
- systém označenia existujúcich zaujímavostí.

Turistické produkty ako dôležitý marketingový nástroj je možné úspešne vytvárať na základe existencie základných atribútov, predovšetkým je to dobrá technická a turistická infraštruktúra, spoľahlivý turistický informačný systém, koncepcia rozvoja CR v obci, akčný plán rozvoja cestovného ruchu v obci. Jednotlivé produkty navrhujeme v ďalšej časti tejto kapitoly rozdeliť podľa využiteľnosti na produkty:

- celoročného charakteru,
- pre zimné obdobie,
- pre letné obdobie.

Celoročné aktivity, flexibilita

a) Vidiecka rekreácia

- dovolenka a rekreácia na vidieku, vidiecka turistika - celoročný produkt v spojení s viacerými formami turistiky.

Táto forma trávenia dovolenky a voľného času je čoraz viac vyhľadávanou domácimi i zahraničnými turistami, najmä ľuďmi z rušného a znečisteného mestského prostredia. Túto formu rekreácie obľubujú predovšetkým rodiny s deťmi, preto zariadenia tohto typu odporúčame vybavovať nenáročnými zariadeniami pre aktivity detí, skvalitňovať podmienky pre aktívny pobyt rodín v riešenom území, skrášľovať životné prostredie obce a pod.

Samotný pobyt na vidieku je pre určité cieľové skupiny turistov žiadaným a veľmi obľúbeným. Vidiek im ponúka iný pohľad na život, poskytuje možnosť prežiť mnoho zážitkov, stáva sa pre nich zdrojom nielen oddychu a rekreácie, ale veľakrát aj zdrojom inšpirácie. Aj preto má vidiecka turistika značné predpoklady stať sa jedným z najdôležitejších rozvojových prvkov obcí.

Riešené územie má pre túto funkciu vhodné predpoklady, predovšetkým sa jedná

- o využitie staršieho a opusteného domového a bytového fondu na chalupárstvo, ale aj výstavby nových rekreačných chalúp,
- o využitie rozsiahlych lokalít individuálnych chalúp na katastrálnom území vidieckych sídiel formou prenájmu alebo poskytovania lôžok,

- o možnosť ubytovania návštevníkov v rodinných domoch.

Odporúčania, návrhy:

Vzhľad obce je jedným z najvýznamnejších faktorov, ktorý ovplyvňuje dojem turistu a zanecháva príjemný alebo negatívny zážitok. Vybudovaný a udržiavaný park, upravené záhrady, udržiavané fasády objektov s ich okolím vyvolávajú u turistu už pri prvom kontakte s obcou príjemný pocit, ktorý môže mať kladný vplyv na jeho dĺžku pobytu, frekvenciu pobytov v obci či odporúčenia známym. Toto je veľmi účinná reklama. Preto sa odporúča:

- skrášľovať a udržiavať čistotu verejných priestranstiev,
- zo strany obce vytvoriť motivačné podmienky pre skrášľovanie súkromných zariadení a priestranstiev,
- na vybraných miestach v hlavných turistických častiach vytvoriť jednoduché komplexy pre detské hry a aktivity.

a) Rehabilitácia, regenerácia - preventívno-liečebné pobyty

V súčasnosti sa zintenzívňuje preventívna starostlivosť o zdravie organizovaním preventívno-liečebných pobytov v lokalitách vhodných pre takéto pobyty.

b) História obce – kultúrne dedičstvo

Tento produkt môže byť pri dobrom marketingu veľmi významným rozvojovým prvkom cestovného ruchu v riešenom území.

Navrhujeme

- využiť históriu obce s jej krásami a objavenými historickými faktami, na výraznejšie zviditeľnenie, spropagovanie a zatraktívnenie riešeného územia,
- na základe zmapovania, sprístupnenia a označenia existujúcich dôkazov histórie obce, vytvoriť špecifický produkt s prezentáciou historickej činnosti,
- zároveň vytvoriť špeciálne trasy pre peších turistov, cykloturistov a mototuristov, ktoré by návštevníka viedli a informovali o histórii obce a okolia,
- história vinárstva v spojení s ponukou vín, ochutnávkami, ...
- návšteva hradu,
- dokumentáciu, predmety, poprípade zariadenia menších rozmerov.

Vhodnou sa javí informačné centrum v obci.

c) Poznávanie regiónu, zábava a náhradný program

Cieľom je obohatiť ponuku pre dovolenkujúcich hostí o zábavu a vyplnenie voľného času, aj počas nepriaznivého počasia a súčasne upozorniť na zaujímavosti, možnosti a prednosti riešeného územia v spojení s blízkym okolím. Doporučuje sa, aby boli v dovolenkových centrách ponúkané poznávacie a náučné prehliadky a vychádzky s odborným sprievodcom. Takýmto odborným spôsobom sa dovolenkujúci hostia oboznámia s územím (história, príroda, tradície, geológia, atraktivity, život na vidieku, vyspelosť ľudí žijúcich a tvoriacich na tomto území) a rozšíria sa ich poznatky k rôznym témam. Ponuky k tematickým sprevádzaným prehliadkam by mali byť koordinované a spoločne organizované so susednými obcami.

Ako veľmi potrebné sa javí doplnenie ponúk o možnosti:

- večernej zábavy,
- premietanie diapozitívov s prednáškou o obci, o faune a flóre, a kultúrnych pamiatkach, a to aj v jazyku najviac navštevujúcich zahraničných hostí,
- premietanie náučných videofilmov CHKO, fauna a flóra, história mikroregiónu, vinárstva a ovocinárstva, čítanie kníh, oboznamovanie sa so životom významných

rodákov obce, videofilmov letnej, resp. zimnej ponuky s cieľom budúceho pobytu.

Zimné obdobie

Hlavnými aktivitami zimnej ponuky sú turistické a rekreačné využitie v zimnom období nedostatočne kvantitatívne a kvalitatívne rozvinutá. Podmienky, ktoré sú v riešenom území k dispozícii, je potrebné v krátkom čase primerane zhodnotiť a využiť pre zdynamizovanie cestovného ruchu. Pri ich rozvoji je potrebné rátať s ich možným celoročným využívaním.

Návrh produktov, podporujúcich rozvoj cestovného ruchu v zimnom období v riešenom území:

a) Zimná turistika - putovanie zimnou krajinou, pozorovanie zvierat, celoročné ubytovanie,

- návšteva vinárenských pivničiek,
- ukážka dedinských zabíjačiek spojených s ochutnávkou,
- rozšírenie ponuky ochotníckeho divadla,
- prezentácie folklórnej skupiny Viňančan,

b) Verejné športové súťaže- hipoturistika

- beh, diaľkový pochod pre deti, dospelých, pre rodiny

Súťaže plnia funkciu nielen porovnávania sa, ale aj sociálnu funkciu, funkciu zábavy.

Letné obdobie

V súčasnej ponuke sú v letnom období k dispozícii dobré predpoklady pre:

- turistiku, agroturistiku, cyklistiku,
- kúpanie v Zemplínskej šírave a bazénoch, opaľovanie, letné športy, člnkovanie, vyhliadkové plavby, ponuka zapožičania lodičiek, vodných bicyklov, pútne miesto – Klokočovskej Panny Márie,
- pešiu turistiku,
- čiastočne cykloturistiku,
- podmienky pre možnosť spoznávať históriu riešeného územia,
- podmienky pre ďalšie voľnočasové aktivity, vybudovanie relaxačno – športovej zóny: tenis, minigolf, vzdelávacie akcie, pestovanie záľub, viacúčelových ihrísk.

V ďalšej časti tejto kapitoly uvádzame návrh niekoľkých typov produktov, ktoré je možné v riešenom území uplatniť. Uvádzané produkty vychádzajú z daností a podmienok v riešenom území, pričom sa poukazuje na možnosti rozvíjania, rozšírenia ponuky a jej význam, na obohatenie územia o potrebné vybavenie pre pokrytie potrieb turistov.

a) Dovolenky pre rodiny

Predpokladom pre rodinné dovolenky, tzn. pre rodiny prevažne s malými alebo školopovinnými deťmi sú vhodné zariadenia prispôsobené deťom. K nim patria dovolenkové ubytovacie zariadenia pre rodiny, v riešenom území sú vhodné najmä dovolenkové (rekreačné) domy. Dôležitú úlohu pri tomto druhu dovolenky zohrávajú zariadenia pre voľné chvíle a ihriská pre deti. V riešenom území môžu byť veľmi atraktívne zariadenia, agroturistika, hospodársky dvor a ihriská vo voľnej prírode, pieskoviská.

b) Zelená pre zdravie

Dôležitým prvkom je pohyb na čerstvom vzduchu v estetickom a prírodnom prostredí. Riešené územie má veľmi dobré predpoklady pre takéto pobyty.

c) Na bicykli za spoznávaním a zdravím

Produkt je zameraný na kombináciu poznávania s rekreačným využívaním bicykla. Pre jeho uplatňovanie v ponuke je potrebné rozšíriť sieť značkových cyklotrás na jestvujúcich poľných lesných cestách, ako je uvedené v odporúčaníach v kap. infraštruktúra, označiť zaujímavosti riešeného územia ležiace na trasách, vydať lokálnu mapku resp. zabezpečiť zakomponovanie cyklotrás do cykloturistickej mapy, vytvoriť návrhy cyklotúr z riešeného územia a vydať vo forme brožúry a iné.

d) Pestovanie záľub

Dnešný turista sa oveľa viac ako v minulosti snaží využiť voľný čas aj na vzdelávanie. Veľmi obľúbené sú krátkodobé kurzy jazykov, fotografovania, kurzy ručných prác, pôvodných remesiel, maľovania, základy pestovania hrozna a ovocinárstva. Pre účastníkov musí byť zabezpečené ubytovanie, stravovanie, možnosti rekreačných a športových aktivít, regenerácia.

e) Animačné programy

Tento produkt je vysoko variabilný a maximálne sa prispôsobuje požiadavkám zákazníka. V rámci programov je možné zabezpečiť sprievodcovské služby.

f) Organizovanie fakultatívnych výletov

Umožňuje dosiahnutie rovnakého efektu ako pri animačných programoch. Podľa požiadaviek zákazníka sa zabezpečujú výlety do okolia. Bežnú ponuku tvoria výlety do zaujímavých častí celej Zemplínskej šíravy, CHKO Vihorlat, NP Poloniny, Sninské rybníky, s využitím náučných chodníkov, historických miest a lokalít - Michalovce, Snina, Sobrance, Humenné a pod.

Návrh rozvoja:

- podpora nových foriem vidieckej turistiky,
- ukážka vinohradníctva a ovocinárstva,
- ukážka pôvodných remesiel,
- vybudovanie nových nenáročných rekreačno-športových zariadení pre vyžitie návštevníkov,
- dobudovanie turistickej športovej infraštruktúry,
- dobudovanie informačného systému v jednotlivých častiach.

Spokojnosť návštevníka - dovolenkára je priamo úmerná kvalite, kvantite a pestrosti ponúkaných možností poznávania, rekreácie, zábavy, ubytovania, stravovania i ochoty a srdečnosti ľudí poskytujúcich rôzne služby. Infraštruktúra rekreácie je jednou zo základných súčastí súkolia cestovného ruchu. Jej rôznorodosť, zaujímavosť a kvalita v značnej miere ovplyvňuje rozvoj cestovného ruchu.

Existujúca infraštruktúra rekreácie a športu využiteľná pre návštevníkov riešeného územia nezodpovedá potrebám dostatočného uspokojovania ich potrieb i záujmu. Avšak z hľadiska možností, ktoré riešené územie má, je pre vytvorenie, rozšírenie primeranej infraštruktúry pre tieto aktivity dostatočný priestor.

Teda ak chceme dosiahnuť zvýšenie návštevnosti a primeranú dĺžku pobytu návštevníka - dovolenkára v riešenom území, nevyhnutným opatrením je rozšírenie, skvalitnenie a pestrosť ponuky pre rekreáciu a šport, ktorá je prepojená s turistickou infraštruktúrou a supraštruktúrou.

Nevyhnutnosťou je, aby plánovanie infraštruktúry rekreácie a športu bolo systémové, prispôbené podmienkam daného územia, odborne spracované a aby následná jej realizácia bola uskutočnená odbornými organizáciami. Súčasnú infraštruktúru rekreácie a športu na území obce z hľadiska zámerov v rozvoji cestovného ruchu a z hľadiska možnosti a danosti riešeného územia môžeme charakterizovať ako nedostatočne kvantitatívne a kvalitatívne rozvinutú, nezodpovedajúcu potrebám a požiadavkám súčasného návštevníka, resp. dovolenkára.

Regulatívy

Pri riešení jednotlivých aktivít v obci je potrebné rešpektovať tieto regulatívy:

1) Všetky druhy ochranných pásiem - od VN el. vedenia, transformačných staníc, PHO vodných zdrojov, zdrojov minerálnych vôd, rozvodov plynu, regulačných staníc plynu, dopravných zariadení) v zmysle platných zákonov, vyhlášok a noriem SR.

2) V oblasti funkčného členenia a priestorového usporiadania:

- dodržať funkčnú hierarchiu
- využiť kvalitné prírodné prostredie a exist. stavebný fond pre rozvoj rekreácie, vidieckeho turizmu, chalupárstva, vinárstva, ovocinárstva, vodných športov.

3) V oblasti ochrany prírody:

nepripustiť nadlimitné zaťaženie jednotlivých rekreačných priestorov,

- dodržať ekostabilizačné opatrenia,
- nové rekreačné zariadenia navrhovať predovšetkým v zastavaných častiach územia a na odsúhlasených plochách,
- prednostne dobudovať technickú infraštruktúru, predovšetkým dobudovať vodovodný a kanalizačný systém s ekologicky nezávadným čistením odpadových vôd,
- vykurovanie objektov riešiť nezávadným spôsobom,
- pri výstavbe nepripustiť nadmerné zásahy do terénu a maximálne chrániť vzrastlú i nízku zeleň,
- odstránenie čiernych skládok.

4) Regulačné prvky priestorového a architektonického riešenia:

Architektonické riešenie objektov:

- dodržať mierku,
- objekty občianskej a rekreačnej vybavenosti,
- maximálne dve nadzemné podlažia a využiteľné podkrovie,
- strechy sedlové, valbové, manzardové so sklonom 30° až 45°, s dôrazom na použitý materiál a farebnosť striech,
- materiálovo prispôbiť navrhované objekty prírodnému prostrediu,
- rekreačné domčeky: maximálne jedno nadzemné podlažie s obytným podkrovím,
- v navrhovaných areáloch územie doplniť vysokou zeleňou, sadovými úpravami, drobnou architektúrou, oplotením, ich architektonický výraz a použitý materiál nutne zosúladiť s hlavným objektom,
- pôvodné vinice, vinné pivnice a pôvodné stavby rekonštruovať a ponechať pôvodný ráz,

- pri výbere rastlinného materiálu je nutné zohľadniť požiadavky pôdne, klimatické, expozičné, použiť na oplotenie predovšetkým živé stálozelené ploty.

3.1. Vybudovanie systému verejnoprávnych partnerstiev v oblasti cestovného ruchu na miestnej, regionálnej, národnej a medzinárodnej úrovni.

Opatrenia:

- vybudovanie inštitucionálnej siete na podporu rozvoja domáceho a zahraničného cestovného ruchu,
- uzatvorenie medzinárodnej zmluvy s Maďarskom a Ukrajinou,
- vytvorenie inštitucionálneho rámca pre vzájomnú kooperáciu všetkých relevantných partnerov v oblasti cestovného ruchu,
- podpora rozvoja cezhraničnej a medzinárodnej spolupráce.

Predpokladané prínosy:

- vybudovaná sieť inštitúcií zameranej na podporu a propagáciu cestovného ruchu v obci,
- zviditeľnenie územia,
- zlepšenie medziľudských a medzinárodných vzťahov,
- rozvinutá a účinná cezhraničná spolupráca krajín V 4,
- úspešné získavanie finančných prostriedkov v oblasti rozvoja cestovného ruchu.

3.2. Osveta, výchova a vzdelávanie v súlade s potrebami a trendmi rozvoja cestovného ruchu.

Opatrenia:

- zvyšovanie povedomia, výchovy a vzdelanostnej úrovne obyvateľstva k cestovnému ruchu a jeho príležitostiam,
- vytvorenie kvalifikovanosti v oblasti cestovného ruchu.

Predpokladané prínosy:

- vytvorenie nových školiacich inštitúcií v oblasti cestovného ruchu,
- participácia obyvateľstva na skvalitňovanie cestovného ruchu,
- zvyšovanie životnej úrovne a zlepšovanie hospodársko-ekonomickej bilancie obce.

3.3. Rozvíjať vidiecky turizmus v kombinácii s agroturizmom vo väzbe na kultúrno-historický potenciál, tradície a zvyklosti.

Opatrenia:

- zvyšovanie príťažlivosti vidieka,

- podpora tvorby nových komplexných produktov cestovného ruchu,
- výstavba bazénov v stredisku Hôrka,
- vytváranie imidžu konkrétnych lokalít a atraktivít,
- využívanie grantových programov na rozvoj vidieckych oblastí,
- rozvoj obce výstavbou nájomných bytov.

Predpokladané výnosy:

- existencia špecifických produktov CR zameraných na agroturistiku,
- propagáciu historických, folklórnych a náboženských podujatí, zachovanie tradičných remesiel,
- zvýšený prísun turistov,
- príliv finančných prostriedkov do obce, jej zveľadovanie a budovanie atraktívneho povedomie pre trvalo udržateľný rozvoj cestovného ruchu v obci,
- tvorba pracovných príležitostí,
- využívanie grantových programov zameraný na rozvoj vidieckej oblasti agroturistiky.

3.4. Zlepšenie podmienok pre rozvoj MSP v oblasti služieb cestovného ruchu.

Opatrenia:

- zabezpečenie jednotného prístupu k informáciám o možnostiach podpory MSP v cestovnom ruchu vrátane podporných programoch a štrukturálnych fondov,
- skvalitnenie propagácie obce v záujme získavania investorov a prílevu turistov,
- zvýšenie informovanosti o podporných programoch MSP,
- rekonštrukcia amfiteátra,
- vybudovanie obecného múzea a galérie,
- budovanie a rekonštrukcia infraštruktúry cestovného ruchu na stredisku Hôrka – Zemplínska šírava,
- výstavba bazénov stredisko Hôrka,
- rekonštrukcia hotela Kyjov,
- zakúpenie výletnej lode, člňokov, kajakov, vodných bicyklov,
- rozvoj a rozšírenie činnosti cyklistického oddielu.

Predpokladané prínosy:

- ľahšia orientácia pre podnikateľov v oblasti podpory CR,
- príprava projektov a príliv finančných prostriedkov z grantových schém a podporných programov,
- zvýšenie úrovne poskytovaných služieb v cestovnom ruchu,
- rozvoj premietania filmov a kultúrnych podujatí,
- zlepšenie športovej zdatnosti obyvateľov obce aj návštevníkov,
- zvýšenie počtu návštevníkov počas celého roka.

3.5. Zachovať kultúrno-historické dedičstvo.

Opatrenia:

- podpora živej kultúry – folklór MFS Viňančan,
- ukážka ľudových remesiel, literatúra – verejné čítanie, výtvarné umenie,
- kultúrno-zaujmová činnosť, ochotnícke divadlo, ukážka bojov z 2. Svetovej vojny,
- podpora nadšencov v záchrane Hradu,
- podpora pri rekonštrukcii Kaštieľa,
- rekonštrukcia amfiteátra,
- rozvoj a rozšírenie v oblasti kultúry a športu, rozvoj miestnej futbalovej skupiny, tenistov, rybárov, vodákov, cyklistov, ...
- podpora CR v oblasti kultúry.

Predpokladané prínosy:

- udržanie a rozvoj tradícií – folklór, ľudová tvorivosť a iné,
- zlepšenie kvality života obyvateľstva, rozvoj kultúry v obci,
- zvýšenie atraktivity obce z pohľadu CR,
- zvýšenie informovanosti obyvateľov o kultúrnych podujatiach,
- systematická propagácia k vylepšeniu imidžu obce.

3.6. Skvalitniť informačný a orientačný systém.

Opatrenia:

- zvýšiť dostupnosť informácií o zaujímavostiach a atraktivitách služieb v obci,
- informačné stredisko počas letnej sezóny,
- smerové tabule so základnými údajmi o histórii a lokalite,
- dobudovanie siete infraštruktúry peších, turistických, cykloturistických trás.

Predpokladané prínosy:

- existencia informačného systému zabezpečujúci veľmi rýchle, lacné a aktuálne služby pre turistov a návštevníkov obce zo všetkých oblastí súvisiaci s ich momentálnym pobytom, pohybom a potrebami.

3.7. Rozvoj cezhraničnej spolupráce.

Opatrenia:

- rozvoj komunikačných spojov, modernizácia a výstavba základne pre CR za jej súčasného prispôsobovania sa k štandardom EÚ,
- využitie uzatvorenej medzinárodnej zmluvy s Lubaczów Poľsko,
- príprava medzinárodnej spolupráce s Maďarskom s Ukrajinou,
- požiadať prostriedky z Cezhraničnej spolupráce na základe uzatvorených zmlúv,

- rozvoj alternatívnej turistiky.

Predpokladané prínosy:

- zvýšenie konkurencieschopnosti trhu,
- úspešnosť pridelenia prostriedkov naz fondu Cezhraničnej spolupráce,
- ekonomické prínosy – priame zdroje, nepriame zdroje,
- zlepšenie imidžu obce i regiónu.

4. PODPORA A ROZVOJ PODNIKANIA

Strategické ciele v súlade s Územným plánom obce Vinné, v súlade s Územným plánom zóny Vinianskeho jazera, Programom rozvoja bývania obce Vinné na obdobie rokov 2015 – 2025 a v súlade so Stratégiou Slovenskej republiky pre integráciu Rómov obce Vinné do roku 2020:

Vytvorenie pozitívneho podnikateľského prostredia zosúladeného s prirodzenými danosťami a možnosťami obce a vývojovými trendmi. Znamená to zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja prostredníctvom ekonomického rozvoja v oblasti služieb, poľnohospodárstve, cestovnom ruchu, a v iných hospodárskych odvetviach, rozvoj ľudských zdrojov. So zameraním na históriu pestovania vín a samotného rozvoja a podpora rozvoja vinárstva. Vybudovanie Obecného múzea a galérie Vinné.

Posilnením rekreačnej funkcie je predpoklad ďalšieho zamestnania obyvateľov v smere cestovného ruchu, súkromné ubytovanie a prevádzky spojené s poskytovaním týchto služieb. Podporiť rozvoj rekreačnej a reštauračnej činnosti s využitím jestvujúcich prevádzok a rekreačných stredísk.

Plochy výroby a služieb treba modernizovať podľa aktuálnych výhľadových potrieb s dostatočnými rezervnými plochami pre ďalší rozvoj.

4.1. Stabilizácia a rozvoj existujúcich výrobných kapacít remeslá a poľnohospodárstvo a progresívne prispôsobovanie ich profilu vývojovým trendom.

Opatrenia:

- zvýšenie využitia a vyťažnosti existujúcich perspektívnych, výrobných kapacít,
- podpora existujúceho vinárstva, propagácia,
- podpora obnovy vinohradov a ovocných sádov,
- ponuka ukážky pôvodných remesiel,
- zvýšenie finalizácie výroby.

Predpokladané výnosy:

- stabilizácia existujúcej výrobnéj základne,
- udržanie zamestnanosti,
- zvýšenie zamestnanosti,
- možnosť propagácia výrobkov a predaja,
- príležitosť pre uplatnenie domácich odborníkov.

4.2. Optimalizácia obecnej štruktúry a kvality podnikateľských subjektov v oblasti výroby.

Opatrenia:

- intenzívne využívanie podporných programov pre malé podnikanie,
- vybudovanie obecného múzea a galérie,
- výstavba bazénov Hôrka,
- rekonštrukcia hotela Kyjov na Vinianskom jazere,
- podpora a zvyšovanie úrovne podnikov,
- výstavba relaxačno – športovej zóny, futbalové ihrisko.

Predpokladané prínosy:

- príchod zahraničných investícií k zvýšeniu efektivity a kvality výstupov podnikov,
- zlepšenie celkovej ekonomickej situácie pre podnikateľov,
- rozvoj efektívnejšieho systému podpory začínajúcim podnikateľom.

4.3. Vybudovanie a rozvoj dopravnej infraštruktúry.

Opatrenia:

- výstavba prístupovej cesty k vinohradom,
- vybudovanie chodníkov, modernizácia miestnych komunikácií,
- zabezpečenie adekvátneho technického stavu dopravnej infraštruktúry,
- modernizácia autobusových zastávok,
- dobudovanie cyklotrás, turistických chodníkov, tabúľ,
- revitalizácia a úprava parkových a parkovacích plôch.

Predpokladané prínosy:

- zníženie nezamestnanosti,
- mobilita turistov a domácich obyvateľov,
- skvalitnenie životného prostredia,
- skrášlenie obce,
- zníženie rizika nehodovosti.

4.4. Dobudovanie a rozvoj inžinierskych sietí

Opatrenia:

- budovanie a rekonštrukcia infraštruktúry cestovného ruchu stredisko Hôrka,
- výstavba a rekonštrukcia verejného osvetlenia Zemplínska šírava a Vinianske jazero,
- dostavba inžinierskych sietí,
- príprava pre výstavbu sociálnych bytov,
- elektrifikácia k rekreačným chatám a zariadeniam cestovného ruchu.

Predpokladané prínosy:

- pripravenosť územia obce pre rozvoj podnikateľských aktivít v oblasti cestovného ruchu,
- zlepšenie a skvalitnenie životného prostredia,
- zvýšenie počtu podnikateľov a zníženie nezamestnanosti.

4.5. Rozvoj telekomunikačných sietí

Opatrenia:

- dobudovanie a nových telekomunikačných sietí,
- modernizácia telekomunikačných sietí.

Predpokladané prínosy:

- priblíženie sa moderným zahraničným investorom a obchodným partnerom,
- zlepšenie možnosti komunikácie a IT schopností,
- zvýhodnenie a zatraktívnenie obce a jej podmienok pre podnikanie.

4.6. Efektívne umiestňovanie existujúcich nezamestnaných na trhu práce

Opatrenia:

- vytvorenie komplexného systému rekvalifikácie reagujúceho na aktuálne problémy trhu,
- využitie nezamestnaných pri sezónnych prácach na Hrade,
- ponuka sezónnych prác vo vinohradoch, sadoch a rekreačných službách,
- preškolenie a rekvalifikácie obyvateľov,
- vytvorenie efektívneho systému umiestňovania nezamestnaných na trhu práce v oblasti samozamestnávania.

Predpokladané prínosy:

- znižovanie nezamestnanosti,
- úprava areálu amfiteátra a využitie,
- zlepšenie stavu historických pamiatok,
- zlepšenie ekonomickej situácie obyvateľstva,
- znižovanie miery práce na trhu.

4.7. Posilňovanie sociálneho kapitálu

Opatrenie:

- podpora sociálnych infraštruktúr smerujúcich k zvyšovaniu kvality života,
- podpora využitia miestneho potenciálu na sociálno-ekonomický rozvoj (cestovný ruch, kultúra, prírodné zdroje a rozvoj MSP).

Predpokladané prínosy:

- spôsobilosť obce úspešne implementovať programy rozvoja,
- možnosti využívania finančných prostriedkov z EÚ,
- konkurencieschopnosť pri využívaní miestneho potenciálu.

5. POĽNOHOSPODÁRSTVO A VIDIECKY ROZVOJ

Strategické ciele v súlade s Územným plánom obce Vinné, v súlade s Územným plánom zóny Vinianskeho jazera, Programom rozvoja bývania obce Vinné na obdobie rokov 2015 – 2025 a v súlade so Stratégiou Slovenskej republiky pre integráciu Rómov obce Vinné do roku 2020:

Poľnohospodárska činnosť v katastrálnom území je daná prírodnými podmienkami, geografickou polohou a možnosťami ekologických vzťahov.

V osobitnej prílohe v zmysle vyhlášky MŽP SR 55/2001 Z.z. podrobne vyhodnotiť štruktúru poľnohospodárskeho fondu s uvedením plošných výmer, skupín BPEJ a všetkých potrebných údajov za celý kataster aby zodpovedné orgány štátnej správy mohli udeliť súhlas na nepoľnohospodárske využitie poľnohospodárskej pôdy resp. zábery LPF. Rozvoj nasmerovať k zlepšeniu stavu vo vinohradníctve. Vybudovať miesto pre zhromaždenie pamiatok na históriu vinohradníctva v obci a okolí. Využitie historických tradičných pestovateľských postupov. Rozvoj vidieka - rekonštrukcia amfiteátra a okolia, využitie pre rozvoj obce a návštevníkov. Zeleň - vzhľadom na obnovenie a posilnenie ekostabilizačných prvkov zazelenenia celého územia obce.

5.1. Zabezpečenie racionálneho obrábania PPF (Poľnohospodársky pôdny fond) so zohľadnením na vytvorenie trvalo udržateľnej sústavy hospodárenia.

Opatrenia:

- zabezpečenie preverenia bonity pôdy z hľadiska výrobnnej konkurencieschopnosti,
- odstránenie čiernych skládok,
- využiť mimoriadny pôdny fond na pestovanie vínnej révy,
- podpora pestovateľom,
- obnovenie ovocinárstva,
- využitie histórie a danosti regiónu i pôdneho fondu,

- zabezpečenie racionálneho PPF.

Predpokladané prínosy:

- racionálne využitie pôdy,- zvýšenie počtu pracujúcich v oblasti vinohradníctva,- obnova pôvodných viníc,- obnova ovocinárskych sádov,- skrášlenie prostredia,- odstránenie neefektívneho PPF.

5.2. Podpora dynamického rozvoja prvovýroby a spracovateľského priemyslu.

Opatrenia:

- podpora modernizácie a technologickej inovácie prvovýroby,- zlepšenie podmienok pre poľnohospodárstvo a lesníctvo, hlavne vo vinohradníctve a ovocinárstve,- podpora vzdelávania pracovníkov v agrosektore.

Predpokladané prínosy:

- zvýšenie produktivity práce a kvality potravín,- zvýšenie povedomia o vínach z regiónu Vinné,- dosiahnutie konkurencieschopnosti a výrobné i spracovateľskej intenzity,- znižovanie výrobných nákladov.

5.3. Ochrana PPF.

Opatrenia:

- znižovanie znečistenia pôdy a vody,- odstránenie čiernych skládok,- úprava potokov a miestnych tokov,- efektívne využitie mimoriadnych podmienok pre vinohradníctvo,- znižovanie vodnej a veternej erózie.

Predpokladané prínosy:

- stabilizácia hospodárenia na pôde,- obnova pôvodných vinogradov a sádov,- zvýšenie ochrany majetku,- zvýšenie atraktivity prostredia,- zabezpečenie ekologickej čistoty a kvality životného prostredia.

5.4. Rozvoj turizmu a agroturizmu vo vidieckom priestore.

Opatrenia:

- zvyšovanie vedomia vidieckeho obyvateľstva na využívanie jestvujúcich stavieb na vidieku,
- propagácia hradu, pamiatok,
- vybudovanie obecného múzea a galérie,
- rekonštrukcia amfiteátra,
- výstavba relaxačno – športovej zóny,
- zabezpečenie marketingu, propagácia vidieka – vidieckeho turizmu a agroturizmu,
- dokúpenie prostriedkov pre vodné športy,
- vybudovanie bazénov, stredisko Hôrka,
- dobudovanie cyklotrás, turistických chodníkov, informačných tabúl,
- dobudovanie infraštruktúry.

Predpokladané prínosy:

- efektívne využívanie vidieckej krajiny pre domácich a zahraničných hostí,
- zvyšovanie príjmov obyvateľov,
- zlepšenie životného prostredia,
- skrášlenie vidieka a obce,
- zlepšenie poskytovaných služieb,
- zvýšenie možností ponuky športu, turistiky, vodných športov,
- stabilizácia osídlenia vidieka.

6. SOCIÁLNA OBLASŤ A ZDRAVOTNÍCTVO

Strategické ciele v súlade s Územným plánom obce Vinné, v súlade s Územným plánom zóny Vinianskeho jazera, Programom rozvoja bývania obce Vinné na obdobie rokov 2015 – 2025 a v súlade so Stratégiou Slovenskej republiky pre integráciu Rómov obce Vinné do roku 2020:

Zdravotnícke zariadenie sa v riešenom území nachádza. V obci je praktický lekár, stomatológ a lekáreň. Budovanie a rozvoj zdravotníckej infraštruktúry vedie k vyššej úrovni poskytovania zdravotnej starostlivosti a služieb, čím sa vytvára základ pre zlepšenie zdravia a kvality života obyvateľstva. Obec nemá zariadenie sociálnej starostlivosti. V obci počas LTS nie sú poskytované zdravotnícke služby zdravotnými hliadkami.

6.1. Zvýšenie kvality sociálnych služieb

Opatrenia:

- spracovanie štandardov kvality a finančnej náročnosti služieb,
- poskytovanie opatrovateľskej činnosti pre starších spoluobčanov,

- vybudovanie nájomných obecných bytov,
- rekonštrukcia hotela Kyjov na sociálne byty,
- poskytovanie zdravotných hliadok počas LTS.

Predpokladané prínosy:

- spokojnosť prijímateľov služieb,
- zvýšenie počtu obyvateľov obce,
- ponuka pre sociálne slabé rodiny,
- zlepšenie celkového stavu obyvateľstva,
- zvýšenie poskytovaných služieb pre obyvateľov a návštevníkov.

6.2. Dosiahnutie aktívnej účasti na starostlivosti o zdravie.

Opatrenia:

- zlepšiť prístup občana k informáciám o ochrane zdravia,
- zlepšenie stavu poskytovania služieb pre občanov,
- triedenie odpadu,
- rozšírenie poskytovaných služieb zdravotnými hliadkami.

Predpokladané prínosy:

- prostredie podporujúce rozvíjanie zdravého životného štýlu občana,
- prednášky a osvetu prispôbiť mentalite a naturelu obyvateľstvu,
- poskytnutie služieb pre občanov i návštevníkov.

7. ŽIVOTNÉ PROSTREDIE

Strategické ciele v súlade s Územným plánom obce Vinné, v súlade s Územným plánom zóny Vinianskeho jazera, Programom rozvoja bývania obce Vinné na obdobie rokov 2015 – 2025 a v súlade so Stratégiou Slovenskej republiky pre integráciu Rómov obce Vinné do roku 2020:

Vychádzajúc z primárneho práva Európskej únie (EÚ) sú jej deklarovanými cieľmi v oblasti životného prostredia:

- Udržiavanie, ochrana a zlepšovanie kvality životného prostredia
 - Ochrana ľudského zdravia
 - Rozvážne a racionálne využívanie prírodných zdrojov
 - Podpora opatrení na medzinárodnej úrovni na riešenie regionálnych alebo celosvetových problémov životného prostredia, a to najmä na boj proti zmene klímy
- Ochrana prírody a krajiny

Prírodu nemôžeme pokladať za územie, ktoré sa nachádza tam, kde nepôsobí človek. Prírodné prostredie sa musíme snažiť zachovať i v mestách, na dedinách i priemyselných aglomeráciách - len tak bude život a pôsobenie človeka možné

po ďalšie desaťročia, len tak vytvoríme kultúrnu krajinu, ktorá má šancu prežiť - a my s ňou. Lesy a lúky nemôžu byť raritou, za ktorou budeme cestovať do národných parkov a rezervácií, ale prirodzenou zložkou prostredia, spolu s rozmanitými druhmi rastlín a zvierat, ktoré toto prírodné prostredie tvoria a udržujú. Len premyslený prístup k využívaniu prírodných zdrojov a snaha o nápravu už vzniknutých škôd môže zmeniť negatívny trend pôsobenia človeka v krajine.

Koncepcia ochrany prírody a krajiny je v zmysle § 54 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 543/2002 Z. z.“) a § 20 vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 24/2003 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. dokumentáciou ochrany prírody.

Vyhotovuje sa pre celé územie Slovenskej republiky. Hodnotí stav ochrany prírody a krajiny, určuje strategické ciele a opatrenia na ich dosiahnutie najmä v oblasti územnej a druhovej ochrany, ochrany drevín a krajiny, výchovy a vzdelávania, spolupráce s inými orgánmi štátnej správy, so samosprávou, s mimovládnyimi organizáciami a v oblasti medzinárodnej spolupráce s využitím inštitucionálnych, právnych a ekonomických nástrojov. Je podkladom na vypracovanie dokumentov starostlivosti o osobitne chránené časti prírody a krajiny a o územia medzinárodného významu.

Uznesením č. 471/2006 vláda Slovenskej republiky schválila aktuálne platnú koncepciu ochrany prírody a krajiny. Jej plnenie sa priebežne vyhodnocuje - február 2015.

V podobnej štruktúre ako je súčasná koncepcia, t. j. hodnotenie stavu, návrh cieľov a opatrení, sa pripravuje návrh dokumentu na nové obdobie 2016 - 2025.

Ochrana a skvalitňovanie životného prostredia. Vybudovanie vysokej kvality ŽP, ktorá je prirodzenou a neoddeliteľnou súčasťou rastu kultúry života a ekonomických aktivít obyvateľov.

Ovzdušie: Riešene územie z hľadiska čistoty ovzdušia predstavuje relatívne homogénny priestor. Relatívnu homegénnosť územia by mohli narušovať priestory akumulácie zdrojov a činnosti spôsobujúcich znečistenie ovzdušia.

Voda: Je nevyhnutnou súčasťou životného prostredia všetkých rastlinných a živočíšnych ekosystémov.

Zabezpečenie dostatku kvalitnej čistej vody je preto jednou zo základných požiadaviek existencie človeka. Je potrebné riešenie protipovodňového opatrenia, úprava potoka a miestnych tokov.

Existujúca vodovodná sieť prispieva k zlepšeniu životného prostredia a výraznému zlepšeniu životných podmienok v obci pre obyvateľov obce ako aj pre návštevníkov a rekreantov. Protipovodňovými opatreniami dôjde k celkovému zlepšeniu súčasného stavu.

Kontaminácia pôdy: K cudzorodých látok do pôd prispievajú energetické a dopravné emisie.

Hluk: Je akustický fenomén hluku. Podľa poznatkov zdravotníctva 65 dB predstavuje hranicu od, ktorej začína byť negatívne ovplyvňovaný vegetatívne nervový systém. V riešenom území sa nevykonáva monitoring hlukovej záťaže z cestnej dopravy i miestnej strelnice. Vzhľadom na vysokú intenzitu je miera tejto záťaže vo všeobecnosti vysoká.

Ochrana prírody: Odstránenie nelegálnych skládok a vysadenie zelene v súlade so životným prostredím. Rešpektovať faunu a flóru miestneho regiónu.

Celé územie je s ekologického hľadiská kvalitné s veľkým potenciálom pre rozvoj rekreácie a turistiky. V obci je potrebná výsadba izolačnej, filtračnej, verejnej, obytnej zelene, štruktúru zelene začleniť do vidieckej prírody.

Celá oblasť je výzvou k výsadbe zelene, skrášleniu prostredia, riešenie relaxačno - športovej zóny i revitalizáciou obce a cintorína.

V komunitnom centre rozvoj školení o potrebe zdravého životného prostredia a vplyvov na zdravie všetkých obyvateľov obce i návštevníkov.

Zároveň je potrebné zabezpečenie pre rozvoj ochrannárskej činnosti, turistiky, cyklistiky a s tým spojenej výstavby.

Prioritou v obci je odstránenie čiernych skládok a revitalizácie katastra v súlade s plánom. Všetky aktivity zosúladiť s potrebami a požiadavkami občanov a návštevníkov.

7.1. Ochrana a racionálne využívanie vôd, zabezpečenie dostatku pitnej vody.

Opatrenia:

- zlepšenie kvality povrchových tokov a podzemných vôd,
- odstránenie čiernych skládok,
- zabezpečenie vododržnosti územia v celej obci,
- úprava potoka a miestnych tokov,
- realizácia protipovodňových opatrení,
- úprava nekrytej dažďovej kanalizácie,
- priepustov, rygolov,
- zlepšenie podmienok v ochrannej krajine.

Predpokladané výnosy:

- zníženie miery zdravotného rizika obyvateľov,
- zlepšenie kvality podzemných vôd,
- zlepšenie životného prostredia,
- dosiahnutie dobrej kvality povrchových a podzemných vôd,
- čisté a vhodné prostredie pre ľudí i živočíchov,
- zlepšenie kvality vody v Zemplínskej šírave,
- zvýšený počet návštevníkov chránených území,
- zvýšený počet živočíchov v tomto území.

7.2. Minimalizácia vzniku odpadov, ekologické nakladanie s odpadmi.

Opatrenia:

- odstránenie čiernych skládok,
- znižovanie produkcie odpadov,
- zvýšenie podielu separácie odpadov,
- zhodnocovania separovaných odpadov,
- organizované a ekologické odstraňovanie odpadov,

- propagácia metód moderného odpadového hospodárstva,- prednášky a ukážky v oblasti separácie odpadov v domácnostiach.

Predpokladané prínosy:

- znižovanie produkcie odpadov,- maximálne zhodnocovanie odpadov,- zvýšenie množstva vyseparovaného odpadu,- zlepšenie životného prostredia,- separácia odpadov v domácnosti,- zníženie množstva nevyseparovaného odpadu,- skrášlenie obce, rekreačných stredísk a celej lokality,- znižovanie rizík nebezpečných odpadov.

7.3. Ochrana racionálne využívanie pôd.

Opatrenia:

- zabezpečenie protieróznej ochrany pôd,- rozvoj vinohradov,- podpora obnovy ovocných sádov,- preventívne opatrenia proti zakladaniu čiernych skládok,- vyčistenie pôdneho fondu.

Predpokladané prínosy:

- znižovanie rizika pôd eróziou,- zvýšenie kvality pôdy,- pestovanie domácich vínnych rév, hrozna a ovocia,- víno z produkcie domáceho prostredia,- čistota katastrálneho územia obce,- zvyšovanie úrodností.

7.4. Ochrana ovzdušia.

Opatrenia:

- znižovanie objemu znečisťujúcich látok produkovaných do ovzdušia,- zníženie množstva znečisťujúcich škodlív,- odklon áut počas letnej sezóny,- zníženie vypúšťaných emisií,- pravidelné kosenie a údržba zelene,- výsadba vzrastlej stálej i kvitnúcej zelene.

Predpokladané prínosy:

- zlepšenie imisnej situácie v ovzduší,
- zlepšenie kvality vzduchu,
- zníženie možností vzniku respiračných ochorení a alergií,
- skvalitnenie čistoty vzduchu znížením prachových častí v ovzduší,
- prevoňanie okrasnými drevinami a kvitnúcimi rastlinami.

7.5. Enviromentálna osвета, výchová a vzdelávanie v súlade s potrebami a trendmi ochrany životného prostredia.

Opatrenia:

- rozšírenie a skvalitnenie enviromentálnej výchovy a vzdelávanie,
- podpora osvety a záujmu širokej verejnosti v problematike ochrany a skvalitňovania životného prostredia,
- prednášky o výnimočnosti územia obce,
- prednášky o triedení odpadu a následnom spracovaní,
- zjednodušenie prístupu obyvateľov ku komplexným informáciám o stave životného prostredia v obci.

Predpokladané prínosy:

- dosiahnutie efektívneho systému enviromentálnej výchovy a vzdelávania,
- triedenie odpadov,
- zníženie množstva vyvezeného netriedeného odpadu,
- zákaz vývozu odpadov na nelegálne skládky,
- zvýšenie povedomia o životnom prostredí a miestnych chránených lokalitách,
- zvýšenie informovanosti obyvateľov a ich zapojenie do ochrany životného prostredia.

8. VZDELÁVANIE A ŠKOLSTVO

Strategické ciele v súlade s Územným plánom obce Vinné, v súlade s Územným plánom zóny Vinianskeho jazera, Programom rozvoja bývania obce Vinné na obdobie rokov 2015 – 2025 a v súlade so Stratégiou Slovenskej republiky pre integráciu Rómov obce Vinné do roku 2020:

V obci sa nachádza základná škola a je tu aj MŠ, ktorá plne zodpovedá štandardu po pedagogickej a materiálnej stránke, sú tam perspektívne voľné kapacity pre predškolskú i školskú výchovu detí. Je potrebné dosiahnuť kompatibilitu vzdelania a kvalifikácie s požadovanou úrovňou EÚ, a to cieľavedomé a kontinuálne prepojenie medzi dopytom na trhu práce v danej lokalite. V obci je aj knižnica – počíta sa s využitím amfiteátra, a jeho rozvojom pre obec a návštevníkov.

Využitím zariadenia obecného úradu na rozvoj ľudských zdrojov viesť rekvalifikačné školenia pre lepšie uplatnenie nezamestnaných na trhu práce.

Účelom absolventskej praxe je: získanie odborných zručností a praktických skúseností u zamestnávateľa, ktoré zodpovedajú dosiahnutému stupňu vzdelania absolventa školy v príslušnej skupine učebných odborov alebo študijných odborov.

Úrady práce na Slovensku stále môžu evidovaným uchádzačom o zamestnanie preplatiť rekvalifikačné kurzy, ktoré si nájdú sami a ktoré im pomôžu uplatniť sa na trhu práce. Uchádzač o zamestnanie si môže v zmysle zákona o službách v zamestnanosti zabezpečiť vzdelávanie aj z vlastnej iniciatívy. Ide o vzdelávanie, ktoré si zabezpečí občan sám individuálne a ktorého priamym dôsledkom je nástup do pracovného pomeru k zamestnávateľovi na výkon pracovnej činnosti, alebo začatie prevádzkovania, alebo vykonávania samostatnej zárobkovej činnosti. Viď.: Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny (ÚPSVR) SR. Opatrovateľský kurz je akreditovaný MPSVaR SR v rozsahu 230 hodín. Opatrovateľský kurz nazývaný tiež kurz opatrovania je určený opatrovateľkám aj opatrovateľom. Opatrovateľský kurz je možné absolvovať už za tri a pol týždňa. V súčasnosti je opatrovateľský kurz nevyhnutnou podmienkou na prácu opatrovateľky. Opatrovateľské kurzy sú prístupné všetkým. Opatrovateľský kurz sa končí skúškou a po nej je Vám vydaný certifikát opatrovateľského kurzu v slovenskom a nemeckom jazyku.

Celoživotné vzdelávanie. Ďalšie vzdelávanie tvorí súčasť celoživotného vzdelávania. Uskutočňuje sa prostredníctvom formálneho a neformálneho vzdelávania a informálneho učenia sa. Umožňuje každému doplniť, rozšíriť a prehĺbiť si získané vzdelanie, rekvalifikovať sa alebo uspokojiť svoje záujmy. Uskutočňuje sa v inštitúciách ďalšieho vzdelávania, v školách, školských a mimoškolských zariadeniach. Na základe zákona č. 568/2009 Z.z o celoživotnom vzdelávaní bol pre účely akreditácie programov ďalšieho vzdelávania zriadený Informačný systém ďalšieho vzdelávania.

Prioritou obce je zriadenie krúžkov a klubov pre detí a mládež, dôchodcov i nezamestnaných, rozvoj vzdelávania a rekvalifikačné kurzy.

8.1. Rozvoj vzdelávania.

Opatrenia:

- zapojenie relevantných partnerov do procesu vzdelávania,
- možnosti prednášok v škole a škôlke,
- rekonštrukcia amfiteátra,
- podpora rozvoja vzdelávania cez rekvalifikačné kurzy,
- možnosť informovanosti rekvalifikačných kurzov pre opatrovateľky,
- poskytnutie práce pre absolventov,
- jestvujúce kurzy propagovať pre nezamestnaných.

Predpokladané prínosy:

- vytvorenie možnosti na zvyšovanie a rozširovanie kvalifikácie obyvateľov,
- zvýšenie úrovne predškolskej prípravy,
- mnohostranné vzdelanie obyvateľov v záujme zvýšenia kvality ich života,
- možnosť nájsť kvalifikovanú dlhodobú prácu,
- absolvovanie absolventskej praxe,
- zníženie počtu nezamestnaných.

8.2. Zvýšenie vzdelanostnej úrovne občanov zo sociálne znevýhodneného prostredia.

Opatrenia:

- vytváranie možnosti pre intenzifikáciu prípravy detí zo sociálne znevýhodneného prostredia predškolského veku na vstup do školských zariadení,
- vytvorenie legislatívnych podmienok pre občanov zo sociálne znevýhodneného prostredia v kultúrne pozitívnom prostredí,
- vytvorenie podmienok pre externé vzdelávanie mládeže,
- vytvorenie podmienok pre možnosť vytvorenia športových krúžkov a klubov,
- možnosť rekvalifikácie na pôvodné remeslá,
- možnosť prednášok a ukážok pôvodných remesiel,
- možnosť príspevku na samozamestnanie.

Predpokladané prínosy:

- zníženie sociálnej zaťaženia regiónu,
- zlepšenie vzdelanostnej úrovne obyvateľstva,
- zníženie počtu nezamestnaných absolventov,
- zvýšenie sebavedomia občanov,
- sebestačnosť a sebaúcta obyvateľov,
- nadobudnutie remeselných zručností,
- zlepšenie zdravotného stavu detí a obyvateľov,
- zníženie podielu nevzdelaných a nekvalifikovaných obyvateľov,
- samozamestnanie a príspevok pre SZČO.

9. VÝSTAVBA V OBCI

Strategické ciele v súlade s Územným plánom obce Vinné, v súlade s Územným plánom zóny Vinianskeho jazera, Programom rozvoja bývania obce Vinné na obdobie rokov 2015 – 2025 a v súlade so Stratégiou Slovenskej republiky pre integráciu Rómov obce Vinné do roku 2020:

Hlavný dôraz by mal byť kladený na rekonštrukciu a modernizáciu budov vo vlastníctve obce, príslušných priestorov, parkovísk, vybudovanie chodníkov, rekreačných zariadení, ihrísk a výstavbu nájomných bytov, výstavbu bazénov. Výstavba individuálnych rodinných domov, na pozemkoch a v rodinných domov povoľovať podnikateľskú činnosť bez negatívnych vplyvov na životné prostredie.

Návrh bývania bude akceptovať demografickú prognózu do navrhovaného roku 2020. Z hľadiska použitia PPF návrh plôch na bývanie bude podmienený súhlasom užívateľov a vlastníkov pôdy ale hlavne kompetentných orgánov samosprávy.

Dominantné postavenie bude mať výstavba formou RD v prielukách, výstavba nových domov IBV, vybudovanie nájomných bytov, rekonštrukcia a prestavba domov.

TECHNOLÓGIA výstavby ekologických domov - využívanie kvalitných materiálov – zateplovanie, použitie solárnych kolektorov, rekuperácie, tepelných čerpadiel a pod.

Vytvoriť podmienky pre trvalé osídlenie v súčasnosti neobývaných a nevyužívaných domov:

1. pre návrat pôvodných majiteľov,
2. vybudovanie obecných bytov,
3. v prípade nezájmu bývalých obyvateľov iniciovať zo strany OcÚ ich odpredaj,
4. vytipovať neobývané a nevyužívané domy, ktoré majú prípadnú historickú hodnotu, vhodne architektonické podmienky pre ubytovanie turistických návštevníkov,
5. rekonštrukcia amfiteátra,
6. vybudovanie obecného múzea a galérie obce Vinné,
7. budovanie a rekonštrukcia strediska cestovného ruchu na stredisku Hôrka – Zemplínska šírava,
8. výstavba bazény Hôrka,
9. rekonštrukcia hotela Kyjov na Vinianskom jazere na nájomné byty,
10. výstavba relaxačno – športovej zóny futbalového ihriska.

Výstavba 2015 - 2020:

- Výstavba nájomných obecných bytov,
- Odstránenie čiernych skládok,
- Rekonštrukcia amfiteátra,
- Protipovodňové opatrenia – potoky,
- Výstavba obecné múzeum a galéria obce Vinné,
Výstavba prístupovej cesty k vinohradom,

- Cezhraničná spolupráca podľa výziev,
- Budovanie a rekonštrukcia infraštruktúry cestovného ruchu na stredisku Hôrka – Zemplínska šírava,
- Výstavba bazénov Hôrka – Zemplínska šírava,
- Elektrifikácia k rekreačným chatám a zariadeniam,
- Výstavba a rekonštrukcia verejného osvetlenia Zemplínska šírava a Vinianske jazero,
- Rekonštrukcia hotela Kyjov na Vinianskom jazere na nájomné byty,
- Dobudovanie chodníkov, cyklotrás, turistických chodníkov, informačných tabúl',
- Výstavba relaxačno – športovej zóny futbalového ihriska,
- Revitalizácia a úprava parkových a parkovacích plôch.

Informatívne vymedzenie etapizácie výstavby:

Č.	Stavba	Pozemok, vlastníctvo	Etapa výstavby
1.	Výstavba nájomných obecných bytov	Obecné	I.
2.	Odstránenie čiernych skládok	Obecné súkromné	I.
3.	Rekonštrukcia amfiteátra	Obecné	I.
4.	Protipovodňové opatrenia	Obecné	II.
5.	Výstavba obecné múzeum a galéria	Obecné	II.
6.	Výstavba prístupovej cesty k vinohradom	Obecné	III.
7.	Cezhraničná spolupráca podľa výziev	Obecné	III.
8.	Budovanie a rekonštrukcia infraštruktúry cestovného ruchu na stredisku Hôrka	Obecné	III.
9.	Výstavba bazénov Hôrka	Obecné	III. - IV.
10.	Elektrifikácia k rekreačným chatám a zariadeniam	Obecné	III. - IV.
11.	Výstavba a rekonštrukcia verejného osvetlenia Zemplínska šírava a Vinianske jazero	Obecné	I. – IV.
12.	Rekonštrukcia hotela Kyjov na Vinianskom jazere	Obecné	IV.
13.	Dobudovanie chodníkov, cyklotrás, turistických chodníkov, informačných tabúl	Obecné	IV.
14.	Výstavba relaxačno – športovej zóny futbalového ihriska	Obecné	IV.
15.	Revitalizácia a úprava parkových a parkovacích plôch	Obecné	IV.

10. Finančné zabezpečenie

Finančné zabezpečenie hovorí o zdrojoch financovania, ktoré sú vnútorné, štátne, súkromné a zdroje EÚ.

Obec bude plne využívať možnosti čerpania finančných prostriedkov hlavne zo **zdrojov EÚ** a z vlastných zdrojov, alebo vo forme úveru z bankových a nebankových inštitúcií, zo štátneho rozpočtu a iných zdrojov.

11. Rámec opatrení vlády

Slovensko bude čerpať eurofondy prostredníctvom operačných programov v rokoch 2014 – 2020:

Slovensko bude čerpať Európske štrukturálne a investičné fondy (ďalej len „EŠIF“) prostredníctvom 6 základných operačných programov. Samostatným režimom sa bude riadiť Program rozvoja vidieka. Uvádzame schválený dokument Európskou komisiou:

OP Efektívna verejná správa 2014 - 2020 (OP EVS)

Bližšie informácie k operačnému programu môžete nájsť na:

<http://www.minv.sk/?opevs>

OP Integrovaná infraštruktúra 2014 -2020 (OP II)

Bližšie informácie k operačnému programu môžete nájsť na:

<http://www.informatizacia.sk/operacny-program-integrovana-infrastruktura/19080c>

OP Integrovaný regionálny operačný program 2014 -2020 (OP IROP)

Bližšie informácie k operačnému programu môžete nájsť

a: <http://www.mpsr.sk/index.php?navID=1036&navID2=1036&slD=67&id=9006>

OP Kvalita životného prostredia 2014 -2020 (OP KŽP)

Bližšie informácie k operačnému programu môžete nájsť na:

<http://www.opzp.sk/po-2014-2020/operacny-program-kvalita-zivotneho-prostredia/>

OP Ľudské zdroje 2014 -2020 (OP ĽZ)

Bližšie informácie k operačnému programu môžete nájsť na:

<http://www.employment.gov.sk/sk/esf/programove-obdobie-2014-2020/operacny-program-ludske-zdroje/>

OP Výskum a inovácie 2014 -2020 (OP Val)

Bližšie informácie k operačnému programu môžete nájsť a:

<http://www.minedu.sk/operacny-program-vyskum-a-inovacie/>

Samostatným režimom sa bude riadiť program, ktorý je implementovaný na základe špecifických usmernení Európskej komisie:

Program rozvoja vidieka 2014 - 2020 (OP PRV)

Bližšie informácie k operačnému programu môžete nájsť na:

<http://www.apa.sk/index.php?navID=496>

11.1. Stratégia rozvoja cestovného ruchu do roku 2020

Charakter

Stratégia rozvoja cestovného ruchu do roku 2020 (ďalej len „strategický dokument“) má charakter strednodobého strategického dokumentu s celoštátnym dosahom, ktorý podlieha posudzovaniu podľa § 17 zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon“) v ktorom príslušný orgán, ktorým je v tomto prípade rezortný orgán, Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR (ďalej len „MDVRR SR“), vykoná zisťovacie konanie podľa § 7 zákona a na základe jeho výsledkov rozhodne, či sa uvedený strategický dokument bude posudzovať podľa zákona.

Hlavné ciele strategického dokumentu

Strategické ciele cestovného ruchu na Slovensku na obdobie do roku 2020 vychádzajú z potenciálu cestovného ruchu, jeho vývoja na Slovensku a z koncepčných dokumentov prijatých na medzinárodnej, regionálnej i národnej úrovni..
Hlavný cieľ

Hlavným cieľom strategického dokumentu je zvyšovanie konkurencieschopnosti cestovného ruchu na Slovensku pri lepšom využívaní jeho potenciálu, so zámerom vyrovnávať regionálne disparity a vytvárať nové pracovné príležitosti.

Ide o takmer identický strategický cieľ, aký bol stanovený v „Novej stratégii cestovného ruchu SR do roku 2013“ a v Programovom vyhlásení vlády SR na roky 2014 – 2020 s tým, že je potrebné pokračovať v začatých procesoch, a na základe poznatkov a východísk definovať nové čiastkové ciele ktorými sú:

Čiastkové ciele:

- a) sústrediť pozornosť na inovácie existujúcich produktov na základe trendov v dopyte po cestovnom ruchu;
- b) lepšie využívať prírodný a kultúrohistorický potenciál Slovenska podporou cieľových miest, kde už existuje stabilizovaný dopyt kľúčových trhov (nepodporovať nové cieľové miesta s nestabilnými segmentmi trhu, ktoré neprinesú dostatočný synergický efekt);
- c) podporovať cieľové miesta s dostatočným prírodným a kultúrohistorickým potenciálom v zaostávajúcich regiónoch s vysokou mierou nezamestnanosti a tak vytvárať nové pracovné príležitosti.

Textová časť sa člení na tri základné kapitoly s nasledovným obsahom:

A. Analýza vývoja cestovného ruchu

I. Medzinárodný cestovný ruch

II. Cestovný ruch v Európe

III. Porovnanie cestovného ruchu krajín V4 a Rakúska

IV. Cestovný ruch na Slovensku

B. Východiská stratégie cestovného ruchu na Slovensku do roku 2020

C. Stratégia do roku 2020

Pri tvorbe Stratégie rozvoja cestovného ruchu do roku 2020 sa vychádzalo z koncepcných dokumentov, ktoré prijala vláda SR, jej orgány a realizácia ktorých bude ovplyvňovať vývoj cestovného ruchu v nadchádzajúcom období. Je to predovšetkým Programové vyhlásenie vlády SR na roky 2012 – 2016 a Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 v znení Koncepcie územného rozvoja Slovenska 2011 – zmien a doplnkov č. 1 Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2011 (ďalej len „KURS 2011“)

Zoznam dokumentov a materiálov použitých pri vypracovaní strategického dokumentu je uvedený v kapitole V/2 tohto oznámenia.

Stratégia cestovného ruchu obsahuje okrem hlavných strategických cieľov hlavné druhy – produktové skupiny cestovného ruchu na Slovensku ktorými sú:

letný cestovný ruch;
zimný cestovný ruch;
kúpeľný a zdravotný cestovný ruch;
kultúrny a mestský cestovný ruch;
kongresový cestovný ruch;
vidiecky cestovný ruch a agroturistika.

Hlavné druhy cestovného ruchu vychádzajú z doterajšieho vývoja cestovného ruchu, získaných skúseností, sú v súlade s KURS 2011 a nadväzujú na Novú stratégiu rozvoja cestovného ruchu SR do roku 2013.

Vzhľadom na skutočnosť, že Slovensko je malá krajina, ktorá má len určité kapacitné možnosti uspokojiť spotrebiteľský dopyt, je potrebné v dlhodobom výhľade orientovať sa predovšetkým na trvalo udržateľný cestovný ruch a dopyt zahraničných turistov orientovať na málo známe, nepreplnené, autentické destinácie, čo môže byť v konečnom dôsledku pre Slovensko veľmi prínosné.

Slovensko sa z hľadiska konkurencieschopnosti musí z krátkodobého hľadiska zamerať na lepšie využívanie kapacít, a z dlhodobého hľadiska najmä na zlepšovanie kvality. Znamená to zamerať pozornosť na úlohy v 2 základných oblastiach:

1. Zvyšovanie oblasti kvality v konkrétnom i širšom chápaní (ide o súbor faktorov) je základným predpokladom konkurencieschopnosti cestovného ruchu. Pre tento účel bude potrebné:

- zaviesť národný systém kvality služieb;
- zvýšiť úroveň a kvalitu destinačného manažmentu cestovného ruchu na Slovensku;
- vytvárať podmienky na podporu aktivít v cestovnom ruchu;
- odstraňovanie administratívnych prekážok podnikania;
- motivovať subjekty cestovného ruchu k inováciám;
- umožniť širšiu účasť zdravotne znevýhodnených občanov na cestovnom ruchu prostredníctvom stavebno-technických opatrení;
- v rámci iniciatívy EÚ týkajúcej sa zamerania, prípravy a realizácie Dunajskej stratégie podporovať využitie Dunaja a jeho prítokov na účely cestovného ruchu;
- podporiť rozvoj cykloturistiky, pešej turistiky a vodnej turistiky na Slovensku;
- skvalitniť pripravenosť absolventov v rámci výchovno-vzdelávacieho procesu na ich uplatnenie v cestovnom ruchu;
- skvalitniť úroveň verejnej osobnej dopravy;
- zistiť a postupne odstraňovať nedostatky a nedostatočnú kvalitu v poskytovaných službách;

podporiť rozvoj kúpeľníctva na Slovensku;
v rámci medzinárodnej spolupráce sa zapájať predovšetkým do iniciatív UNWTO a Európskej komisie v cestovnom ruchu;
novelizovať zákon č. 281/2001 Z. z. o zájazdoch, podmienkach podnikania cestovných kancelárií a cestovných agentúr a o zmene a doplnení Občianskeho zákonníka v znení neskorších predpisov;
v súčinnosti s rezortom životného prostredia i samosprávami riešiť otázky trvalej udržateľnosti cestovného ruchu.

2. V oblasti zvýšenia atraktívnosti Slovenska ako dovolenkového cieľa rozvoj informačných služieb cestovného ruchu sa v rámci strategického dokumentu navrhuje:
tvorba identity Slovenska - jasné vymedzenie obsahu prezentácie a vytvorenie príťažlivej a zrozumiteľnej štátnej identity SR;
budovanie značky Slovensko;
vytvorenie podmienok pre konkurencieschopnosť národných a regionálnych produktov cestovného ruchu;
rozvíjanie informačných a propagačno-prezentačných aktivít obcí, miest a regiónov;
zlepšenie vzhľadu Slovenska;
zabezpečenie vymožitelnosti ochrany pamiatok;
spolupráca s verejnoprávnymi médiami pri poskytovaní informácií o aktivitách a atraktivitách cestovného ruchu;
marketingová podpora cestovného ruchu;
podpora rozvoja domáceho cestovného ruchu;
skvalitnenie navigácie turistov a návštevníkov.
Národná stratégia cestovného ruchu súvisí najmä s nasledovnými strategickými dokumentmi:

Medzinárodná úroveň

Oznámenie Komisie 2007: Agenda pre trvalo udržateľný cestovný ruch
Oznámenie Komisie 2010: Európa ako popredná svetová destinácia cestovného ruchu – nový politický rámec pre európsky cestovný ruch
Dohoda o ochrane prírodného a kultúrneho bohatstva UNESCO
Dohoda o zachovaní nemateriálneho kultúrneho dedičstva UNESCO

Globálny cieľ Programu

Súčasnosť je mimoriadne dynamická, dochádza k závažným globálnym zmenám spojeným v formovaním novej štruktúry celosvetovej deľby práce. Táto skutočnosť má a bude mať konkrétny dopad aj v strednej Európe, resp. formujúci sa región.

Východiskom pre odhad možného vývoja, ako už bolo uvedené sú faktory, deklarované európskou úniou vo forme cieľov dokumentu Európa 2020. Globálny cieľ PHSR sa vzťahuje k časovému horizontu, v ktorom má zmysel hodnotiť dopady aktivít podporených týmto PHSR, čo predstavuje roky 2014 - 2020.

Inteligentný rast, založený na inováciách, modernizácii a podpore výskumu a vývoja je už teraz významným faktorom (z hľadiska podielu pracujúcich v kvartérnom sektore), ktorý vplýva na štatistiky rozvinutosti európskych regiónov, kde hlavne vďaka nemu má región významné postavenie.

Čiže tento faktor je potrebné ďalej posilniť a zhodnotiť.

Inkluzívny rast predstavuje rast založený na efektívnom využívaní vnútorných zdrojov regiónu - ľudských, prírodných, kapitálových. Nesmieme, ale pritom zabúdať na skutočnosť, že významným faktorom inkluzívneho rastu je spokojnosť obyvateľov alebo ináč povedané ich ochota podieľať sa na ňom.

Úzko s tým súvisí rozvoj športu, rekreácie, zotavenia, zábavy, kultúry, umenia prostre aktivít podporujúcich kreativitu, ktoré by boli šité na mieru a tiež dostupné všetkým vekovým kategóriám.

Trvalo-udržateľný rozvoj chápeme v kontexte rozvoja sídelného prostredia v území KSK. Vo vytvorení systému ktorý by priebežne vyhodnocoval kvalitu sídelného prostredia v jednotlivých častiach KSK, identifikoval jeho narušenia a inicioval ich liečenie (nápravu). Významným faktorom zabezpečenia a zlepšenia kvality sídelného prostredia budú mať aj dopravné projekty vytvárajúce predpoklady inteligentného a inkluzívneho rastu.

Globálnym cieľom Programu je vytvorenie podmienok pre hospodársky rozvoj a zvyšovanie kvality života obyvateľov kraja.

To znamená miesta s vysokou mierou vybavenosti územia, t.j. kvalitnou ponukou služieb v oblasti komerčnej a nekomerčnej vybavenosti; s kvalitnou dopravnou infraštruktúrou napojenou na medzinárodné dopravné koridory; so zabezpečenou podporou podnikateľských aktivít založenej na vysokej miere pridanej hodnoty využívajúcich hlavne miestnu (kvalifikovanú) pracovnú silu; kde sa tvorivo uplatňujú princípy trvalo udržateľného rozvoja sídelného prostredia v území.

Na úrovni globálnej stratégie kraja boli identifikované nasledovné oblasti podpory, ktoré budú napĺňané prostredníctvom jednotlivých prioritných osí:

1. Základná infraštruktúra
2. Ľudské zdroje, zamestnanosť a sociálna inklúzia
3. Veda, výskum a inovácie

Súčasťou vyššie uvedených oblastí podpory je aj oblasť zameraná na budovanie administratívnych

kapacít verejnej správy pri realizácii programov rozvoja.

Predmetné oblasti podpory vychádzajú z oblastí podpory definovaných v rámci východiskových podkladov pre spracovanie stratégie Programu, ktorými sú Národná stratégia regionálneho rozvoja SR 2020/30, Národný program reforiem SR 2012, Návrh základných princípov partnerskej dohody pre nové programové obdobie (2014 - 2020) a Position of the Commission Services on the development of the Partnership Agreement and programmes in SLOVAKIA 2014 - 2020.

Stratégia programu v plnej miere zohľadňuje výsledky socio-ekonomickej analýzy súčasného stavu na území kraja, analýzu najvýznamnejších kľúčových aktérov pôsobiacich na území kraja (územná samospráva, asociácie, zväzy a združenie podnikateľov), ich potreby ako aj prvky spoločného strategického rámca na roky 2014 až 2020 pre fondy európskeho spoločenstva.

Stratégia na dosiahnutie globálneho cieľa

Stratégia zvolená na dosiahnutie globálneho cieľa Programu vychádza z poznania komplexných potrieb kraja a ich dôležitosti pre zabezpečenie kvality života jeho

občanov. Do riešenia relatívne širokého spektra existujúcich rozvojových potrieb aktívne vstupujú viacerí aktéri (štát, miestna samospráva, súkromný sektor, mimovládne organizácie atď.) s rôznymi kompetenciami, záujmami a finančnými zdrojmi. Preto stratégia vychádza z predpokladu, že príslušné orgány verejnej správy na národnej a lokálnej úrovni zabezpečia koordinovaný prístup pri realizácii intervencií na území kraja, ktorého predpokladom je vzájomná spolupráca a informovanosť kľúčových aktérov jeho rozvoja. Špecifická pozornosť bude venovaná koordinácii intervencií spolufinancovaných zo zdrojov európskych fondov smerujúcich do územia Košického kraja cez schválené operačné programy. Účelom Programu je identifikovať problémy a faktory rozvoja a navrhnúť spôsoby ich riešenia v rámci tých oblastí, ktoré sú priamo v kompetencii samosprávy (kraja), resp. v rámci tých oblastí, ktoré nie sú priamo v kompetencii kraja, ale kraj ich v rámci svojich schopností a možností dokáže ovplyvniť (najmä pri využití princípu partnerstva). Integrovaný prístup k stratégii územného rozvoja
Integrovaný prístup k stratégii územného rozvoja je zároveň jedným zo základných princípov programovania v programovom období 2014 – 2020 pre fondy európskeho spoločenstva.

Integrovaný prístup predstavuje metódu mobilizácie a realizácie rozvoja v miestnych spoločenstvách. Medzi základné princípy patria: podpora integrovaného a trvalo-udržateľného rozvoja vedeného zdola nahor, využitie miestnych zdrojov – prírodných, materiálnych, ľudských, finančných a ich inovatívne využitie pre tvorbu pridanej hodnoty v území.

Vďaka vzniku lokálnych partnerstiev a implementácii projektov prístupom zdola nahor využitím znalostí miestnych potrieb územia, ako aj skúseností miestnych aktérov, sa vytvoria lepšie podmienky pre komplexný rozvoj obcí.

Očakávané dopady:

- ☐ udržanie pozície jedného z najkonkurencieschopnejších regiónov SR a EÚ,
- ☐ zlepšenie demografického vývoja,
- ☐ zvýšenie využitia inovačného potenciálu regiónu a zvýšenie podielu inovatívnych podnikov na úroveň priemeru EÚ,
- ☐ dobudovanie dopravnej infraštruktúry pre rozvoj integrovanej a ekologickej dopravy,
- ☐ zlepšenie kvality životného prostredia.

Prioritné oblasti

Prioritná os 1 1. Veda, výskum a inovácie

Prioritná os 2 2. Ľudské zdroje

Prioritná os 3 3. Konkurencieschopnosť, rast a podnikateľské prostredie

Prioritná os 4 4. Zamestnanosť

Prioritná os 5 5. Životné prostredie, zmeny klímy a obnoviteľné zdroje energie

PO 1: Veda, výskum a inovácie

košický kraj by mal s dôrazom na oblasti podľa schválenej Inovačnej stratégie SR zamerať svoje strategické rozvojové aktivity najmä na oblasť logistiky, informačných a komunikačných technológií, automatizáciu, reguláciu a meranie, chemické a biotechnologické inžinierstvo a oblasti spoločenských a sociálnych vied, vzdelávanie.

KSK by sa okrem inovácií v priemysle mal zamerať aj na inovácie v službách a vede a výskume ako aj v spoločenských oblastiach. Vzhľadom na možnosti medzinárodnej spolupráce je potrebné vytvoriť medzinárodný technologický alebo inovačný inkubátor, alebo vyvinúť snahu o umiestnenie medzinárodne významnej výskumnej inštitúcie v regióne.

PO 2: Ľudské zdroje

KSK by mal zamerať strategické aktivity na rozvoj ľudských zdrojov s dôrazom na vedu, výskum a inovácie a rast sektoru služieb vo všetkých priemyselných odvetviach, sociálnych a zdravotníckych službách. Zvýšenú pozornosť bude potrebné venovať aj starnúcej populácii.

V oblasti verejného zdravia je nevyhnutné na regionálnej úrovni zapracovať do svojich koncepcných materiálov stratégie podpory zdravia obyvateľstva vo všetkých politikách v spolupráci s Regionálnym úradom verejného zdravotníctva.

PO 3: Zamestnanosť

KSK by sa mal zamerať na vytváranie nových pracovných miest s dôrazom na rast zamestnanosti vo vede, výskume a inováciách a v sektore služieb pre inovatívne podnikanie a perspektívne podniky. Zvýšenú pozornosť bude potrebné venovať aj zamestnávaniu staršej populácie. Nové pracovné miesta bude potrebné vytvárať pre pracovníkov vo veku 50+ v kombinácii s novými sociálnymi a zdravotníckymi službami.

PO 4: Konkurencieschopnosť, rast a podnikateľské prostredie

KSK by mal zamerať svoje strategické aktivity s dôrazom na podporu MSP a vytváranie podnikateľského prostredia v sektore služieb pre inovatívne podnikanie a perspektívne podniky, inovatívne podniky a podniky zamerané na vývoj a produkciu najnovších technológií, ale aj poradenských a vzdelávacích služieb. Proaktívne a strategicky PZI smerovať do nových vysoko inovatívnych odvetví nadväzujúcich na rozhodujúce odvetvia a služby.

PO 5: Životné prostredie, zmeny klímy a obnoviteľné zdroje energie

BK by mal zamerať svoje strategické aktivity s dôrazom na zvýšenie využívania obnoviteľných zdrojov energií a surovín vo všetkých priemyselných odvetviach, podporu ekologickej dopravy, podporu všetkých iniciatív smerujúcich k zavádzaniu environmentálne šetrných technológií, nielen vo výrobnnej sfére, ale aj u obyvateľov (domácností).

11.2. Oblasť legislatívy a Oblasť inštitucionálnej podpory

Národná úroveň - V súvislosti s transponovaním celej potrebnej legislatívy Európskej únie do práva Slovenskej republiky sa stáva kľúčovou otázkou schopnosť garantovať implementáciu *acquis communautaire* a jej vymáhateľnosť. Je preto potrebné posilniť administratívne kapacity v oblasti regionálneho rozvoja s cieľom efektívne využívať programy zo štrukturálnych fondov EU.

Krajská úroveň - Košický samosprávny kraj (KSK) má na výkon kompetencií v oblasti regionálneho rozvoja zriadený odbor strategického rozvoja, v rámci ktorého pôsobia referáty analýz, prognóz a programov regionálneho rozvoja, referát

manažmentu a cestovného ruchu, referát územného plánovania a dopravy.

Za účelom podpory rozvoja regiónov a ich ekonomického oživenia sú na Slovensku vytvorené **odborné inštitúcie**, ktoré sa zaoberajú regionálnym rozvojom ako takým, podporou podnikania a samozrejme aj rozvojom cestovného ruchu. Keďže ide o pomerne značný počet inštitúcií so širokým záberom činnosti, v tejto časti je uvedená len stručná charakteristika týchto inštitúcií, pričom je uvedený kontakt, kde je možné získať viac informácií a ďalšie poznatky o realizovaných a pripravovaných podporných programoch.

SACR na domácom trhu spolupracuje s regiónmi a strediskami cestovného ruchu a tiež s nasledovnými združeniami:

- Slovenská asociácia cestovných kancelárií,
- Zväz hotelov a reštaurácií SR,
- Asociácia informačných centier Slovenska,
- Združenie lanoviek a vlekov - LAVEX,
- Zväz kúpeľov a žriediel SR,
- Slovenský zväz vidieckeho turizmu a agroturizmu,
- Slovenský cykloklub.

SACR je členom nasledovných medzinárodných organizácií:

- ASTA American Society of Travel Agents ,
- CEETB Central and Eastern Europe Travel Board ,
- CECTA Central European Countries Travel Association ,
- ETC European Travel Commission ,
- RDA Internationaler Bustouristik Verband e.V.

Kontakt SACR:

Pracovisko Bratislava:

Slovenská agentúra pre cestovný ruch

Dr. V. Clementisa 10

821 02 Bratislava

Tel.: +421/2/50 700 801

Fax: +421/2/55 571 654

E-mail: sacrba@sacr.sk

SZVTA - Slovenský zväz vidieckeho turizmu a agroturizmu - združuje právnické a fyzické osoby, ktoré sú spôsobilé poskytovať služby v rámci cestovného ruchu na vidieku. Zväz zastupuje záujmy podnikateľov vo vidieckom turizme a v agroturizme. SZVTA je členom Európskeho zväzu vidieckeho turizmu a dovoleník na roľníckych dvoroch, so sídlom v Štrasburgu.

Kontakt:

Tel: +421 (0) 903/546 060, +421 (0) 905/546 060 Email: slovakguide@stonline.sk
Web: www.agroturist.sk

Priemyselná 6, 821 09 Bratislava

Slovensko-švajčiarske združenie pre rozvoj cestovného ruchu - bolo založené v r. 1994. Hlavným cieľom združenia je ďalšie vzdelávanie v manažmente cestovného ruchu prostredníctvom domácich odborníkov za podpory švajčiarskeho know-how. Činnosť združenia tvorí:

- vzdelávanie pracovníkov podnikov cestovného ruchu a hotelierstva, štátnej správy

a samosprávy, regionálnych a miestnych združení cestovného ruchu,
- poradenská a publikačná činnosť ,
- sprostredkovanie praxe v zariadeniach cestovného ruchu vo Švajčiarsku.

Kontakt:

Slovensko-švajčiarske združenie pre rozvoj cestovného ruchu

Tajovského 10
Banská Bystrica
974 01

info@slovak-swisstourism.sk

048/415 27 82

048/415 27 82

<http://www.slovak-swisstourism.sk>

AICES - Asociácia informačných centier Slovenska - bola založená v r. 1994 ako dobrovoľné, nepolitické záujmové združenie fyzických a právnických osôb pôsobiacich v oblasti informácií a cestovného ruchu. Asociácia vznikla na ochranu práv a oprávnených záujmov informačných centier Slovenska, na podporu a skvalitňovanie ich činnosti s cieľom propagovať Slovensko v záujme rozvoja domáceho a aktívneho cestovného ruchu.

Kontakt:

ASOCIÁCIA INFORMAČNÝCH CENTIER SLOVENSKA

Námestie mieru 1

031 01 Liptovský Mikuláš

Tel.: +421/44/55 14 541, Fax: +421/44/55 14 448

E-mail: info@infoslovak.sk

Web: www.infoslovak.sk, www.aices.sk

SACK - Slovenská asociácia cestovných kancelárií - bola založená v r. 1991. Združuje cestovné kancelárie so sídlom na území SR a ďalšie fyzické a právnické osoby, ktoré sú aktívne na trhu cestovného ruchu. Zastupuje a presadzuje záujmy svojich členov vo vzťahu k orgánom štátnej správy a samosprávy, je členom Svetovej federácie národných asociácií cestovných kancelárií - FUAHV/UFTAA, zabezpečuje spoločnú propagáciu na tuzemských a medzinárodných podujatiach, vydáva mesačník Aktuality pre členov.

Kontakt:

SLOVENSKÁ ASOCIÁCIA CESTOVNÝCH KANCELÁRIÍ A CESTOVNÝCH
AGENTÚR

Bajkalská 25., 821 01 Bratislava 2, Slovak Republic

Tel/Fax: 00421 2 5823 3385

Tel: 00421 2 5341 9058

e-mail: sacka@stonline.sk

ARVI - Agentúra pre rozvoj vidieka - je príspevková, nezisková organizácia, ktorej poslaním je podporovať aktivity trvalo udržateľného, vyváženého sociálno-ekonomického rozvoja vidieckych sídiel, tvorbu zamestnanosti a dodatočných príjmov pre vidiecke obyvateľstvo, pomáhať obciam pripravovať a realizovať projekty v týchto oblastiach a asistovať potencionálnym a existujúcim podnikateľským subjektom na vidieku v ich činnosti.

Kontakt:

Agentúra pre rozvoj vidieka

Akademická 4, 949 01 Nitra

Tel./fax: 037/ 733 64 02

E-mail: arvi@arvi.sk

www.arvi.sk

NARMSP - Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania - vznikla spoločnou iniciatívou programu Európskej únie PHARE a vlády SR. Hlavným cieľom agentúry je iniciovať rozvoj a rast existujúcich a novozaložených malých a stredných podnikov. Agentúra zabezpečuje koordináciu všetkých aktivít na podporu malého a stredného podnikania v SR, vrátane finančných na medzinárodnej, národnej a lokálnej úrovni.

Kontakt:

Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania Miletičova 23, 821 09

Bratislava 2, Slovenská republika

tel.: +421 2 502 44 500

fax: +421 2 502 44 501

e-mail: agency@nadsme.sk

Podnikateľské inovačné centrá /BIC/ a Regionálne poradenské a informačné centra /RPIC/

Podporujú hospodársky rozvoj na regionálnej úrovni prostredníctvom rozvoja malého a stredného podnikania. Ich dominantnou úlohou je poskytovať komplexné služby pre sektor malých a stredných podnikateľov v jednotlivých regiónoch Slovenska, v prípade BIC sa aktivity sústreďujú predovšetkým na podporu podnikateľov s inovatívnym zameraním.

V súčasnosti sieť BIC pozostáva z BIC v Bratislave, Prievidzi, Spišskej Novej Vsi, Košiciach a Banskej Bystrici. Štruktúru RPIC tvorí 12 centier rovnomerne rozmiestnených po celom území Slovenska. Činnosť týchto inštitúcií je koordinovaná Národnou agentúrou pre podporu malého a stredného podnikania.

Kontakt:

BIC KOŠICE

Floriánska 19, 040 01 Košice 12, Ing. Andrea Hrabovská

tel.: +421-55-625 21 60

fax: +421-55-685 40 53

e-mail: bicke@bicke.sk, www.bicke.sk

SARIO - Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu je akciová spoločnosť, poskytujúca komplexné poradenské a investorské služby. Jej hlavnou

úlohou je podporovať vstup zahraničného kapitálu na Slovensko a vytvárať v zahraničí pozitívny obraz o Slovensku ako krajiny s atraktívnym investičným prostredím.

Kontakt:

Slovenská agentúra pre rozvoj investícií a obchodu

Trnavská cesta 100

Tel: +421 2 58 260 100, 101

821 01 Bratislava

Fax: +421 2 58 260 109

Slovenská republika

E-mail: sario@sario.sk, invest@sario.sk, trade@sario.sk

SOPK - Slovenská obchodná a priemyselná komora bola zriadená zákonom SNR č. 9/192 Zb. ako verejnoprávna inštitúcia. Členmi komory sú právnické a fyzické osoby, ktoré vykonávajú podnikateľskú činnosť okrem odvetvia poľnohospodárstva a potravinárstva. SOPK zastupuje a koordinuje spoločné záujmy svojich členov v podnikateľskej činnosti v tuzemsku i zahraničí, poskytuje im služby. Na Slovensku funguje sieť regionálnych komôr.

Kontakt:

Košice Žižkova 6, 040 01 Košice, č.tel.: 055/6220633, č.faxu: 055/6220045,

email: sopkrkke@sopk.sk

OBEO - Obchodno-ekonomické oddelenia pri zastupiteľských úradoch SR v zahraničí. Obchodní radcovia napomáhajú pri nadväzovaní kontaktov a obchodných stykov, získavajú pre firmy zo SR cenné informácie o trhu v danom teritóriu, prípadne informujú miestne podnikateľské kruhy o investičných a obchodných príležitostiach na Slovensku. Taktiež sa zapájajú aktívne do rôznych propagačných akcií a výstav. Informácie a kontakty na konkrétne OBEO možno získať na Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky, Mierová 19, 827 15 Bratislava 212
Fax: 02 / 4333 7827

Ústredňa: 4854 1111 alebo:

global.marketing@sario.sk

K dispozícii na Slovensku sú podporné programy v oblasti rozvoja cestovného ruchu a podpory podnikania, ktoré spravujú úrady práce, Ministerstvo hospodárstva a ďalšie inštitúcie.

Podporné programy úradov práce

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR prostredníctvom krajských a obvodných úradov práce zabezpečuje politiku trhu práce v SR uplatňovaním vhodných nástrojov hospodárskej a sociálnej politiky.

Zdrojom financovania politiky trhu práce:

Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

Špitálska ulica č. 8, 812 67, Bratislava

Organizácie ministerstva

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR zriaďuje a koordinuje:

- [Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny](#)
- [Národný inšpektorát práce](#)
- [Inštitút pre pracovnú rehabilitáciu občanov so zdravotným postihnutím](#)

- [Implementačná agentúra pre Operačný program Zamestnanosť a sociálna inklúzia](#)
- [Rehabilitačné stredisko pre zrakovo postihnutých Levoča](#)
- [Centrum pre medzinárodnoprávnu ochranu detí a mládeže](#)
- [Inštitút pre výskum práce a rodiny](#)
- [Centrum vzdelávania MPSVR SR](#)

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR vykonáva akcionárske práva v spoločnosti:

- [Technická inšpekcia, a.s.](#) - akciová spoločnosť so 100 % majetkovou účasťou štátu

Finančné prostriedky v ňom sa rozdeľujú na pasívnu politiku trhu práce (podpora v nezamestnanosti) a na aktívnu politiku trhu práce, ktorá vychádza z koncepcie rozvoja každého regiónu.

Podmienky poskytnutia štátnej pomoci

Štátna pomoc sa poskytuje vo forme dotácie na realizáciu projektu, bližšie informácie o štátnom programe nájdete na webovskej stránke

Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky

Námestie slobody č. 6, P.O.BOX 100, 810 05 Bratislava, Slovenská republika
Tel.: 02 5949 4111, info@mindop.sk

Štátny fond rozvoja bývania 2015

Štátny fond rozvoja bývania (ŠFRB) poskytuje: v účeloch obstaranie nájomného bytu, obnova bytovej budovy a výstavba, dostavba alebo obnova zariadenia sociálnych služieb.

- Úvery na výstavbu nájomných bytov
- Úvery na obnovu bytovej budovy
- Úvery na výstavbu, dostavbu alebo obnovu zariadení sociálnych služieb
- Úvery pre fyzické osoby

Lamačská cesta 8, 833 04 Bratislava 37, e-mail: info@sfrb.sk

Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky,

Nám. Ľ. Štúra 1, 812 35 Bratislava
Tel.: +421 2 5956 1111

Environmentálny fond

Martinská 49, 82105 Bratislava, GPS: 48°08'35.8"N 17°09'45.7"E

Korešpondenčná adresa:

Environmentálny fond

P. O. Box 16, Martinská 49, 820 15 Bratislava 215

Podateľňa: (č. dverí 202a, E-mail: podatelna@envirofond.sk)

Gestorským rezortom je MZP SR a je charakterizovaný ako proces aktivít prispievajúcich ku skrášleniu a zlepšeniu prostredia na dedinách.

Viac o programe na stránke:

Program obnovy dediny

www.obnovadediny.sk

Kontaktné pracoviská poradcov SAŽP pre kraje_Košický kraj, Prešovský kraj

SAŽP - Centrum plánovania prírodných a energetických zdrojov,

Sabinovská 3, 080 01 Prešov, fax: 051/74 80 118

Ing.arch. Jozef Macko, jozef.macko@sazp.sk, tel.: 051/74 80 122, 0907 850 100

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky

Stromová 1, 813 30 Bratislava, Telefón: +421 2/59 374 111

Mediálny servis:

S občianskymi otázkami sa môžete obrátiť na všeobecné telefónne číslo MŠVVaŠR: 02/59 374 111 alebo na Pracovisko pre komunikáciu s verejnosťou: 02/59 374 253.

Otázky posielajte na e-mail: tlacms@minedu.sk.

11.3. Integrovaný regionálny operačný program 2014 – 2020

STRATÉGIA PRÍNOSU INTEGROVANÉHO REGIONÁLNEHO OPERAČNÉHO PROGRAMU PRE STRATÉGIU ÚNIE NA ZABEZPEČENIE INTELIGENTNÉHO, UDRŽATEĽNÉHO A INKLUZÍVNEHO RASTU A DOSIAHNUTIE HOSPODÁRSKEJ, SOCIÁLNEJ A ÚZEMNEJ SÚDRŽNOSTI

Jeho globálnym cieľom je: prispieť k zlepšeniu kvality života a zabezpečiť udržateľné poskytovanie verejných služieb s dopadom na vyvážený a udržateľný územný rozvoj, hospodársku, územnú a sociálnu súdržnosť regiónov, miest a obcí. Stratégia podpory IROP zohľadňuje stratégiu Európa 2020 a prispieva k plneniu jej priorít, najmä k udržateľnému a inkluzívnemu rastu a reflektujúc potreby a výzvy konkrétnych regiónov smeruje k:

- rozvoju vybraných oblastí/komponentov podmieňujúcich kvalitu života a konkurencieschopnosť v danom území a
- rozvoju/posilneniu hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti na regionálnej a subregionálnej úrovni ako predpokladu znižovania prehĺbovania medzi a vnútroregionálnych rozdielov, prostredníctvom zabezpečenia
- efektívneho a udržateľného poskytovania verejných statkov a služieb zabezpečovaných z miestnej a regionálnej úrovne a
- efektívneho využitia vnútorných zdrojov regiónov s cieľom zvyšovania konkurencieschopnosti a kvality života obyvateľov.

Stratégia IROP spočíva v kombinácii a synergickom prepojení vhodne zvolených intervencií regionálneho a miestneho charakteru a intervencií národného charakteru ako prostriedku posilnenia kvality života a regionálnej konkurencieschopnosti, s dopadom na vyvážený územný rozvoj.

Vnútorná stratégia IROP je založená na koncepte rozvoja regionálnej konkurencieschopnosti, kľúčových výziev a príležitostí komplementárnou podporou štyroch faktorov konkurencieschopnosti regiónov SR zahrnutých v IROP: infraštruktúra, dostupné a efektívne verejné služby, podpora podnikania a tvorby pracovných miest, miestne komunity na vidieku a v mestách. Všetky tieto oblasti podpory napomôžu riešeniu regionálnych rozdielov, avšak RIUS - implementačný nástroj IROP identifikuje ich rozsah v danom území.

Opatrenia na riešenie v rámci IROP:

Kultúrny a kreatívny sektor (KKS) má ako katalyzátor inovácií značný potenciál pre riešenie tvorby hospodárskeho rastu a ako sektor má významný podiel na zamestnanosti.

- Podpora budovania podnikateľského ducha a zručností študentov, absolventov a talentov v KKS s cieľom samozamestnateľnosti, či zakladania vlastných podnikov
- Podpora kreatívnej a experimentálnej tvorby, špecifické poradenstvo v oblasti netechnologických inovácií a podnikania, sieťovanie, medzinárodná spolupráca
- Vytváranie podmienok pre rozvoj KKS z hľadiska priestorových a technických podmienok, budovanie priestorov na stretávanie a experimentovanie, na kultúrnu a kreatívnu produkciu a spotrebu vrátane obnovy historických objektov
- Budovanie partnerstiev a organizačnej kultúry medzi verejným a súkromným sektorom v KKS
- Umožnenie prístupu k financovaniu pre rozvoj talentov, organizácií a podnikov KKS
- Budovanie povedomia o KKS (prezentácie, kampane, konferencie, semináre, kultúrne politiky).

Zlepšenie kvality života v regiónoch s dôrazom na životné prostredie „Zvýšenie energetickej efektívnosti bytových domov“.

„Realizácia opatrení zameraných na zvyšovanie energetickej efektívnosti bytových domov a verejných budov“.

„Zvyšovanie energetickej efektívnosti cestou zlepšenia energetickej hospodárnosti bytových domov a verejných budov bude zároveň viesť k zníženiu dopytu po energii a prispievať tak k zvýšeniu bezpečnosti dodávok energie“.

Zvýšenie podielu obyvateľstva so zlepšeným zásobovaním pitnou vodou a odvádzanie a čistenie odpadových vôd verejnou kanalizáciou bez negatívnych dopadov na životné prostredie.

Východné Slovensko

Región s krajskými mestami Košice a Prešov dopĺňajú ťažiskové osídlenia druhej úrovne Michalovce – Vranov nad Topľou – Humenné a Poprad – Spišská Nová Ves. Blízkosť krajských miest, ktoré sú 2. a 3. najväčšie na Slovensku generuje významné väzby medzi nimi.

Hlavnými problémami sú izolovane fungujúce systémy verejnej dopravy, nedostatočná koordinovanosť a nadväznosť jednotlivých dopravných systémov, chýbajúci centrálny dispečing, ktorý by riadil jednotlivé dopravné systémy ako jeden celok, málo atraktívna železničná doprava v porovnaní s prímestskou autobusovou dopravou, zlý stav vozidiel a koľajových tratí MHD a údržby vo všeobecnosti a nevyhovujúci stavebný a prevádzkový stav na prestupných miestach a zastávkach. V Prešove navyše priemerný vek autobusov dosahuje 10 rokov.

Okruhy plánovaných aktivít:

- plán dopravnej obsluhy (KSK+PSK) – komplementarita s OPII: nevyhnutný strategický dokument na podporu projektov
- generel dopravy (KSK+PSK) – komplementarita s OPII: nevyhnutný strategický dokument na podporu projektov

- zriadenie dynamickej preferencie VOD na križovatkách a priechodoch riadených svetelnou signalizáciou (Košice) – komplementarita s OPII: nákup nových električiek a trolejbusov v Košiciach
- modernizácia zastávok verejnej osobnej dopravy (KSK, PSK, Košice) – komplementarita s OPII: nákup nových trolejbusov v Košiciach
- dispečerský systém + tarifno-informačné zabezpečenie IDS – komplementarita s OPII: terminály integrovanej osobnej dopravy (so zásahom do železničnej infraštruktúry)
- prestupné terminály a P+R v rámci IDS
- obnova vozidlového parku autobusov (Prešov)

Ľudský potenciál KSK tvoria študenti a absolventi vysokých a stredných škôl v kraji, ktoré sa venujú kreatívnym odborom ako architektúra, dizajn, filmová tvorba a multimédiá. V kombinácii s rozvinutým priemyslom, prítomnosťou veľkých hráčov a možnosťou medzinárodnej spolupráce vzniká priestor pre tvorbu komplexne zameraných opatrení.

Regionálna zamestnanosť v KKS

Podiel zamestnanosti v KKS na celkovej zamestnanosti dosahuje v priemere za roky 2009 – 2011 nasledujúce hodnoty v jednotlivých krajoch: BSK 14,69%, TTSK 11,97%, TSK 15,2%, NSK 14,02%, ZSK 15,9%, BBSK 17,92% , PSK 13,5% a KSK 17,69%.

Hlavné výzvy na miestnej úrovni:

A. Zníženie sociálno-ekonomickej zaostalosti

- zvýšiť konkurencieschopnosť vidieckych oblastí, najmä zaostávajúcich, v porovnaní s urbanizovaným priestorom,
- zvýšiť podiel produktívneho obyvateľstva a nízky počet samostatne zárobkovo činných osôb,
- zlepšiť podporu živnostníkov a samostatne hospodáriacich roľníkov (SHR), mikro a malých podnikov najmä v poľnohospodárskom sektore,
- zlepšiť kvalifikáciu a prax pracovnej sily (vyšší podiel ľudí so základným alebo nižším stredným vzdelaním, nízky podiel vysokoškolsky vzdelaného obyvateľstva na vidieku),
- znížiť vysokú mieru nezamestnanosti, hlavne dlhodobej a mladých ľudí na vidieku, čím sa zvyšuje riziko chudoby,
- eliminovať dôsledky vnútornej migrácie (odliv najmä mladých ľudí zo zaostalejších regiónov alebo prílev obyvateľov do obcí v zázemí väčších miest v rámci suburbanizácie),
- rozšíriť príležitosti na vznik miestnych trhov a tvorbu krátkych miestnych produkčno-spotrebiteľských reťazcov (napr. potravinových výrobkov a služieb),
- rozvíjať potenciál miestnych ekonomík a zlepšiť zavádzanie inovácií na miestnej úrovni,
- zlepšiť využívanie zdrojov vo vidieckych oblastiach, napr. prírodno-kultúrneho dedičstva a jedinečných hodnôt územia.

B. Zvýšenie kvality života

zlepšiť sociálnu a technickú infraštruktúra,

- zvýšiť atraktivitu územia pre obyvateľov a zlepšiť možnosti alternatívneho trávenia voľného času,
- zvýšiť povedomie o hodnotách kultúrneho dedičstva a o ochrane prírodných zdrojov,
- zvýšiť odolnosť a ochranu voči živelným katastrofám,
- zlepšiť zavádzanie nových progresívnych (zelených) technológií a inovácií,
- zvýšiť podporu sociálnej inklúzie, zmiernenia chudoby vrátane separovaných a segregovaných MRK a podporu hospodárskeho rastu.

C. Zlepšenie infraštruktúry miestnych služieb

- zvýšiť efektívnosť, kvalitu a rôznorodosť miestnych služieb,
- zvýšiť mieru zapojenia miestnych partnerov do prípravy a implementácie projektov a znížiť dominanciu podpory subjektov verejného sektora.

Akčný plán nastavenia a plnenia výsledkových ukazovateľov pre špecifický cieľ 1.1 „Zlepšenie dostupnosti k cestnej infraštruktúre TEN-T a cestám I. triedy“

Proces výberu ciest bude prebiehať na úrovni Rady Partnerstva pre RIUS pri dodržaní princípu výberu operácií nadefinovaných v IROP a v RIUS.

Akčný plán nastavenia a plnenia výsledkových ukazovateľov pre špecifický cieľ 1.2.2 „Zvýšenie atraktivity a prepravnej kapacity nemotorovej dopravy (predovšetkým cyklistickej dopravy) na celkovom počte prepravených osôb“.

Spôsob výpočtu cieľovej hodnoty:

- cieľová hodnota ukazovateľa k roku 2023 bude stanovená na základe kvalifikovaného (expertného) odhadu MDVRR SR a VÚD, 225

Verzia 1.3, 12. 12. 2014

- pri stanovení cieľovej hodnoty ukazovateľa je potrebné zohľadniť, aby táto okrem reálnosti (dosiahnuteľnosti) vyjadrovala aj dostatočnú mieru ambicióznosti zohľadňujúcu opatrenia, ktoré sa v rámci OP plánujú prijať za účelom zabezpečenia širokej informovanosti,
- pri výpočte cieľovej hodnoty predpokladáme zachovanie rovnakej metodiky výberu, administrácie, vyhodnocovania a použitia rovnakých alebo podobných softvérových nástrojov aké budú použité pri definovaní východiskovej hodnoty.

Akčný plán nastavenia a plnenia výsledkových ukazovateľov pre špecifický cieľ 2.1.1 „Podporiť prechod poskytovania sociálnych služieb a zabezpečenia výkonu opatrení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v zariadení z inštitucionálnej formy na komunitnú a podporiť rozvoj služieb starostlivosti o dieťa do troch rokov veku na komunitnej úrovni“

Spôsob výpočtu cieľovej hodnoty

- cieľová hodnota pre rok 2023 bude vychádzať z prognózy vývoja obyvateľstva SR (pre relevantnú vekovú štruktúru)
- počet detí, ktorým je poskytovaná služba starostlivosti, bude stanovený na základe kvalifikovaného odhadu, pri zohľadnení očakávanej absorpčnej schopnosti v RIÚS.

Akčný plán kvantifikácie východiskovej a cieľovej hodnoty výsledkového ukazovateľa pre špecifický cieľ 2.1.2. „Počet iných zdravotníckych pracovníkov primárneho kontaktu na jedno kontaktné miesto“

Spôsob výpočtu cieľovej hodnoty

Na základe analýzy MZ SR, ktorá bola následne konzultovaná so všetkými samosprávnymi krajmi a zohľadňujúc prirodzenú koncentráciu lekárov primárneho kontaktu v mikroregiónoch (mestá, väčšie obce) bol stanovený predpokladaný počet 134 kontaktných miest integrovaných centier zdravotnej starostlivosti (ICZS), ktoré môžu byť etablované v jednotlivých samosprávnych krajoch.

Na základe analýzy bude kvantifikovaná súčasná koncentrácia iných zdravotníckych pracovníkov prvého kontaktu v stanovených 134 kontaktných miestach a bude stanovený kapacitný odhad navýšenia počtu iných zdravotníckych pracovníkov prvého kontaktu v každom mikroregióne.

Pre kvantifikáciu počtu zvyšných iných zdravotníckych pracovníkov prvého kontaktu mimo ICZS na jedno kontaktné miesto bude použitý nasledovný postup:

1) Predpoklad, že priemerný počet iných zdravotníckych pracovníkov prvého kontaktu na jedno kontaktné miesto bude na úrovni vypočítaného východiskového stavu.

2) Predpoklad, že každý iných zdravotnícky pracovník prvého kontaktu mimo ICZS bude pôsobiť v samostatnom kontaktnom mieste, t.j. $FTE/CP=1,00$

Na základe predpokladu 1) sa vypočíta konečná hodnota počtu FTE na jedno kontaktné miesto všetkých iných zdravotníckych pracovníkov prvého kontaktu na základe váženého priemeru - podielu jednotlivých iných zdravotníckych pracovníkov prvého kontaktu z celkového počtu všetkých iných zdravotníckych pracovníkov prvého kontaktu.

Na základe predpokladu 2) sa vypočíta konečná hodnota počtu FTE na jedno kontaktné miesto všetkých iných zdravotníckych pracovníkov prvého kontaktu na základe váženého priemeru - podielu jednotlivých iných zdravotníckych pracovníkov prvého kontaktu z celkového počtu všetkých iných zdravotníckych pracovníkov prvého kontaktu.

Výsledná cieľová hodnota ukazovateľa bude stanovená ako jednoduchý priemer oboch získaných hodnôt.

Akčný plán nastavenia a plnenia výsledkových ukazovateľov pre špecifický cieľ 2.2.2. „Zlepšenie kľúčových kompetencií žiakov základných škôl“

Spôsob výpočtu cieľovej hodnoty

- za základ pri výpočte cieľovej hodnoty bude slúžiť medziročné porovnanie priemernej úspešnosti v teste prírodovednej gramotnosti vo vybranom ročníku 2. stupňa ZŠ

- pri výpočte cieľovej hodnoty predpokladáme zachovanie rovnakej metodiky výberu, administrácie a vyhodnocovania testu a použitia rovnakých alebo podobných softvérových nástrojov aké budú použité pri definovaní východiskovej hodnoty

Aby mohli byť porovnávané iné vzorky žiakov s časovým odstupom niekoľkých rokov, v testovacích nástrojoch bude využívaný prekryvový súbor úloh (tzv. kotviace položky), na základe ktorých bude možné porovnať úspešnosť žiakov z rôznych súborov.

Pri výpočte odhadu cieľovej hodnoty budú zohľadnené nasledovné externé faktory ovplyvňujúce výsledok testovania. 232

Verzia 1.3, 12. 12. 2014

- sociálna a ekonomická situácia žiakov,
- regionálne rozdiely,
- vplyv miery nezamestnanosti v regióne
- vplyv školy na výchovu žiakov a ich vzdelávanie.

Akčný plán identifikácie východiskovej a cieľovej hodnoty výsledkového ukazovateľa „Celková zamestnanosť v kultúrnom a kreatívnom priemysle“

STANOVENIE VÝSLEDKOVÉHO INDIKÁTORA „Celková zamestnanosť v kultúrnom a kreatívnom priemysle“

Bude ju tvoriť „Celková zamestnanosť v kultúrnom a kreatívnom sektore 97— a— Celková zamestnanosť v kreatívnych profesiách 98—.

Akčný plán nastavenia a plnenia výsledkových ukazovateľov pre špecifický cieľ 5.1.1. „Zvýšenie zamestnanosti na miestnej úrovni podporou podnikania a inovácií“

V súvislosti s podporou podnikania, ktorá je relevantná pre obidva fondy, sú oprávnené:

Z EPFRV (PRV) v súvislosti s príslušnými oblasťami:

o v súvislosti s investíciami do poľnohospodárskych podnikov – FO a PO podnikajúce v poľnohospodárskej prvovýrobe,

o v oblasti spracovania produktov poľnohospodárskej prvovýroby a/alebo potravinárskej výroby – FO a PO podnikajúce v oblasti spracovania produktov poľnohospodárskej prvovýroby a/alebo potravinárskej výroby,

o v oblasti podpory vidieckeho cestovného ruchu a agroturistiky – Mikropodniky a malé podniky (v zmysle odporúčania Komisie 2003/361/ES) vo vidieckych oblastiach, o v súvislosti s investíciami do vytvárania a rozvoja nepoľnohospodárskych činností – FO a PO podnikajúce v poľnohospodárskej prvovýrobe, FO a PO (mikropodniky a malé podniky vo vidieckych oblastiach v zmysle odporúčania Komisie 2003/361/ES) obhospodarujúce lesy vo vlastníctve:

☐ súkromných vlastníkov a ich združení;

☐ obcí a ich združení;

☐ cirkvi, ktorej majetok možno podľa právneho poriadku SR považovať za súkromný, pokiaľ ide o jeho správu a nakladanie s ním,

a FO a PO (mikropodniky a malé podniky vo vidieckych oblastiach v zmysle odporúčania Komisie 2003/361/ES) podnikajúce v oblasti hospodárskeho chovu rýb (akvakultúry), za podmienky, že pochádza min. 30% tržieb/príjmov prijímateľa z vlastnej poľnohospodárskej, lesníckej alebo akvakultúrnej činnosti,

o v oblasti podpory investícií do lesných technológií a spracovania, do mobilizácie lesníckych výrobkov a uvádzania na trh FO a PO (malé a stredné podniky v zmysle odporúčania Komisie 2003/361/ES) obhospodarujúce lesy vo vlastníctve:

☐ súkromných vlastníkov a ich združení;

☐ obcí a ich združení;

☐ cirkvi, ktorej majetok možno podľa právneho poriadku SR považovať za súkromný, pokiaľ ide o jeho správu a nakladanie s ním.

a FO a PO (malé a stredné podniky v zmysle odporúčania Komisie 2003/361/ES) poskytujúce služby v lesníctve za predpokladu poskytnutia týchto služieb subjektom uvedeným v predchádzajúcom bode.

Akčný plán nastavenia a plnenia výsledkového ukazovateľa pre špecifický cieľ 6.2 „Zabezpečenie publicity, informovania a podpory prijímateľov v procese implementácie“

Cieľová hodnota ukazovateľa k roku 2023 bude následne stanovená na základe kvalifikovaného (expertného) odhadu tak, aby okrem reálnosti (dosiahnuteľnosti) vyjadrovala aj dostatočnú mieru ambicióznosti zohľadňujúcu opatrenia, ktoré sa v rámci OP plánujú prijať za účelom zabezpečenia širokej informovanosti.

11.4. Program rozvoja vidieka SR 2014 – 2020

Politika rozvoja vidieka EÚ sa neustále vyvíja s cieľom reagovať na nové výzvy vo vidieckych oblastiach. Proces najnovšej reformy, ktorá je súčasťou širšieho prepracovania spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ (SPP), sa ukončil v decembri 2013 schválením základných legislatívnych aktov na roky 2014 – 2020.

V súlade so stratégiou Európa 2020 a celkovými cieľmi politiky SPP možno v oblasti politiky rozvoja vidieka na obdobie rokov 2014 – 2020 určiť tieto tri dlhodobé strategické ciele:

- podporovať konkurencieschopnosť poľnohospodárstva,
- zabezpečovať udržateľné hospodárenie s prírodnými zdrojmi a opatrenia v oblasti klímy a
- dosiahnuť vyvážený územný rozvoj vidieckych hospodárstiev a komunít vrátane vytvárania a udržiavania pracovných miest.

Reforma z roku 2013 Deutsch (de) English (en) français (fr) zachováva mnohé z hlavných charakteristík politiky rozvoja vidieka z predchádzajúceho plánovacieho obdobia (2007 – 2013). Podobne ako v minulosti, aj v tomto období sa politika bude vykonávať prostredníctvom sedemročných národných a/alebo regionálnych programov rozvoja vidieka.

Celkovo však reforma z roku 2013 prináša tieto zmeny:

- zlepšenie strategického prístupu k tvorbe programov rozvoja vidieka, posilnenie obsahu opatrení v oblasti rozvoja vidieka,
- zjednodušenie pravidiel, resp. ak je to možné, zníženie súvisiacej administratívnej záťaže a
- užšie prepojenie politiky rozvoja vidieka s inými európskymi štrukturálnymi a investičnými fondmi.

Členské štáty budú musieť vypracovať svoje programy rozvoja vidieka na základe minimálne štyroch zo šiestich spoločných priorít EÚ:

- podporovať prenos znalostí a inovácie v poľnohospodárstve, lesnom hospodárstve a vidieckych oblastiach,
- zvyšovať životaschopnosť a konkurencieschopnosť všetkých typov poľnohospodárstva a propagovať inovačné poľnohospodárske technológie a udržateľné lesné hospodárstvo,

- podporovať organizáciu potravinového reťazca, dobré životné podmienky zvierat a riadenie rizík v poľnohospodárstve,
- obnovovať, zachovávať a posilňovať ekosystémy súvisiace s poľnohospodárstvom a lesným hospodárstvom,
- propagovať efektívne využívanie zdrojov a podporovať prechod na nízkouhlíkové hospodárstvo odolné voči zmenám klímy v sektoroch poľnohospodárstva, potravinárstva a lesného hospodárstva,
- podporovať sociálne začlenenie, znižovanie chudoby a hospodársky rozvoj vo vidieckych oblastiach.

V rámci každej priority sú ďalej uvedené podrobnejšie oblasti intervencie („oblasti zamerania“). Členské štáty si v rámci svojich programov rozvoja vidieka vytýčia kvantitatívne ciele v týchto oblastiach zamerania na základe analýzy potrieb územia, na ktoré sa vzťahuje program rozvoja vidieka. Potom stanovia, pomocou akých opatrení tieto ciele dosiahnu a koľko finančných prostriedkov jednotlivým opatreniam pridelia.

Finančné prostriedky sa čerpajú čiastočne z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) a čiastočne z vnútroštátnych/regionálnych či súkromných zdrojov.

ZÁVER:

V súčasnosti v Slovenskej republike prebieha proces programovacieho obdobia na roky 2014 – 2020. Pre tieto zámery bolo potrebné zmapovať problémy, východiská a vytýčiť socio-ekonomické a enviromentálne rozvojové ciele a priority SR.

Nástrojom pre naplnenie týchto náročných úloh je Národný strategický referenčný rámec SR.

V súčinnosti s:

- Národným strategickým referenčným rámcom Slovenskej republiky na roky 2014 – 2020,
- Programom rozvoja vidieka SR 2014 – 2020,
- Programom hospodárskeho a sociálneho rozvoja Košického samosprávneho kraja na roky 2014 – 2020,
- Integrovaným regionálnym operačným program 2014 – 2020,

a následne sa aktualizoval Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vinné ako základný rámec pre budúce programovacie obdobie na roky 2014 - 2020 v oblasti znižovania disparít prezentované v EÚ.

Hlavným cieľom tohto dokumentu je zlepšovať kvalitu života občanov a sociálnu súdržnosť obce, najmä vytvoriť podmienky pre ekonomický rozvoj a tvorbu pracovných

príležitostí, presadzovať koncept trvalo udržateľného rozvoja tak, aby sa obec v rámci Košického kraja a SR pri začleňovaní do štruktúr EÚ stala plnohodnotnou.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vinné je vlastníctvom obce Vinné.

Akékoľvek zneužitie autorského práva fyzickou alebo právnickou osobou, kopírovanie celku alebo jeho častí alebo iné zneužitie má za následok trestnoprávnu zodpovednosť!

Autorské práva a systém, formu a obsah spracovania a zoradenia jednotlivých informácií sú vyhradené pre spracovateľa projektu.

Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Vinné je dielom Ing. Ján Ondarišin a kolektív.

Spracovatelia:

- Ing. Ján Ondarišin a kolektív
- starosta obce: Ing. Marián Makeľ
- obecné zastupiteľstvo:
 - Juraj Fešovič, Mgr.
 - Jozef Tomečko, Ing.
 - Ladislav Ondrik, Ing.
 - Milan Kadilak, Ing.
 - Katarína Babíková, Ing.
 - Lukáš Gaňo
 - Štefan Kráľ, Ing.
- obyvatelia obce Vinné